



1975 - 2015 QUARANTA ANYS FENT FALLA



CRÈDITS

Edita: Associació Cultural Falla Josep Antoni, Purissima i Major.

Coordinació: Paula Carrión, Jose M^a Ramón i Carmen Torrent.

Col·laboradors: Paula Carrión, Maria Comes, Jesús Huget, Manuel S. Jardí, Juan Manuel Jativa, Jose Lluís Marín, Hugo Morte, Jose M^a Ramón, Carles Salvador, Xavier Serra, Carmen Torrent.

Traducció de textos: Jose M^a. Ramón.

Disseny portada: Joan Borrás i Susana Rodrigo.

Impressió i maquetació: Gráficas Vernetta.

Dipòsit legal: V-98-2015.

Edició: 600 exemplars.

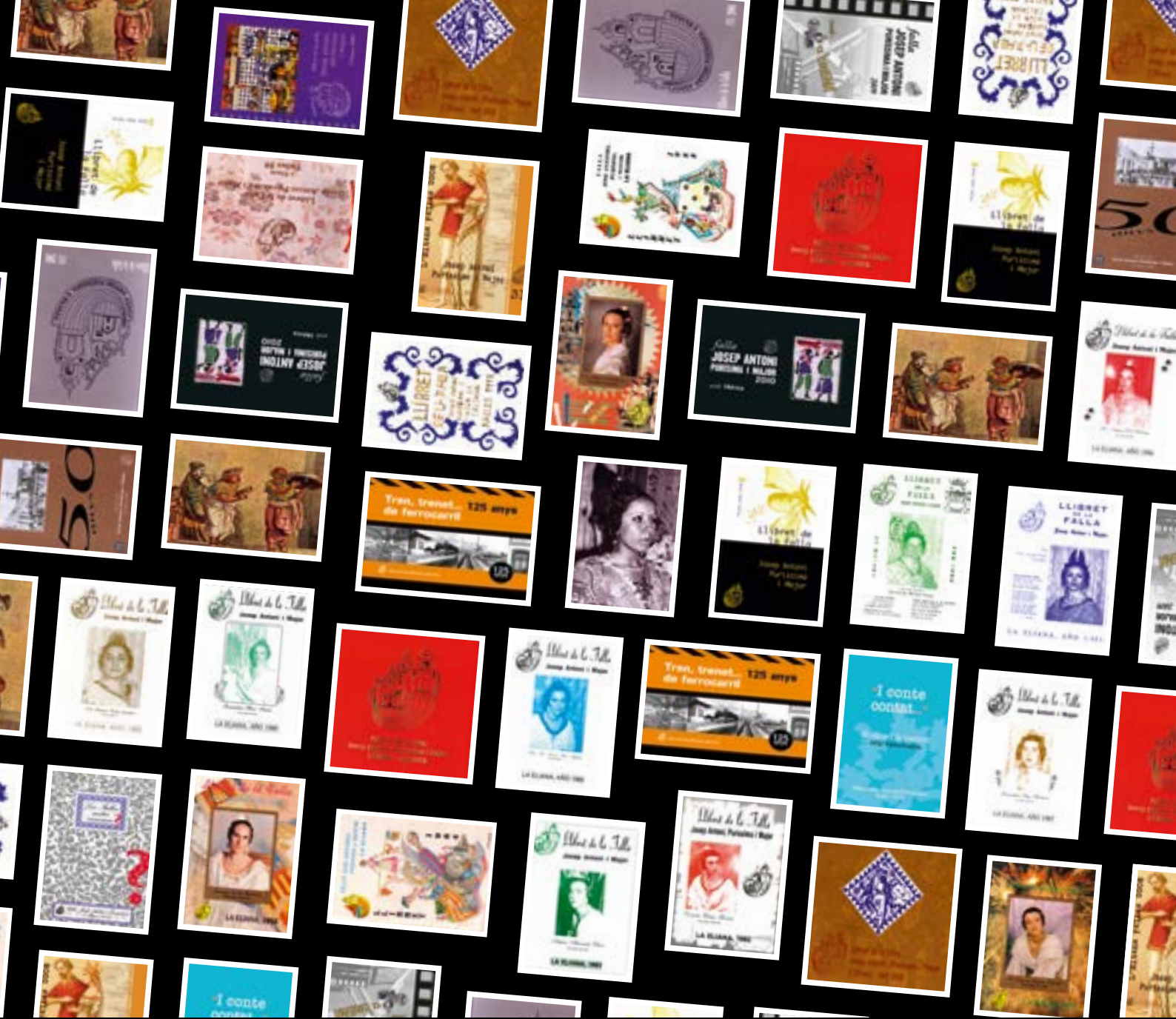
El present llibret ha participat en la convocatòria dels premis de la Generalitat Valenciana per la promoció de l'ús del valencià.

L'ASSOCIACIÓ CULTURAL FALLA JOSEP ANTONI no s'identifica necessàriament amb els articles dels seus col·laboradors.

Sobre descàrregues, enllaços i imatges en aquest llibret

Tot el material que apareix en aquest llibre té únicament una finalitat didàctica i divulgativa.

A tots els propietaris de les pàgines i imatges, moltes gràcies. I encara que aquest llibre només a estat editat amb finalitats divulgatives, en el cas d'infringir cap copyright, preguem ens el comuniquen al nostre contacte indicat en la web de la Falla, al objecte de relluir allò que es considere necessari.



1975 - 2015 QUARANTA ANYS FENT FALLA



**FALLA JOSEP ANTONI-PURÍSSIMA
I MAJOR 2015**





Convothem 4 Designed around you

Descubre más acerca todas las marcas de Manitowoc. Por ejemplo, sobre Merrychef innovadora tecnología para la cocción acelerada y sobre el nuevo horno mixto Convothem 4. Todos nuestros hornos son fáciles de usar y producen alimentos de alta calidad. Hable con Manitowoc sobre nuestras marcas Lincoln, Manitowoc Ice, Frymaster, Garland Multiplex y Cleveland.

Juan Espinosa
Dir. Ventas España, Portugal y Marruecos
M: 680 522 998

Our know-how, your success

www.manitowocfoodservice.com/es



Índex

Saluda de l'alcalde	4
Saluda del president	5
Comissió i junta directiva	6
A la fallera major	8
Comissió femenina	10
Explicació de la falla	12
Versets de la falla	14
Dibuix falla	15
Matrimonis fallers	16
A la fallera major infantil	18
Comissió femenina infantil	20
Versets de la falla infantil	22
Dibuix falla infantil	23
Saluda president infantil	24
Comissió masculina infantil	25
Xiquets de bolquers	26
MONOGRAFIC – EL METALLIBRET: 150 anys del paper que no es crema	27
El llibret de falles	29
1. Pròleg: Jo, sóc Sàtira. <i>Paula Carrión</i>	30
2. Història d'un llibret. <i>Josep Lluís Marín</i>	34
3. El centenar del primer llibret de la falla (1955). <i>Carles Salvador</i>	38
4. Dels orígens de la literatura fallera. <i>Jesus Huguet</i>	42
5. Estellés s'asoma a la festa. <i>Juan Manuel Játiva</i>	46
6. Eines col·laboratives en línia útils pel llibret de la falla. <i>Xavier Serra</i>	50
7. La plataforma Lletres Falleres, un pas més per a vehicular l'expressió cultural dins les falles. <i>Hugo Morte</i>	54
8. L'estima pel paper. <i>Xavier Serra</i>	58
El nostre procés de producció	63
9. L'evolució del nostre llibret: del programa de festeig al codi QR. <i>Carmen Torrent</i>	64
10. Llibret Ric, llibret pobre. <i>Manuel S. Jardí</i>	78
11. La figura de l'editor o com fer-se invisible. <i>Carmen Torrent</i>	82
12. La traducció, la correcció i l'adequació lingüística. <i>Jose M^a Ramón</i>	86
13. Les impremtes poc tenen de poètiques. <i>Maria Comes</i>	90
Què farem estes falles? Programa de festeigs	94
Què fem en la falla?	98
Festa de l'estiu	99
Halloween	100
Reportatge fotogràfic de les falles 2014	104
Col·laboradors	115

JOSÉ M.^a ÀNGEL BATALLA

Alcalde de L'Eliana



Un any més, és un plaer per a mi, com a Alcalde de L'Eliana, donar la benvinguda a la festa de les Falles.

Puntual al calendari, amb el mes de març, arriba la festa més esperada pels valencians, pels elianers i elianeres, arriba la gran festa fallera, renovant il·lusions, convidant-nos a gaudir del bon temps i de la festa al carrer, abandonant, per uns dies, la rutina i deixant-nos portar per eixe ambient de festa i celebració.

El nostre poble es transforma, els carrers s'omplen d'adorns, de llums, de música, d'art i, finalment, de foc.

Des de sempre, els elianers i elianeres hem contribuït a enriquir la història amb les nostres costums i aspectes socials, amb les nostres vivències, que en definitiva són les que perduren al llarg del temps, dotant de caràcter a una societat que sap treballar i divertir-se.

Estem orgullosos del nostre poble i això és un dels grans motius per a que l'Eliana es consolide com un model de convivència, sempre impulsant noves iniciatives. Encara i en els moments de crisi econòmica que vivim, els elianers i elianeres continuem treballant per anar configurant el futur del nostre poble, per a impulsar projectes que milloren la nostra qualitat de vida.

Hem de ser capaços de seguir fent dels nostres somnis una realitat, i també la festa contribueix a la consecució d'aquests somnis.

De les moltes satisfaccions que ofereix el fet de representar al poble de l'Eliana, la de viure amb tots vosaltres aquests dies de festa, és una de les què més perduren en el meu record.

Les falles són un eixample de renovació, d'ingeni, d'esplendor i harmonia. Les Falles són un eixample del bon fer de tants homes i dones que treballen colze a colze perquè podem gaudir d'uns meravellosos dies.

Vull donar la més sincera enhorabona a la Comissió de la Falla Josep Antoni Puríssima i Major en el seu 40 Aniversari, per la seua dedicació al món de les falles en general, i per la seua estima al nostre poble, a l'Eliana, apostant per eixa Eliana del futur, però sense oblidar les nostres tradicions.

Moltes felicitats especialment a les màximes representants de la Comissió de la Falla Josep Antoni Puríssima i Major, en aquest 2015: Marta Casterá i Giménez, la seua Fallera Major, i Lucía Reinal i Valero, Fallera Major Infantil. Elles seran el referent d'aquestes festes. Per a elles i les seues famílies, el millor desig. Com no felicitar al seu President Infantil, Hugo Martínez i Casterá, i al seu President al front de tota la Comissió, Juan Espinosa i Aguilar. Tots ells elianers exemplars, pel seu entusiasme i bon treball.

Anime a tots els veïns i veïnes de L'Eliana a participar de la festa, solidàriament, i sempre respectant allò que és nostre.

Vos desitge unes magnífiques Falles 2015.

Visquen les Falles!

Visquen les Falles de L'Eliana!

El vostre Alcalde,

JOSÉ M.^a ÀNGEL BATALLA

JOAN ANTONI ESPINOSA AGUILAR

President



Estimada comissió:

Este és el meu segon any al càrrec d'aquesta, la nostra comissió, ha sigut un any ple d'emocions i crec que malgrat les errades que hem tingut, en gran part per la meua ignorància o desconeixement en algunes faenes del càrrec, hem cobert les expectatives.

En aquest segon any els meus objectius són bàsicament dos, un és que després d'alguna de les errades que vaig cometre l'any passat va ser el voler fer portar el màxim de gent de fora de la falla. Després de passar l'any em vaig adonar que el realment important és treballar per a la gent de la comissió, ja que realment ells són els que estan per portar endavant aquesta falla i són els que es mereixen tenir un espai de reunió i diversió a l'altura de les seves expectatives.

El segon objectiu és intentar organitzar la falla per als canvis que per motius generacionals estem immersos.

Aquest any la nostra comissió fa 40 anys, mare meua com passa el temps, i espere que en puga fer uns altres 40, dic la falla; no sé jo, no crec que per a eixes dates jo estiga per aquí, o si estic tinga massa ganes de festa.

La comissió de gent que buscava un lloc on passar-se -ho a tope, gent que trobava el que buscava i gent que canviava d'aires per què tal vegada s'adonava que no era el que buscava, però que en definitiva tota aquesta gent ha fet gran la falla Josep Antoni i ha fet que arribem fins a estos 40 anys.

Dins d'aquestos 40 anys ha passat molta gent treballant per a la falla, impossible d'anomenar a tota per què segurament em deixaria a gent fora que hauria d'haver sigut mencionada, però sí que volguera fer menció a les actuals bunyoleres. El que estes dones fan és de "record", Amelia que és mareja, Maruja que ja va notant-se-li els anys i a

més que ha d'estar amb el tio Ismael, ma mare que s'ofega, Anita que no pot caminar, si no fora per la Veva més jove i l'ajuda de la Roja, Sota i Finin, estes dones no sé com funcionarien.

Per sorpresa de tots este any tornen a la càrrega OLE, OLE i OLE... INEXPLICABLE tant de bo molta gent tinguera aquest esperit faller que porten aquestes dones.

Per aquest especial 40 aniversari hem preparat un any ple d'activitats i actes, fem un esforç per que passem un any molt especial tots els fallers de la comissió de la mà de les nostres màximes representats, les falleres majors Marta, Lucia i el president infantil Hugo, als que els desitge que passen un any inoblidable, que estic segur tots farem l'impossible per què així siga.

Convide a tota la gent de la comissió, de L'Eliana, i als forasters que vullguen visitar-nos a gaudir de les falles i en especial a passar per la nostra falla Josep Antoni Puríssima i Major en el seu 40 aniversari

El vostre president,

JOAN ANTONI ESPINOSA AGUILAR

COMISSIÓ MAJOR MASCULINA I JUNTA DIRECTIVA

ÀREA DE PRESIDÈNCIA

President	Juan Espinosa Aguilar
Vice-President 1º	Daniel Carrion Torrent
Vice-President 2º	Chesco Comendador Espinosa
Vice-President 3º	Marco Mazzone
Vice-President 4º	Juan Carlos Coll Montoya
Secretària	Marta Andres Peiro
Vice-Secretària	Concha Calero Iniesta
Arxivera	Mª Jose Marco Sanchis
Deleg. Casal	Sonia Gil Fogue Maria Marco Marco
Vocals	Paco Peñalver Rosa Grau Garcia
Deleg. Recompenses	Jose Manuel Ibañez Ruiz
Deleg. Comunicació	Daniel Carrion Torrent
Junta Local Fallera	Isabel Romero Juan Carlos Raja

ÀREA ECONÒMICA

Tresorera	Maria Peiro Aguilar
Vice-Tresorer	Sonia Gil Fogue
Comptadora	Rosa Grau Garcia
Deleg. Llibret	Jose Mª Ramon Beltran

Deleg. Publicitats

Mª Jose Marco Sanchis

Concha Calero

Vocals:

Sonia Gil Fogue

Daniel Carrion

Deleg. Loterias

Carlos Compte Torrero

Monica Palacio Linares

ÀREA D'ACTIVITATS

Delg. Festeigs

Evelio Valladolid Mir

Jose Ramon Balaguer

Jose Reinal

Wenceslao Sanchez

Andres Andres Peiro

Javier Mesa

Javier Martinez Grau

Xesco Comendador

Marco Mazzone

Jose Ramon Balaguer

Juan Espinosa Gil

Juan Carlos Coll

Deleg. Infants

Mabel Bellver

Nacho Timon

Elia De La Cruz Marco

Juan Espinosa Gil



Vocals

Javier Martinez Grau
Araceli Martinez
Veronica Carrion
Sergio Cortina Molina
Raul Sanchez Molina
Javier Alvarez Lujan

Deleg. Presentació

Inma Marco Andres
Teresa Molina
Amparo Marco

Vocals

Angel Crespo Estivaliz
Marta Andres Peiro
Concha Calero Iniesta
Maria Mateu Calero

Deleg. Cavalcada i Tren Faller

Concha Calero
Inma Marco Andres
Paco Peñalver

Vocals:

Teresa Peiro
Wenceslao Sanchez
Evelio Valldolid Mir

Delg. Ofrena

Blanca Moran Molina

VOCALS

Pau Álvarez i Luján

Xavier Álvarez i Luján

Andreu Andrés i Peiró
Josep Ramon Balaguer i
Martínez

Adolf Cambra i Sanz

Miquel Comes i Fayos

Sergi Cortina i Molina

Àngel Crespo i Estivaliz

Daniel de la Cruz i Marco

Joan Espinosa i Gil

Carles Gil i Peiró

Miquel Gil i Peiró

Ramon Gimeno i Collado

Natxo Herrero i Oliver

Xavier Martínez i Grau
Jaume Navarro i
Fombuena

Ignasi Peñalver i Martínez

Josep Prat i Herrero

Rafel Prats i Marco

Alfredo Ramón i Ortiz

Josep M^a Ramón i Beltrán

Manel Ricart i Lluna

Daniel Romero i Cabedo

Raúl Sánchez i Molina

Marc Sunsi i Casterá

MARTA CASTERA I GIMÉNEZ

A la Fallera Major

Elegant i senyorial és la teua figura,
Conjunt de gràcia i simpatia,
Que al teu voltant contagies
Anunci de festa, soroll i alegria.

Marta, dus en la sang la nostra falla,
El seu festiu color, la seua essència,
Dissimular-ho de cap manera pots
Doncs ho portes escrit amb ta presència.

Tens el tacte especial de la prudència
El saber cortès que sap el que calla
Que tot faller i fallera subratlla
I que sura sobre l'àmbit de la falla

Per a ser fallera major
Consells no te'n fan falta.
Puix saps estar a l'altura
De qualsevol circumstància.

No esperem més emocions
Que les que ta presència ens porta,
Puix eres la major de les il·lusions
Que tota bona fallera comporta.

Ai, Marta quin any més especial t'espera!
Acompanyada pel teu fill de president
I tu, com a la màxima representant,
De la nostra, de la teua falla!



COMISSIÓ FEMENINA

Fallera Major: Marta Castera i Giménez

Fallera Major eixint: Cristina Valero i Marco

M^a Empar Aleixandre i Oliver
Patricia Andreu i Giménez
Aroa Barrera i Giménez
Concepció Calero i Iniesta
Carme Cambra i Sanz
Paula Carrión i Torrent
Carme Coll i Devesa
Elena Coll i Espinosa
Maria Comes i Fayos
Pilar Cotanda i Montaner
Carme Daries i Torrent
Elia de la Cruz i Marco
Anna Escrivà i Marco
Verónica Escrivà i Leal
Carmen Espinosa i Molina
Pilar Espinosa i Montaner
Carla Fernandez i Aliaga
M^a Jesus Jiménez i García
Malena Llorens i Cruz
Josefa Margarit
Concepció Martín i Sanz
Rosa Martínez i Grau
Maria Mateu i Calero
Pilar Molina i Gimeno
Blanca Morán i Molina
M^a Dolors Oliver i Tregón
Carmina Perez i Ten
Marta Piera i Montaner
Paola Prat i Herrero
Núria Quiralte i Cases
Laura Raga i Morán
Noelia Reig i Aguilar
Anna Isabel Reyes i Fabra
Benvinguda Ricart i Lluna
Paula Romero i Martí
Carla Sabater i Martínez
Lola Torrent i Badía
Sandra Valladolid i Tolosa

Cort d'Honor



LEMA: XE, QUIN CIRC!

La falla d'enguany, com el seu nom indica, està dedicada al circ, però no al circ com a espectacle per a gaudir d'ell un parell d'hores, sinó al circ de la vida. Al circ dins del qual estem tots ficats, vulguem o no. Al circ on els que manen (podrien ser els domadors) fans dels animals (podria ser la gent del poble) el que a ells els dóna la gana. El circ on tot, aparentment, és color i alegria, però que en realitat tot és una gran mentida. Tot és per a que l'espectador s'encante i es quede meravellat i no pense el que passa darrere d'eixa carpa on ell està.

Desavinences entre els components del circ, competències entre ells. A veure com li poden traure més diners al públic (al poble) i augmentar cada vegada més els seus guanys

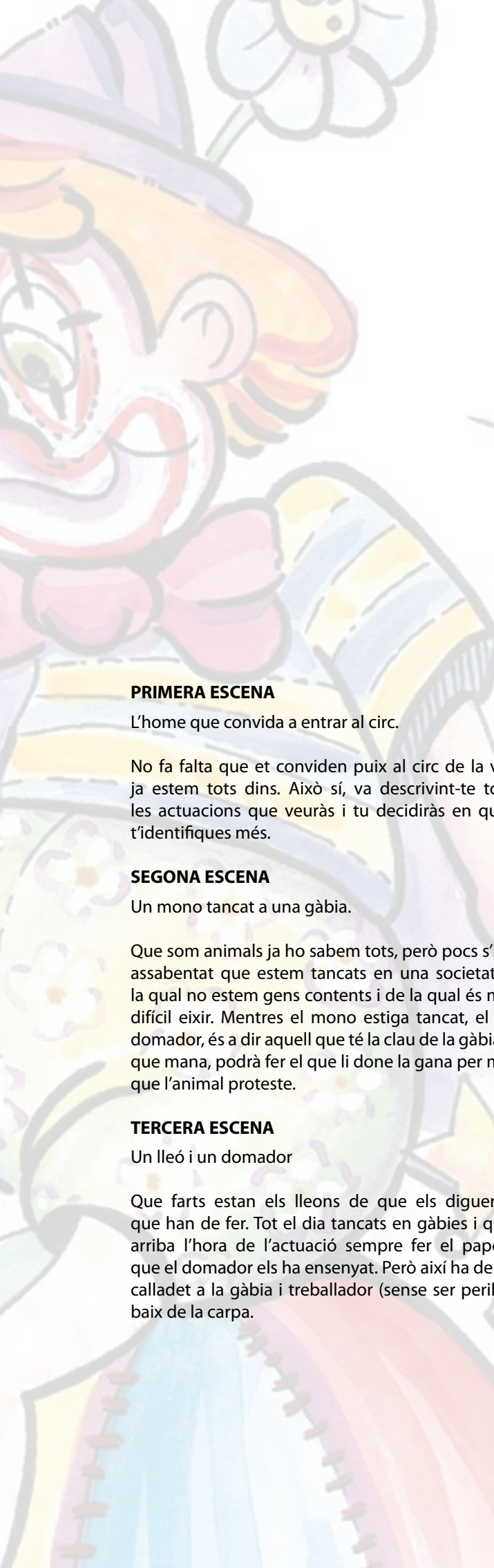
Del director del circ, què hem de dir? Dóna igual que siga d'una ideologia o d'una altra, per a ell l'únic que li interessa són els diners i que el negoci vaja a més cada dia. Això sí, del que fan els seus treballadors ni s'assabenta, ni vol assabentar-se. És per això que de quant en quant li ix algun cas Gürtel o algun ERE irregular a qualsevol lloc. Però ell d'això no vol saber res, ell té la consciència tranquil·la. Això ho hauran fet persones que no són "dignes" d'estar al seu costat.

I entre numeret i numeret la funció va passant, com la vida. En ella trobem animals que fan el que el seu domador els mana; pallassos que es creuen més llestos que altres; polítics que no fan altra cosa que prometre coses que mai compliran.. Això sí, tot envoltat de falsa alegria d'un món artificial envoltat per una música adequada al número que s'està representant.

Quina paradoxa, "l'espectacle més gran del món" i el món real semblen ser el mateix.

Dalt de tot tenim a un xiquet disfressat de pallasso, símbol per a ell d'alegria sense saber que tot el que passa a la falla és una al·legoria del món en què estem vivint.

En xiquet està molt content de veure que ell també és partícip d'aquest món però el que no sap és que no és per decisió pròpia, sinó que esta ja li ve quan naix i que la disfressa que porta ficada ja no se la podrà llevar mai. Però ell està content, l'alegria no li falta perquè si no t'ho agafares així més valdria que pegares a fugir.



PRIMERA ESCENA

L'home que convida a entrar al circ.

No fa falta que et conviden puix al circ de la vida ja estem tots dins. Això sí, va descrivint-te totes les actuacions que veuràs i tu decidiràs en quina t'identifiques més.

SEGONA ESCENA

Un mono tancat a una gàbia.

Que som animals ja ho sabem tots, però pocs s'han assabentat que estem tancats en una societat de la qual no estem gens contents i de la qual és molt difícil eixir. Mentre el mono estiga tancat, el seu domador, és a dir aquell que té la clau de la gàbia, el que mana, podrà fer el que li done la gana per molt que l'animal proteste.

TERCERA ESCENA

Un lleó i un domador

Que farts estan els lleons de que els diguen el que han de fer. Tot el dia tancats en gàbies i quan arriba l'hora de l'actuació sempre fer el paperet que el domador els ha ensenyat. Però així ha de ser, calladet a la gàbia i treballador (sense ser perillós) baix de la carpa.

QUARTA ESCENA

Un pallaso llest i un altre de tonto.

Que de llestos i de tontos el món està ple. De llestos molts, de tontos encara més. El llest li diu al tonto allò que ha de fer, però no s'enganyem, tot és mentida. El llest al tonto farà fer les tonteries més grans perquè mai siga com ell i mentre tant ell s'omplirà les butxaques sense fer res, ni tan sols embrutar-se les mans.

PALLASO BLA, BLA, BLA-

Aquest és un dels polítics que més gràcia ens fa. La seua tasca només consisteix en parlar, parlar i parlar. I és clar que de tant de parlar sempre diu el mateix. Com no ens ha de fer riure tan singular personatge? Està clar que cada dos per tres fique la pota.

DONA VOLANTINERA

De dones volantineres hi ha de dos tipus. La que es dedica a la política (que igualment podria ser un home) i la de l'ama de casa.

La primera es passa el dia fent volantins i jocs malabars perquè ningun periodista la fique en alguna pregunta compromesa i poder eixir airosa de la situació.

La segona perquè amb els diners que al mes entren en sa casa (si n'entren) ha de fer el volantins més espectaculars per a donar de menjar a tota la seua família.

VERSETS DE LA FALLA GRAN

COS CENTRAL

Este xiquet com li fa molta il·lusió
de pallasso s'ha disfressat.
Vol formar part d'un món
on no sap que sempre ha estat
integrat.

Des de dalt tot ho veu amb alegria,
ple de color i fantasia.
Cada número és una festa
on ell no veu cap picardia.

Deixem-lo que visca feliç,
veient este món meravellós.
Temps tindrà de veure la realitat
en fer-se més major.

PRIMERA ESCENA

Un home ens convida
a veure la funció.
A tothom els assegura
que gaudiran de les actuacions.

No fa falta que ens convença
de veure tots els numerets,
puix a la vida reial els tenim
dins i fora dels carrers.

D'entrar al circ ningú es lliurarà,
puix aquest representa
la vida que en este món
cadascú haurà de portar.

SEGONA ESCENA

Que cadascú veja en esta escena
el que més li convinga,
puix interpretacions en té moltes
i cada persona la veurà d'una
manera.

L'ecologista es tirarà les mans al cap
en veure un goril·la tancat.
La selva és el seu habitat,
i no en una gàbia ficat

Per al jornalero serà
la situació que està vivint.
Sempre pendent que l'amo
el traga per a fer un treball mínim.

Però, com la veurà un aturat?
Sembla que com el goril·la està.
Tancat dins d'una gàbia
on l'eixida és molt difícil trobar.

TERCERA ESCENA

Que una fera ferotge faci
tot allò que el domador li diu,
Això on s'ha vist?
Només en este món boig on vivim.

Amb amenaces i ordres
el lleó fa el que li manen.
Quin remei els queda
als qui només treball volen?

Pel cercol ha de passar
tot aquell que vullga treballar.
Això en el millor dels casos,
perquè si no, et quedes aturat.

QUARTA ESCENA

A cap funció de circ,
els pallassos han de faltar.
Com no falten en la vida
el que ells volen representar.

Un de llest i un de tonto,
és el clàssic numeret.
Més semblant que en la vida
ja no pot ser-ho més.

El llest, tot elegant,
li fa fer a l'altre el més humiliant.
Mentres que ell sense immutar-se,
no s'embruta ni les mans.

PALLASSO BLA, BLA, BLA

Aquest és un dels pallassos
que més gràcia ens fa.
A l'igual que molts polítics
només és dediquen a parlar.

Parlar, parlar i parlar.
El que he dit hui ja no val per a demà.
L'endemà soltarà un altre discurs
que al dia següent també canviarà.

DONA VOLANTINERA

A pegar volantins
també es dedica molta gent.
La diferència està
en el càrrec que esta té.

Si és política els farà
per a sortejar els casos
dels que no li agrada parlar.

Si és ama de casa,
per arribar a fi de mes
l poder tots menjar.



MATRIMONIS FALLERS

Josep Alcacer i Encarna Oliver

Josep Aleixandre i Desamparats Oliver

Xavier Álvarez i Isabel Luján

Andreu Andrés i Maria Peiró

Joan Barea i Marta Andrés

Francesc Bellver i Margarida Garcerá

Paco Bellver i Begonya Alonso

Víctor Manel Blázquez i Patricia Martí

Adolf Cambra i Immaculada Sanz

Emili Carrasco i Yolanda Miralles

Daniel Carrión i Verónica Carrión

Ramón Carrión i Carme Torrent

Antoni Cerezo i Sónia Navarro

Joan Batiste Coll i Amèlia Montoya

Joan Carles Coll i Marian Espinosa

Josep Antoni Coll i Carme Devesa

Xesco Comendador i Araceli Martínez

Xavier Comes i Mercé Fayos

Carles Compte i M^a Jose Marco

Antoni Contreras i Gertrudis Marco

Rubén Corell i Elena Escrivà

Manel de la Cruz i Immaculada Marco

Josep Lluís Escrivà i Maria Marco

Joan Antoni Espinosa i Sònia M^a Gil

Joan Espinosa i Carme Aguilar

Ramón Espinosa i Teresa Molina

Pasqual García i Anna Romero

Àngel Garcia-Otermin i Empar Palacios

Miquel Gil i Teresa Peiró

Josep Manel Ibáñez i Empar Marco

Vicent J. Ibáñez i M^a Dolors Martínez

Amadeu Llorens i Immaculada Cruz

Joan Batiste March i M^a Carme Llorens

Ignasi Marco i Elisa Valero

Joan Marco i Josefa Vallés

Josep Marco i Concepció Andrés

Lluís Marco i Rosa Hernández

Jean Luc Martín i Ana M^a Rodríguez

Brú Martínez i Marta Casterá

Francesc Martínez i Rosa Grau

Marco Mazzone i Carme Comendador

Xavier Mesa i Mabel Bellver

Josep Miralles i Josefa González

Ismael Molina i Maruja Gimeno

Francesc Xavier Nieto i Toni Raja

Francesc Peñalver i Carme Martínez

Joaquim Prat i M^a Eugènia Herrero

Joan Carles Raja i Isabel Romero

Josep Reinal i Betlem Valero

Lluís Roig i Empar Coll

Ismael Romero i Maria Sónia Martí

Ximo Ruix i Xelo Puertes

Antoni Sánchez i Mónica Palacios

Manel Sánchez i M^a Àngels Molina

Wenceslau Sánchez i M^a Carme López

Ignasi Timón i Núria Cabanes

Josep Torrent i M^a Àngels Desco

Antoni Valero i Genoveva Marco

Eveli Valladolid i Alicia Tolosa

LUCIA REINAL I VALERO

A la Fallera Major Infantil

Amb el mateix soroll que se sent
Quan amaneix i es fa de dia,
D'entre tota la xicalla
Així apareixes tu, estimada Lucia.

Perquè tens eixe ben saber estar,
Eixe saber passar desapercebuda,
Però quan u es fixa en la teua mirada
Ja mai podrà oblidar que t'ha coneguda.

El mateix puc dir del teu somriure.
Només en mostrar –lo s'endevina,
I tothom que està davant se n'adona,
Que ets una xiqueta discreta però amb simpatia.

Puix estàs plena de gràcia i mesura,
Plena de llum que per on passa il·lumina,
Que portes la falla dins del teu cor
I que crida l'atenció per on camina.

Lucia, no saps la sort que tens.
Enguany viuràs moments inoblidables
Emocions que no saps puguen existir,
I un tracte amb la gent més que entranyable.

Perquè Lucia tu encarnes la comissió infantil
I has de gaudir de la festa tot el que pugues i més,
Perquè portes el càrrec més alt que una xiqueta espera
El ser, amb tot l'honor Nostra Fallera Major Infantil.



COMISSIÓ FEMENINA INFANTIL

Fallera Major Infantil: Lucia Reinal i Valero

Fallera Major Infantil eixint: Carme Compte i Marco

Martina Álvarez i Luján
Andrea Barea i Andrés
Marta Barea i Andrés
Candela Blázquez i Martí
Patricia Blázquez i Martí
Daniela Calleja i Valladolid
Elena Carrasco i Miralles
Alexandra Castelló i Obrador
Paula Cerezo i Navarro
Maria Compte i Marco
Claudia Contreras i Bardisa
Blanca Corell i Escrivà
Glòria Corell i Escrivà
Noa Gimeno i Chisvert
Daniela Herrero i Alcalde
Natalia Herrero i Alcalde
Empar Ibáñez i Marco
Marta Juan i Santafé
Meritxell Llorens i Cruz
Blanca Martín i Rodríguez
Juliette Martín i Rodríguez
Andrea Mesa i Bellver
Sara Moreno i González
Paula Roda i Calomarde
Marta Roig i Coll
Llúcia Romero i Martí
Paula Sánchez i Molina
Yanira Sánchez i Palacios
Yulema Sánchez i Palacios
Rocío San Lorenzo i Escrivà
Manuela Zorio i Muñoz

Cort d'Honor

LEMA: LA NATURESA

És clar que la naturalesa és un tema molt recurrent en les falles infantils. Que si cal protegir la naturalesa, la contaminació, la preservació, etc.

Però nosaltres enguany volem enfocar este tema des d'un altre punt de vista: el de la seua riquesa i bellesa.

Que la naturalesa té estes dues qualitats, entre altres, no cap ningun dubte, però algú s'ha parat a pensar en si algú ensenya els xiquets a contemplar i gaudir de tota la bellesa que, per eixample, al mar por haver, i al camp...Plantes, arbres, animalets de moltes espècies, ocells, llacs, muntanyes. Una infinitat d'elements que fan del paisatge una mena d'escenari meravellós on en cada pam de terra podem trobar vida, molta vida i molt diferent.

De cadascú de nosaltres depèn el que tot aquest entorn que ens envolta no canvie al llarg del temps. De nosaltres depèn en ensenyar els més menuts a cuidar aquesta meravella perquè els seus descendents també puguen gaudir d'ella, i el primer que hem de fer és conscienciar-los de lo meravellosa que és.

El monument que hem plantat, vol ser una expressió de la bellesa que entranya la naturalesa i que hem de procurar que així seguisca. Ja parlarem en altre moment de totes les amenaces i atencions que esta pateix.

El monument no té definides el que nosaltres anomenem escenes, sinó que és un compendi d'éssers, plantes, animals i altres elements que a la naturalesa podem trobar.

Així, la figura central és un drac amb dos caps envoltat per papallones sota L'arc de sant Martí. Al voltant d'ell trobem donyets, ànecs, conills, cucs, un llac, coloms, bolets i algun que altre conillet.

VERSETS DE LA FALLA INFANTIL

Un gran drac
amb dos caps
presideix esta falla
amb tota majestuositat.

Les papallones
des de dalt
volen sense por
al seu voltant.

L'Arc de sant Martí
amb tot el seu esplendor
ens mostra els seus colors
des de bon matí.

El colom vola tranquil,
puix al no haver caçadors,
sap que no té ningun perill.

Com disfruten els ànecs
nadant dins del llac,
puix saben que ningú
mal els farà.

Darrere d'un conill corre
un xiquet entusiasmat.
Només vol jugar amb ell
sense fer-li cap mal.

El camp es torna més bonic
amb tota classe de plantes.
Arbres, flors i bolets
Que cada any ens oferix.

No xafeu ningun cuc
quan camineu pel camp.
Puix són animals delicats
i en el seu hàbitat estan.





HUGO MARTÍNEZ I CASTERÀ

President Infantil

Si he d'expressar amb dues paraules tota l'emoció que sent, estes serien:

Il·lusió i gràcies.

Il·lusió per disfrutar tota la setmana fallera com a president d'aquesta falla junt a tots els fallers infantils.

Agrair a Lucia que siga la meua fallereta major, que de segur que els dos gaudirem d'un any inoblidable.

I gràcies a tots els fallers de la Falla Josep Antoni, Puríssima i Major per ajudar-me a complir un doble somni:

Ser president d'aquesta falla i poder compartir-ho amb la meua mare com a fallera major.

Per últim, a la comissió infantil vull recordar-li que som els xiquets els que amb la nostra participació en els actes fallers fem la festa més bonica i alegre.

VISCA LA FALLA JOSEP ANTONI,
PURÍSSIMA I MAJOR

HUGO MARTÍNEZ I CASTERÀ



COMISSIÓ MASCULINA INFANTIL

President Infantil: Hugo Martínez i Casterá

Secretaria: Carles Coll i Espinosa

Delegat de Festes: Gabriel Roig i Coll

Delegat de Loteries: Aleixandre Coll i Devesa

Vocals

Brú Albarracín i Raga
David Balaguer i Figueroa
Pau Balaguer i Figueroa
Artur Castelló i Obrador
Aleixandre Cerezo i Navarro
Guillem Cerezo i Navarro
Aleixandre Comendador i Martínez
Oscar Espinosa i Gil
Aleixandre García-Otermín i Palacios
Francesc Gomez i Morera
Hug González i Jiménez
Aleixandre Herrero i Alcalde
Nicolau Ibáñez i Marco
Ignasi Juan i Santafé
Àlvar Luque i Badía
Jordi Luque i Badía
Ignasi Marco i Valero
Carles Navas i Martínez
Josep Reinal i Valero
Salva Roda i Calomarde
Jordi Sabater i Martínez
Ignasi Sabater i Martínez
Yoel Sánchez i Palacios

XIQUETS DE BOLQUERS



Maria Romero i Torrent



Carla Zaya i Valero



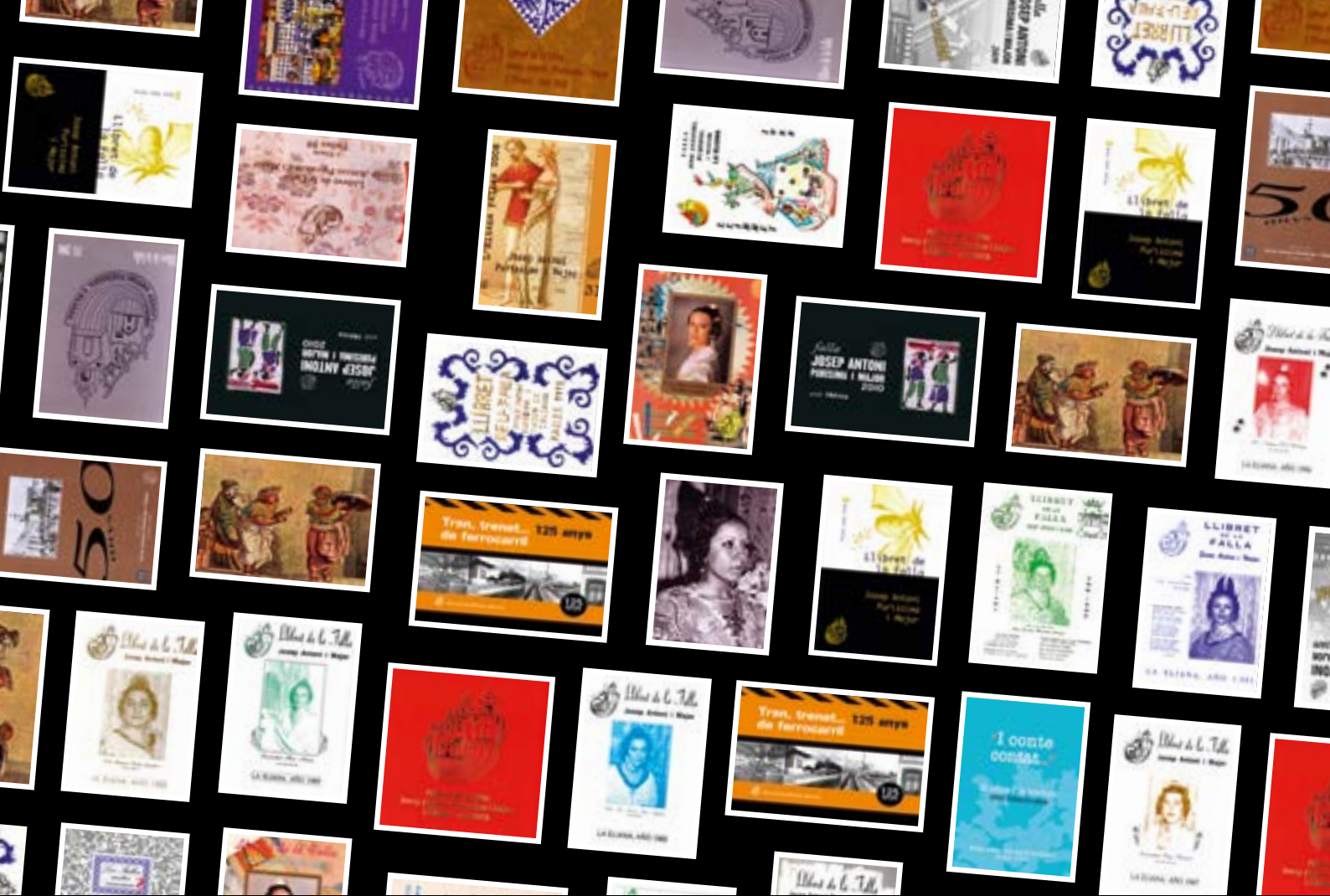
Daniel Comendador i Martínez



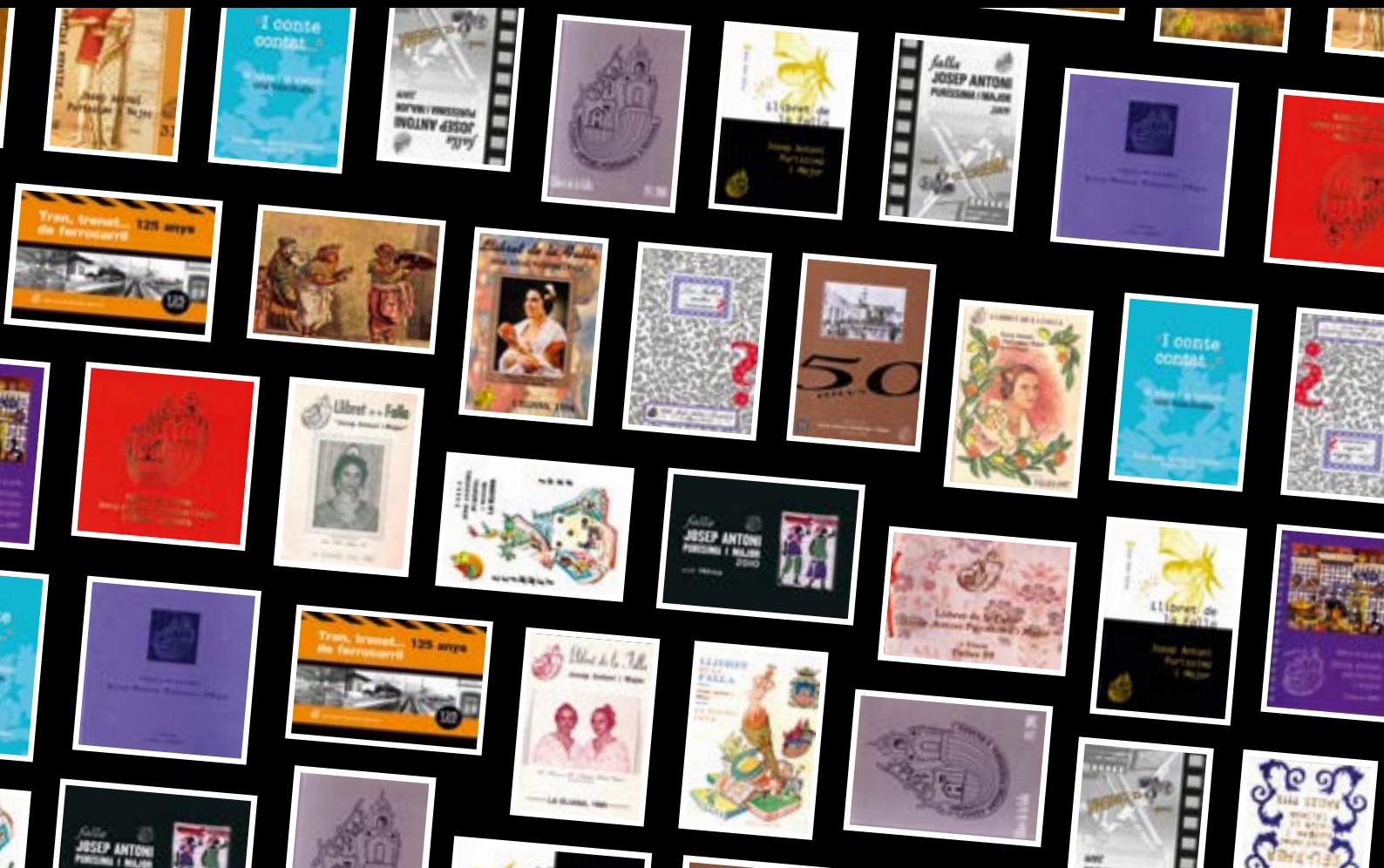
Martina Mazzone i Comendador



Santiago Contreras i Martínez



EL METALLIBRET: 150 ANYS DEL PAPER QUE NO ES CREMA





EL LLIBRET DE FALLES



1. Pròleg: Jo, sóc Sàtira PAULA CARRIÓN
2. Història d'un llibret JOSEP LLUÍS MARÍN
3. El centenar del primer llibret de falla (1955) CARLES SALVADOR
4. Dels orígens de la literatura fallera JESÚS HUGUET
5. Estellés s'asoma a la festa JUAN MANUEL JÁTIVA
6. Eines col·laboratives en línia útils pel llibret de la falla
XAVIER SERRA
7. La plataforma Lletres Falleres, un pas més per a vehicular l'expressió
cultural dins les falles HUGO MORTE
8. L'estima pel paper XAVIER SERRA



1.

Pròleg: Jo, sóc Sàtira

PAULA CARRIÓN

L'atemptat terrorista contra la revista satírica Charlie Hebdo que el passat mes de gener acabava amb la vida de 12 persones ha posat sobre la taula no només l'assumpte sobre els límits de la llibertat d'expressió o del creixement de l'islamisme en el món occidental. No. El atemptat cap a una publicació que fa nou anys publicava a la seua portada una imatge del profeta de l'Islam, Mahoma, també ha propiciat que es debata sobre el paper de la sàtira i l'humor en la societat actual i com es entesa per uns i altres.

Del *Je suis Charlie* hem passat al *Je suis satire* i ara són molts els que es pregunten: què seria d'un poble si no pot tan sols riure de si mateix o del costat? D'això saben, i molt bé, en el món de les falles. El potencial crític que explota el món de les falles, tot allò que es deia amb imatges quan no es podia parlar i que es dibuixa com un poema burlesc és l'essència d'aquesta festa valenciana. Si més no, hem de recordar que les falles van nàixer com un instrument simbòlic d'ajusticiament popular vehiculat a través de la sàtira.¹

Les Falles –jocoses, burlesques, atrevides, desvergonyides i crítiques– han estat des del seu origen un baluard de la crítica vetllada, de la burla graciosa. I així ho ha estat també la part més literària de aquesta festa: els llibrets de falla inserits als seus inicis en la tradició literària dels col·loquis, els poemes de disbarats i la prosa burlesca. Les explicacions falleres que acompanyaven a la falla –i que és d'on neix el primer llibret– es composaven de versos satírics plens d'humor hiperbòlic i grotesc.

Eren els anys del conegut autor Josep Bernat i Baldoví (qui ostenta l'autoria del primer llibret de falla en el que va escriure el sainet *El conill, Vicenteta i Don Facundo*), Blai Bellver, Estanislau Máñez, Josep Maria Fambuena, Ramon Trilles o Constantí Llombart. Entre tots destaca Bernat i Baldoví que situa la seua obra literària en el terreny de l'humorisme, la sàtira i el costumisme. En aquesta època l'autor de Sueca va escriure crítiques a les noves modes estrangeres, va fer referències al sexe com a mitjà per a aconseguir la mobilitat social, va parlar de la liberalitat de les dones en les relacions amoroses i va denunciar els impostos elevats.²

Aquest tractament desvergonyit però, va topar

no molt tard amb la censura, tant auto imposada com externa, que va rebaixar la càrrega crítica de monuments i en conseqüència dels seus llibrets. Eren temps d'expressió artística i, per què no dir-ho, d'unes falles i uns llibrets en mode *soft*, tranquil, desproveïts del que era la seua essència. Si ve amb els anys es va anar recuperant part de l'element crític de la prosa i la plàstica fallera mai no sembla haver-se recuperat el que va ser de la sàtira en aquella època.

A més dels episodis de censura continuats en dictadures i governs conservadors del segle XIX i principis del XX, ja en plena democràcia hem vist nous 'atacs' a la sàtira fallera: la falla hindú de Ceramista Ros-Mortes Lerma de 2013 no va poder ser cremada perquè la comunitat hindú va acusar a la comissió d'atemptar contra la seua religió, a 1982 una falla va rebre amenaces per tindre un ninot de l'Ayatolá Jomeini al seu monument, en 2004 una figura de Jesucrist en la falla Reina-Vicent Guillot va haver de ser retirada... Són exemples tots tres de censura a la sàtira, una sàtira que va en l'ADN del món faller.

I és que, si bé no ha de ser l'única raó d'esser d'un llibret, la sàtira i l'humor no es deurién de perdre mai perquè es perd amb això el significat mateix de la seua existència, de la seua raó d'ésser. Fins i tot els autors actuals demanden la seua inclusió als textos fallers. En paraules del prolífic autor de llibrets Donis Martín (n'ha escrit més de 500 segons assegura) "un bon llibret ha de tenir gràcia, sàtira i ironia, encara que moltes falles siguen literalment per plorar."³



1. *Sàtira i falles: Les explicacions falleres de Bernat i Baldoví*. Josep Lluís Marín i García

2. *El llibret de falla*. Explicació i relació de la festa 1850-2014.

3. El poeta que ha escrit 500 llibrets de falla. *Levante EMV*. 12 de març de 2012



Iniciatives com la de la Plataforma de les Lletres falleres, que premien entre altres coses al millor poema satíric de l'any, contribueixen a que l'humor –eixa capacitat humana per percebre aspectes ridículs o absurds de la realitat i destacar-davant els altres de forma enginyosa⁴, en paraules de l'humorista gràfic Manel A Junco– torne a estar present en la festa valenciana. Llibrets com el de La Malva d'Alzira o el de Na Jordana, pulcrament editats però també satíricament escrits (al menys en la part dels versos) també contribueixen. Llibres com el de Josep Lluís Marín, que col·labora enguany amb nosaltres, revisant l'obra de l'escriptor satíric Bernat i Baldoví sense dubte també ho fan.

Des de la nostra falla, també ho volem fer. Cóm? A través de reconèixer la necessitat d'una visió crítica, a través d'enaltir el paper del llibret com a vehicle d'eixa crítica a la societat que ens envolta i a través d'una demanda de que tornem encara que siga un poc als orígens. Al menys al que estava ben fet, i això ho estava. Tornem a la sàtira.

JO SÓC CULTURA

No fa més d'un any la conselleria de Cultura i la Junta Central Fallera demanaven a la UNESCO que les falles foren considerades patrimoni

immaterial de la humanitat. En arribar a la part dels llibrets, element de la festa al qual li dediquem el monogràfic del llibret, valga la redundància, de 2015, l'escrit oficial esmentava que la importància del producte editorial permetia "la pervivència de la literatura popular i tradicional que té com a llengua de transmissió el valencià".

El llibret, aquell que va començar sent una fulleta i que aquest any compleix 150 anys de vida, té l'objectiu de ser, a més del vehicle escrit per on viatja la sàtira fallera, un transmissor de cultura i llengua. Ho aconsegueix?

Darrere queden ja els anys en el que el llibret de la falla no passava de ser un programa de festeigs i la relació de falleres i fallers que formaven la comissió. Ara el llibret és, o ha de ser i així s'entén en aquesta comissió, una forma de reivindicar la cultura valenciana i sobre tot la nostra llengua. Falles com la del Mocador de Sagunt així ho entenen també, també Marín: "A part dels versos que expliquen la falla, ara hi ha més vehicles, des de poesia lírica a assajos sobre la festa o articles d'investigació, d'expressió en valencià"⁵.

L'autor d'Alginet Alan Greus, no hi està d'acord i critica la ruptura que hi ha en molts casos entre cultura i falles: "La relació entre el món de la falla i

4. El humor necesario y la responsabilidad. *El País*. 17 de gener de 2015.

5. Siglo y medio de papel que sobrevive a la hoguera, *El País*. 14 de març de 2014.



el de la cultura autòctona no ha estat, d'un temps ençà, una relació massa fluïda, per dir-ho d'alguna manera. El fet d'associar la festa a un determinat plantejament polític o pseudo-polític, per una banda, i les escasses perspectives de reflexió interna (que conduïen envers un folklorisme estancat i mediocre), per l'altra, n'han dificultat l'avenença, i han acabat provocant que un col·lectiu que podia haver realitzat aportacions interessants al món de les falles, anara a poc a poc distanciant-se'n i quedant-se'n al marge».⁶

Cert o no, el que sí ho és és que si hi ha un grapat de comissions que volen fer-se amb eixos autors i amb altres de més receptius per a oferir al possible lector (pocs, molt pocs, ja ho sabem) un producte editorial de qualitat i que des del mateix 20 de març del any anterior estan treballant en el que serà l'únic paper que no es crema de la falla⁷: el llibret. Que ho aconseguen o no, que es fagen amb un dels primers premis o no, depèn d'un munt de factors que esdevenen durant tota la producció del llibre, des de l'edició, la correcció o la redacció dels textos, fases que en aquest monogràfic expliquem per intentar aproximar el lector al procés creatiu i tècnic d'elaborar un llibret.

En eixe grapat de comissions creiem que està la nostra. Com tots els anys, esperem haver-ho fet be. Si es així gaudiu del resultat. Just ací comença.



6. <http://fallamalva.com/Llibret.html>

7. El subtítol del llibret l'hem agafat prestat (i modificat) d'un article que Juanma Játiva, periodista i col·laborador d'aquest monogràfic, va publicar a *El País*.



2.

Història d'un llibret

JOSEP LLUÍS MARÍN

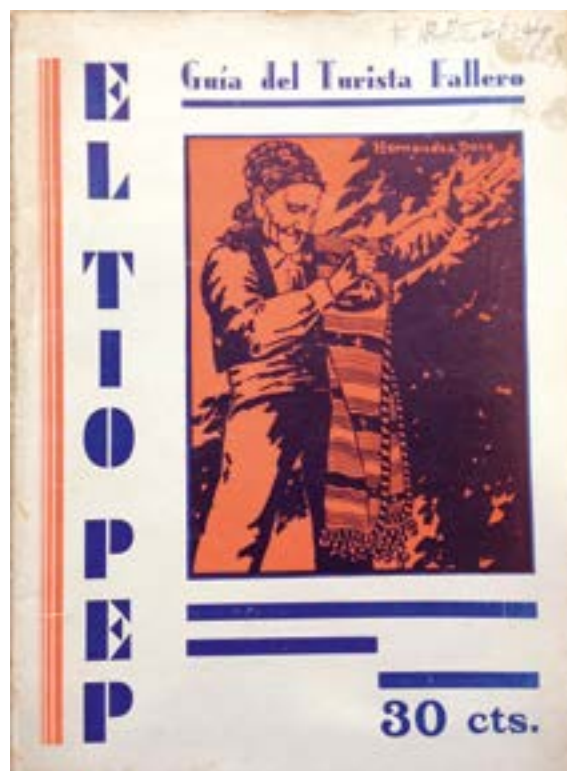
Des de Benicarló fins a Benidorm, les Falles mobilitzen més de 200.000 persones a la Comunitat Valenciana. A les més de 900 comissions que celebren la festa a les nostres comarques, cal afegir-hi els prop de 30 centres de valencians a Europa i Amèrica. Les comissions falleres són un important nucli de comunicació intergeneracional i mecanisme de participació ciutadana. En este marc, any rere any, es genera una destacable literatura festiva que cal preservar. El llibret de falla té un primer valor, que és el de testimoni de la festa. Queda constància escrita de com ha sigut la falla, de quin era el tema que tractava, i eixa és la base que justifica que encara hui continuen fent-se llibrets. Però, a banda, també és una excusa per a reflexionar sobre les falles en general i per a fer divulgació cultural.

ELS ORÍGENS DEL LLIBRET

Els versos més antics que es conserven són de 1850 i el llibret de falla publicat més antic que coneixem data de 1855. És l'època del regnat d'Isabel II, en què moderats i progressistes es disputaven el poder. Les persones tot just havien deixat de ser súbdites d'una monarquia absoluta, però encara no eren ciutadans de ple dret. Les falles, modesta festa veïnal en honor de sant Josep, constituïen una de les poques plataformes d'expressió veïnal en la vida pública. Hem de pensar que, a mitjan segle XIX, la gent tenia moltes limitacions i no disposava de les vies de participació que hi ha ara. En eixe context, les falles eren un mecanisme que servia per a expressar-se públicament i per a criticar tot allò que no agradava, habitualment amb un component transgressor.

Per la senzillesa de les primeres construccions falleres, es va fer necessari un complement escrit que explicara l'argument de la falla. Això es feia amb versos satírics i mordàços, que s'exposaven a les parets dels voltants dels cadafals. Amb el temps, estos fulls solts amb l'explicació de la falla començaren a imprimir-se com un quadern. Així va nàixer el llibret de falla

Són anys on els poemes satírics els firmaven escriptors de la talla de Josep Bernat i Baldoví, Josep Maria Bonilla, Fèlix Pizcueta, Josep Ramon Trilles o Blai Bellver, a qui el seu llibret li va suposar l'excomunió. Són anys on també apareixen publicacions i revistes satíriques com ara *El Mole*, *La Donsayna* o *La Traca*. Dins d'este context de sainets,



romanços de cec i col·loquis, les falles representen un nou mitjà per a difondre les idees d'estos autors, a cavall entre la revolució liberal i la restauració borbònica. Un dels qui millor va entendre les possibilitats de difusió que oferien els llibrets va ser Josep Bernat i Baldoví, qui va abordar temes morals, però també de denúncia social i política. El tractament desvergonyit i ple de dobles sentits va contribuir al seu èxit, i ha fet que se l'haja arribat a considerar com el cànon de la literatura fallera.

Per la seua voluntat crítica, finalment les falles es van topar amb la censura. Els governants van veure amb preocupació les falles perquè eren un mecanisme d'expressió que no podien controlar i buscaren mecanismes per a reprimir-les al llarg del segle XIX a través de la censura dels continguts i del cobrament d'impostos per plantar les falles.

LA CONSOLIDACIÓ

La festa de les Falles es consolida a començament del segle XX. En eixe moment la burgesia vol reconduir les falles, eliminant-ne els aspectes crítics i transgressors, i la millor manera que troba de fer-ho és atorgant premis a les falles pel seu sentit estètic i el "bon gust artístic". D'esta manera s'equipara el



monument amb una obra d'art i es minimitza el component satíric.

En este context, en 1903 apareixen els primers premis als llibrets, instituïts per Lo Rat Penat, iniciativa que suposa l'impuls definitiu per a la consolidació del llibret com a gènere literari, però també com a producte editorial. Destaquen en esta època autors com ara Josep Peris Celda, Maximilià Thous i Orts, Faust Hernández Casajuana, Estanislau Alberola o Ramon Andrés Cabrelles.

És en els anys vint i trenta quan els llibrets i les revistes falleres viuen un apogeu. En la nova etapa de la modernitat estes publicacions permeteren la pervivència dels continguts populars i tingueren un seguiment massiu. També en estos anys la festa de les Falles s'expandeix per moltes comarques (Gandia, Torrent, Estivella, Bunyol, Sagunt, Cullera, Borriana, Dénia, Algemesí, Alcoi, Llíria...), però arribà la Guerra Civil, que suposà un parèntesi en les Falles. Tot i això, els dos bàndols les feren servir com a mitja propagandístic i, tant en el front com en la rereguarda, els llibrets esdevingueren portadors de reivindicacions.



TEMPS DE CENSURA

A partir del anys quaranta, els llibrets de falla experimenten canvis substancials. Per la seua evolució artística i formal, els monuments fallers necessitaven cada vegada menys una explicació del significat dels ninots. A més, els llibrets es convertiren en una mena d'anuari que incorporava nous continguts, com ara les fotografies i els poemes de les falleres majors, els components de les comissions, els himnes i escuts... Els llibrets són en eixe moment reflex d'una festa cada vegada més institucionalitzada.

Però no són els millors temps per als llibrets: la censura implantada per la dictadura franquista incloïa restriccions a la publicació d'obres escrites en "*lenguas regionales*". Eren temps obscurs per als llibrets perquè una de les característiques és que pràcticament al llarg de tota la història s'han escrit en valencià, sobretot els versos, fins i tot en moments difícils, de persecució de la llengua.

La voluntat de millorar la qualitat lingüística es va veure impulsada a finals dels quaranta per la creació de cursos de llengua a Lo Rat Penat i la progressiva adopció de les Normes de Castelló. Encara així,

els anys seixanta són testimoni d'una decadència del gènere. La cultura popular en valencià anava quedant arraconada per la nova cultura de masses vehiculada en castellà. Els nous autors de llibrets no tenien tanta projecció com abans i sovint veien la seua producció lligada a l'àmbit estrictament faller. Tot i això, podíem trobar autors del panorama literari valencià que escrivié llibrets de falla. És el cas de Francesc Almela i Vives, Bernat Artola o Carmelina Sánchez Cutillas.

ARRIBA LA LLIBERTAT

Al final dels anys setanta, en plena transició, algunes comissions reivindicaren el caràcter popular i reivindicatiu de la festa, també en els seus llibrets. En coexistència amb el llibret tradicional, va sorgir una idea del llibret com a contenidor cultural. La tradicional explicació de la falla s'enriqueix amb articles, assajos breus i il·lustracions. A més a més, creix l'interés dels fallers pel seu patrimoni i la seua història.

D'altra banda, als tradicionals premis de Lo Rat Penat s'afegeixen altres com els de la Generalitat Valenciana, des del 1993, o els Premis de les Lletres Falleres, ja en el segle XXI, que tenen com a àmbit tota la Comunitat Valenciana.

Amb l'arribada del nou segle, els llibrets, com la resta de la festa de les Falles, s'adapten als nous temps i comencem a trobar llibrets que fan ús de les noves tecnologies: en DVD, amb realitat augmentada i adaptats per a dispositius mòbils. És una nova època per als llibrets, una nova manera de veure'ls. No serà l'última. L'aparició de nous poetes que renoven la poesia festiva i l'esforç editorial que duen a terme les comissions falleres són garantia per a la pervivència dels llibrets de falla, una manifestació literària, lingüística, social i artística d'una sociabilitat festiva que no ha fet més que progressar i fer-se diversa i plural.





3.

El centenar del primer llibret de falla (1955) CARLES SALVADOR

Article extret del número 45 de la revista *Pensat i fet* publicat en 1955, just 100 anys després de la publicació del primer llibret de falla. L'article el firmava Carles Salvador (València, 1893 - 1955), poeta, prosista, assagista i gramàtic valencià.

Tenim damunt de la taula el primer llibret de falla que se va publicar, el qual porta per títol: "Historia de la Falla de Sant Chusep de la Placeta del Almudi en el año 1855". Havem transcrit el títol amb l'ortografia de l'època per a què es puga fer alguna comparació, a favor, naturalment, de l'escriptura que ara s'usa en els llibrets de falla.

L'autor, com queda indicat, és don Josep Bernat I Baldovi, nat a Sueca en 1809 i mort a la ciutat de Valencia en 1864, poeta festiu, de vegades groller, a voltes satíric i càustic, el qual, al temps de befar la davallada de la nostra llengua en alguns sectors populars, tracta en ocasions de netejar-la, de polir-la i d'usar-la dignament.

Bernat i Baldovi, amb una formidable força creadora, fón genial en algun aspecte. Viu i ben actiu, amic d'intervindre en la vida popular i encara vulgar, la seua inspiració, alegre i burleta, a més d'escriure les il·lustracions versificades, aclaridores d'allò que representava la falla de la placeta de l'Almudi de l'any 1855 i que s'enganyaven als bastidors de la foguera; als cantons i panys de les parets, el porta a reunir els tals versos i a fer amb ells un quadernet que, pel fet de resultar un corpus completíssim, ha esdevingut el primer llibret de falla que se coneix.

"Esta en este quadernet
la historia de Vicenteta
i del pobre conillet.
Val lo manco una pesseta,
pero es ven... per un quinzet".

En aquesta quinteta es manifesten, implícites, les condicions del llibret de falla. Ha de ser un quadernet o follet de poques pàgines, ha de contindre la història, o dit d'una altra manera, l'explicació de la falla; ha d'estar redactat en vers d'art menor (quartetes, quintetes, dècimes, romans, tercets, etc., etc., en octosíl·labs) graciós, fàcil, intencionat, amb llenguatge familiar, entenedor, sense imatges poètiques de lirisme pur objectiu o subjectiu, les quals en lloc de millorar el llibret encara l'empitjorarien.



La falla de la placeta de l'Almud de que tractem -que no era la primera que s'hi plantava, puix que segons l'historiador 'de les falles senyor Soler i Godes, en el seu Calendari Faller, en 1850 ja en tingué que "representava una llauradora i una alcavota", es titulava "El Conill, Vicenteta i don Facundo". Bernat i Baldovi inicia en prosa la seua explicació; és el que podríem dir, i ell mateix diu, en altres llibrets que escrigué en anys següents (Almudi, Tros-Alt, Placeta del Teatre Principal), l'argument de la falla, incrustant de vegades versets satírics i corrosius, aconseguint la màxima graciositat amb el mínim esforç conceptual.



Carles Salvador.

Després de l'argument segueixen dues advertències amistoses, en quintetes, l'una valenciana, l'altra castellana. A continuació van les quartetes que s'enganxaven a les "quatre cares del taulat o cara-falet del sacrifici" a la manera de diàleg entre don Facundo, sempre en castellà, com a lechuguino que és, i Vicenteta la Rulla, en el bilingüe xavaca i abstrús que després tant copiaren els saineters de la primera etapa renaixentista.

Seguien unes lamentacions de la llauradoreteta que tracta de vendre "un conill d'orella curta i pèl de rata" pels carrers de València sense poder-ho aconseguir, uns consells -dues dècimes-, l'un de l'autor, l'altre de la pobra Vicenteta, "filla d'un llaurador de mitja capa del poble de Burjasot" i un Avis al Públic pels fallers' de la placeta. Per a terminar hi ha una composició de nou versos (quatre més cinc), tòpica en Bernat i Baldoví: l'epitafi amb el R. I. P. corresponent, extranya mescladissa d'humor funerari i sàtira fallera.

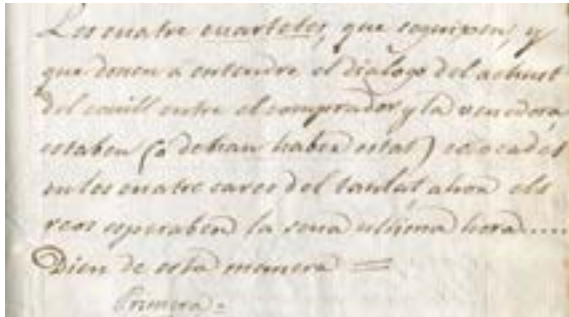
Es tractava, al nostre entendre, d'una original crítica de la veneduria ambulat que aleshores encariria les subsistències per la impossibilitat de poder-la controlar les autoritats. Ho creiem així no obstant el

caràcter francament desvergonyit i mal intencionat per no dir pseudopornogràfic- que tant s'atribuïx a l'autor; però impossible d'admetre ni en els carafals d'una falla.

En resum; el primer llibret de falla, tan graciós, tan intencionat, tan sarcàstic com desconcertant, està compost de dues quartelles de prosa refrescada – si és que calia- per la següent quinteta:

"Ulls molt bonicos i fins
té Vicenteta la Rulla,
que és xica de pinyol dins
i mou en ells tanta bulla
que fa bramar als fadrins."

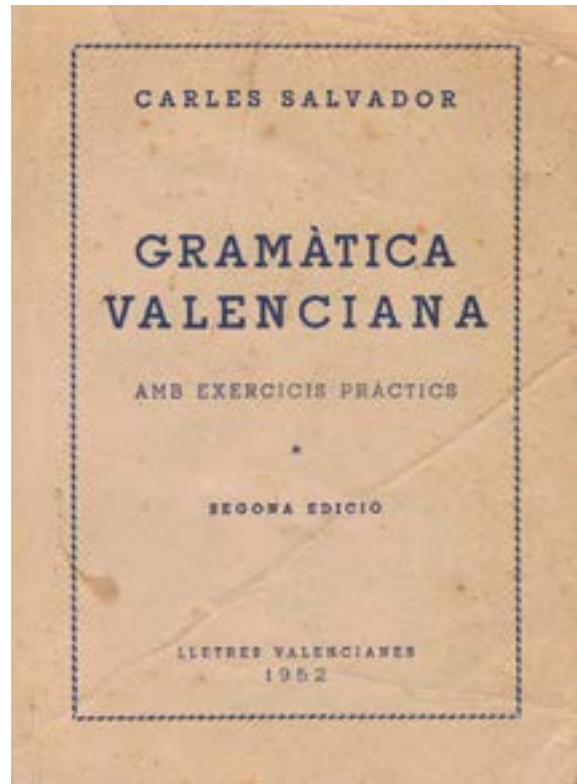
Segueixen dos quintetes, quatre quartetes, vuit dècimes i una altra combinació, la darrera, de nou versos: quarteta més quinteta, com ja havíem dit. Totes les composicions són octosil·làbiques aconsonantades, i han quedat com a model de tots els llibrets de falla vinents. Els cent anys de vida que ja té aquesta branca de la literatura popular ha produït, naturalment, variants interessantíssimes que no cal



estudiar ara. L'escola, però, no ha variat. Bemat i Baldoví crea el llibret de falla i de la seua ploma ixqué perfecte, amb les condicions que li calien que per sort han perdurat: crítica, sàtira, humor...

I ara ens cal remarcar dos constatacions. Alguns dels més interessants poetes actuals, lírics de primera fila, amb molts i molt estimables llibres de versos publicats i amb poemes inserits a les antologies de la literatura nacional, han escrit conscientment llibrets de falla dignificant el gènere. Segona: els llibrets de falla actual, per tal que siguen tinguts en compte 'per als premis anuals que discernix el "Rat-Penat", han d'anar, i de fet hi van, escrits amb l'ortografia oficial que s'ha imposat per a tota classe de publicacions valencianes, des del Missol, de contingut tan transcendental com etern, a l'intranscendent llibret de falla que dura tres dies...

Tots els drets reservats <http://www.europeana.eu/rights/rr-f/info:eu-repo/semantics/openAccess>





4.

Dels orígens de la literatura fallera

JESÚS HUGUET

Jesus Huguet, professor; autor i editor, ha estat assessor de polítiques culturals i lingüístiques de diversos governs i institucions iberoamericanes.

En la concepció actual de les falles és, sens dubte, el llibret un element essencial. De fet la falla, amb l'aparició de la literatura que explica, narra o aporta dades sobre el que pretén ser, passa de simple foguera a element lúdic, irònic i crític amb intencionalitat manifesta.

L'intent de convertir els *trastos* apilats en ninots i objectes representatius pot ser anterior al llibret, a l'existència d'una expressió literària fallera, però serà amb el llibret quan les andròmines adquiriran condició burlesca, i el conjunt a cremar perdrà el caràcter de fogata sense més convertint-se en instrument d'hilaritat pública des de la seua crítica social.

No ens hauria de resultar estrany, per tant, que la literatura fallera (bàsicament conformada pel llibret i els lletrers o versets que acompanyen els ninots però també per altra mena de producció literària com l'explicació oral que en alguna ocasió s'ha fet o per fulls solts que sovint han substituït qualsevol de les altres formes tradicionals: llibret, versos, explicació,...) marque una fita cabdal del procés de les falles com a festivitat de gran acceptació popular. És en eixe sentit que es pot dir que la popularització de la festa va indistricablement unida a l'aparició dels llibrets.

Tradicionalment s'ha considerat J. Bernat i Baldoví, l'escriptor de Sueca i divertit jutge que es dedicava a dictar sentències rimades, el primer autor literari faller. En 1855, a la placeta de l'Almodí de València, es plantà una de les quatre úniques falles permeses aquell any pel batlle de la capital, Vicent Ma Rodríguez (com podran deduir per eixa autorització només per a quatre monuments també aquells regidors tenien vocació de censors). Bernat i Baldoví va escriure una *explicació i relació de tot lo que conté la falla* que no sols ha esdevingut mítica per ser la primera, també pel contingut. *El conill, Visenteta i don Facundo* és el títol de la falla i d'aquest primer escrit, el qual culmina amb un epitafi llegendari:

*En lo mich de la plaseta
al costat de l'Almodí
ha cremat el poble hui
el conill de Visenteta.
Que en este mon de Caifás
sempre paga qui no en deu.*



*No sé si me entenderás,
pero al vendre, filla, el teu
pensa un poquet lo que fas.¹*

Però si Bernat i Baldoví fou el primer autor en convertir el *parot* en component literari, seria un xatívi, Blai Bellver, qui elevaria el llibret a la condició de producte individualitzat en les arts gràfiques i estendria més enllà dels estrets marges del suecà, i de la pròpia ciutat de València, la presència del nou i decisiu element faller. Ja que durant uns anys només Bernat i Baldoví escriví *explicacions*, i encara bastant temps només per a la de l'Almodí.

En 1866 apareix un llibret que, en certa manera, marcarà el camí pel que seguirà la literatura fallera des d'eixe instant: *La Creu del Matrimoni*, que Blai Bellver escriu i imprimeix al seu taller gràfic, subtitulant-lo *Cuento fantàstic, programa y descripció de les escenes que representa la dita falla*. La falla era l'erigida a la plaça de la Trinitat de Xàtiva aquell mateix any; i l'obra de Bellver es componia d'una barreja de prosa i vers, algunes frases en castellà per caricaturitzar més si calia la coentor de certs personatges representats en els ninots, seqüències religioses o civils emmarcant capítols, il·lustracions fantasmagòriques o lúgubres, i un llarg etcètera, tot això en una acurada edició (molt ben acurada edició per a l'època i destinació) exponent de la gràcia de l'autor literari però evidenciadora de



la professionalitat de Bellver com impremter. Cap llibre de la literatura fallera de l'època no presenta els aspectes formals de l'obra del xativí.

Però si remarcable és el continent, el sarcasme, ironia, desvergonyiments, hilaritat,...del contingut encara mereix major relleu:

*Vinga el dimoni
y à poc á poc
al matrimoni
peguelifoc.*

*Té el matrimoni
coses molt doltes
com á simólses
son com el sucre
son com la mel,
y amargar solen
mes que la fel.*

*En ells'encontren
coses qu'engañen
pues quans'asome
piquen y arañen
y si les busquen
ningú les troba*

*perques'oculten
entre la roba.*

Tot el llibret està farcit de segones i terceres lectures, tan pròpies de la saineteria agrària valenciana de la que Bellver va editar nombrosos exemplars, que propiciarà un humor tan originalment faller i valencià que sembla indissociable, encara avui, dels focs de sant Josep.

La liberalitat en el tractament no té límits i Bellver, irreverent i iconoclasta, jugarà tant amb personatges bíblics com amb tradicions religioses (parangonant ViaCrucis i matrimoni, per exemple). El dimoni, sense anar més lluny i com no podia ser d'altra manera, no és protagonista solament per les seues malifetes també per certs atributs físics que en el llenguatge agrari valencià tenen significacions ben sucoses:

*Com el rabo no s'acaba
per asó les filles d'Eva
donen hui per una fava
del seu ort la millor seba.*

En definitiva, si Bernat i Baldoví ha de ser considerat el primer autor literari de les falles, a Blai Bellver

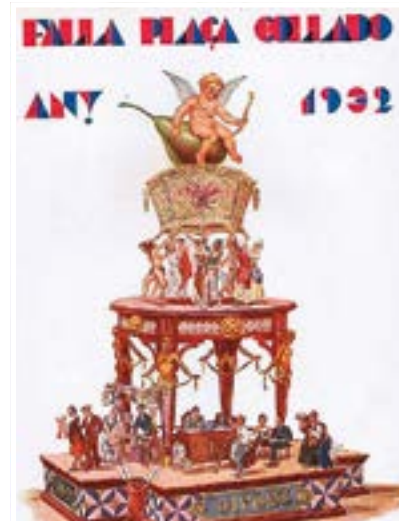


caldría que se l'anomenara l'autèntic protagonista original de la confecció i conjunció de literatura i llibret. Tots els llibrets posteriors, deixant a part la borumballa protocol·lària que cada dia obstaculitza més la divertida lectura de continguts, són en certa manera deutors de la idea de l'impressor i escriptor xativí que va saber donar-li a la falla una dimensió nova i ambiciosament singular per divertida.

Notes:

1. Evidentment he respectat l'ortografia original en els escrits de Bernat i Baldoví i en els de Blai Bellver; escrits molt anteriors a les Normes del 32 que va normativitzar la nostra llengua.

* Publicat originalment per Jesús Huguet el 20 de març de 2014 al seu bloc personal.





5. Estellés s'asoma a la festa JUAN MANUEL JÁTIVA

Hi ha un animat *hashtag* (etiqueta) en Twitter que s'anomena *Perunesfallesensefaltes* i que recopila tot tipus d'errors ortogràfics en els textos dels monuments fallers. Reflexa faltes com *bagabund*, *Marchalenes* o *cuant*, però també un lloable interès per denunciar-ho i corregir-ho. El membre de L'Acadèmia de la Llengua Valenciana Josep Lluís Domenech, molt "ficat al món de les falles" sap que es fan faltes però no està d'acord amb aquells que solen afirmar que les falles no estan valencianitzades i que en elles s'escriu malament el valencià. "No es pot generalitzar de cap manera" protesta. Destaca amb satisfacció que l'any passat hi hagué diverses falles, llibrets i articles relacionats amb el poeta Vicent Andrés Estellés, en el 20 aniversari de la seua mort.

Inclús en 2014 alguna comissió es va atrevir amb Roís de Corella, menys popular però no més rellevant, al qual L'Acadèmia el va declarar "escriptor del 2013". Estellés arribà a ser el mantenidor de la falla Corregeria-Bany del Pavesos de València als anys setanta i Josep Lluís Marín, membre de L'Associació d'Estudis Fallers, recorda que en els anys cinquanta "s'aconsegueix una millora lingüística i literària notable", gràcies al treball de Carles Salvador i la gent de Lo Rat Penat, que ajustà a les Normes de Castelló el concurs de llibrets. En eixa dècada i la següent, tant Estellés i Salvador com Almela i Vives i Carmelina Sánchez Cutillas es prodigaven en textos fallers. "Les falles eren un espai d'expressió pública del valencià", explica Marín, coordinador de l'exposició sobre la història del llibret que acull estos dies el Centre del Carme de València. "Era una anomalia, perquè en aquell moment el valencià no estava en ningun altre lloc".

El model tradicional del llibret entrà en crisi en els setanta, senyala Marín. En l'aspecte lingüístic, es produeix una evolució positiva a partir dels noranta, en part, com a conseqüència de la Llei d'Ús i Ensenyament. "No només ha millorat la quantitat, sinó també la qualitat del llenguatge utilitzat en les falles en estos últims 20 anys", assegura Domenech, i fica com a eixample la participació en el concurs que anualment convoca la Generalitat per a premiar la promoció de la llengua en la festa, en el qual és membre del jurat des de la seua creació en 1993.

Procedents de tota La Comunitat Valenciana, els llibrets a concurs s'han multiplicat des del seu origen i han resistit els vaivens polítics fins a arribar a més de 100 en l'edició actual. "Al principi concursaven molt poquets", recorda un acadèmic, autor a més



de nombrosos textos per a llibrets, que subratlla una "evolució qualitativa important" en l'ús de les normes de L'Acadèmia de la Llengua.

Algunes comissions primen el foment de la llengua per damunt del monument. Entre les raons d'este fenomen, lent però progressiu, l'acadèmic destaca la influència de l'escola en valencià. "En la mesura que la gent sap més valencià escrit, més s'atreveix a ficarlo en les festes, tant en cartells com en els llibrets. Els criteris d'estos premis inclouen la correcció del llenguatge utilitzat en la publicitat, que, per suposat, ha de respectar les normes acadèmiques. Domenech es mostra optimista també perquè "algunes falles donen més importància al foment de l'ús del valencià que al propi monument". Servisquen d'eixample la falla El Mocador de Sagunt, amb quasi 500 pàgines de pulcre valencià, o La Malva d'Alzira, amb 282 pàgines que arranquen amb sengles reportatges sobre l'ensenyament i l'ús del valencià de L'Eliana dedicades als 125 anys del trenet a la comarca. O ambiciosos temàtics com el dedicat a La Falsedat de Castiifabib-Marqués de Sant Joan, que comença amb un article sobre *identitat, llengua i mentidesinteressades*.

I hi ha molt més, amb clàssics valencians o moderns poetes. En la Falla Na Jordana de València, per eixample, fa anys que s'efectuen lectures col·lectives

A.C. Falla
el Mocador
Sagunt **2010**

falla
JOSEP ANTONI
PURÍSIMA I MAJOR
2010

amb l'Africa





del *Tirant lo Blanc*. *Sexduïts i sexduïdes*, el monogràfic literari impulsat i coordinat pel poeta Lluís Roda va veure la llum per primera vegada en el llibret de la Falla Sagrada Família-Corea de Gandia, es publica posteriorment com a llibre convencional.

"Apart dels versos que expliquen la falla, ara hi ha més vehicles, des de poesia lírica o assajos sobre la festa o articles d'investigació, d'expressió en valencià", certifica Josep Lluís Marín. Per això, des de fa quatre anys es convoquen els premis Lletres Falleres en col·laboració amb diferents entitats. Considera que "en conjunt hi ha rigor i qualitat en els llibrets com a productes editorials", amb una vintena de falles que aconsegueixen nivell d'excel·lència. Però, molts versos d'explicació de la falla, en particular a la ciutat de València, matisa, mantenen les actuals normes secessionistes de lo Rat Penat, "en especial si volen concórrer a un dels seus premis".

* Text publicat originalment en *El País* el 14 de març de 2014.





6.

**Eines col·laboratives en línia útils pel llibret
de la falla XAVIER SERRA**

Estem al principi d'una nova era de la història. Fins fa poc temps el progrés de la humanitat estava limitat pel món físic i palpable. Les màquines, els papers, les coses que podíem tocar formaven els límits de la producció i de la creació. La irrupció de les noves tecnologies i el naixement del món digital han trastocat tot aquest status quo. Crear és més fàcil que mai, compartir és més fàcil que mai, treballar és més fàcil que mai, gràcies, en part, a la explosió de creació de noves eines digitals a la xarxa que ens permeten transcendir els límits del món físic. Un dels resultats de aquesta revolució digital es poder fer ús d'una intel·ligència col·lectiva que ens permeteix, entre altres coses, treballar millor en equip i trobar noves formes de crear contingut.

Cada vegada hi ha més eines digitals que permeten treballar en col·laboració amb moltes persones en una mateixa xarxa, per exemple. Aquesta revolució portada al món de les falles, i més concretament a la producció anual del llibret de falla, suposa un abans i un després. Sols si sabem fer-ne un bon ús.

UN NÚVOL DE POSSIBILITATS

Anem per parts. On està la informació que necessitem per a fer el llibret? On està el contingut? Hui en dia el model d'informació i de dades ha canviat. El contingut ja no està físicament en papers o en enciclopèdies sinó que està al núvol, en internet. I gratis. Actualment, per sort, cada vegada tenim més "informació accessible a cost zero". I és a internet. A un click, a una recerca de Google. Només cal saber buscar-ho.

El que és veritat és que a moltes falles tenim pocs diners, pocs recursos econòmics per a fer llibrets i hem de trobar formes per a poder fer el que fem. Internet també ens ajuda a buscar i trobar formes

creatives per a aconseguir fer el llibret sense cost. Un exemple podria ser fer un llibret de falla en una cosa tan de hui en dia com un llibret de Facebook. Un llibret innovador seria per exemple presentar el contingut en format Facebook, com a entrades de la biografia i amb fotos. O publicar-ho en paper el nostre perfil a les xarxes socials com per exemple amb Socialbook on pots fer llibres personalitzats a partir de tota la informació que 'postegem' en el nostre perfil i el feedback que generen amb la resposta i comentaris dels nostres contactes. No seria la primera vegada que les falles utilitzen amb èxit aquesta xarxa social, cal recordar que hi ha un ninot de falla que té Facebook amb més de 4.000 seguidors.

Un altra idea, en aquest sentit, seria la de crear un llibre a través de la xarxa social Pinterest, que es una xarxa que fa ús de les fotografies de forma creativa, i ensenyar l'any faller a través de les imatges. La qüestió en este sentit és la de canviar l'esquema formal de com ha de ser un llibret de falles i atrevir-nos, experimenta i innovar.

L'EDICIÓ DIGITAL

La següent tasca en la que l'era digital ha canviat les formes de fer i en la que podem millorar la nostra producció del llibret es a la d'edició. En quant a la maquetació podem fer ús de ferramentes com Scribus o Formatpixel que ens ajuden a maquetar i donar forma al nostre contingut amb cost zero o poc cost i de formes molt creatives. Scribus, per exemple, és una aplicació que serveix per a l'edició i maquetació de pàgines que ens pot servir per a elaborar diferents projectes com revistes, llibres, tríptics, programes fallers i un llarg etcètera. Formatpixel, per la seua part, es tracta d'una eina en línia semblant a l'anterior, també de maquetació i realitzada en flash que ens permet, a força d'insertar mòduls,





introduir textos, imatges i objectes, crear els nostres propis documents amb el nombre de pàgines que necessitem

Un altra forma d'ajudar-nos a fer la feina d'edició més fàcil gràcies a les noves tecnologies és aconseguir fer el treball en equip de forma no presencial. Cóm? Entre les eines que les tecnologies de la informació i la comunicació posen al nostre abast, disposem de Google Docs, una aplicació gratuïta que permet treballar documents de forma col·laborativa. També està la videoconferència amb eines com Skype, unes ferramentes que estan infrautilitzades actualment i que realment són molt útils.

Amb Google Docs podem editar i deixar els nostres documents en línia per a accedir-hi des de qualsevol ordinador amb connexió a Internet i, si ho volem, compartir-los amb altres persones de la nostra falla o col·laboradors amb qui col·laborem per tal de modificar-los conjuntament.

L'últim punt dins de l'edició és l'Emmagatzematge. La aplicació més coneguda en aquest sentit és Dropbox, que és una mena de carpeta on podem guardar totes les coses que anem fent. També està Google Drive (té mes giges que Dropbox que no-

més té 2 giges). El Drive és una aplicació per crear, compartir i guardar totes les teves coses on col·laborar amb altres usuaris al qual pots accedir a tots els teus dispositius. Es la evolució natural de Google Docs.

COM PUBLICAR?

Per últim arribem al punt de la publicació. El publicar en paper és car, ja ho sabem. Què podem fer doncs si tenim pocs recursos? Hi ha entitats editores online com Bubok i Obrapropia que ens permeteixen publicar online o baix demanda. Bubok és una plataforma d'autoedició i auto publicació, d'ús gratuït que ofereix la possibilitat de presentar els nostres llibres tant en format imprès com digital (ebook). A més imprimeixen baix demanda, de manera que l'autor (o falla en aquest cas) no ha d'assumir costos d'impressió prèvia. Els compradors abonen el pagament dels llibres que volen obtenir i s'envien a l'adreça que s'indiquen. L'empresa valenciana Obrapropia, per la seua part, és un servei semblant que et permet publicar la teua obra, siga quina siga, de forma fàcil, senzilla i gratuïta. A més, pots triar el format del mateix, digital, imprès o tots dos i els autors o editors del llibre s'emporten el 80% dels beneficis de la venda.



Tot açó pot sonar estrany i difícil que funcione però és una realitat. Amb la publicació en aquestes plataformes podem trobar una nova forma de donar a conèixer les falles a més gent i un públic diferent el que fem a les falles i de donar-li algun rendiment extra (encara que siga xicotet) al nostre llibret

Cal remarcar que el més important d'aquesta revolució digital en relació a les falles i concretament a la producció del llibret és que hem de canviar la mentalitat del 'tot físic' al 'tot al núvol' perquè és més barat, més interactiu, més accessible, més ràpid i hui en dia és el que necessitem.

Direccions d'utilitat:

<https://www.mysocialbook.com/index.php?ln=es>

www.google.com/intl/es_es/drive/

<http://www.scribus.net/>

<http://www.bubok.es/>

<http://www.obrapropia.com/>



7.

La plataforma Lletres Falleres, un pas més

per a vehicular l'expressió cultural dins les

falles HUGO MORTE

Les Lletres Falleres, plataforma de la qual forme part, va nàixer en l'exercici 2011-2012 amb la clara idea, entre altres, de potenciar els continguts culturals dels llibrets de falla i per reconèixer l'esforç que fan tant les comissions com els autors i col·laboradors per a mantindre uns nivells de qualitat i obrir nous horitzons creatius i de continguts en eixes publicacions, tan arrelades en la història de la nostra festa.

Encara que com a plataforma ens vam formalitzar fa tres exercicis, els premis ja existien temps abans. Des de fa més de deu anys, es convoquen diversos premis literaris que tenen com a objectiu potenciar els llibrets de falla com a vehicles de difusió cultural i de promoció del valencià, reconeixent tant l'esforç de les comissions que els publiquen com la d'aquells col·laboradors que hi participen amb els seus textos i dissenys. En 2012 estos guardons se varen presentar amb un nom comú, Premis de les Lletres Falleres, a fi de dotar de major impuls la convocatòria. Els organitzadors vam voldre així contribuir a reforçar la creació literària en la festa de les Falles i els seus llibrets, en tots els seus formats.

L'ACTUAL PLATAFORMA DE LES LLETRES FALLERES

L'actual plataforma i futura federació ha creixcut molt i ara té com a objectius l'estudi i la promoció dels llibrets de falla com a vehicle d'expressió cultural i creativa així com el foment i la difusió de la literatura en valencià en la festa de les Falles en tots els suports i expressions.

La forma de portar a fi aquests objectius és a través de les activitats que realitzem que són convocatòria i organització dels Premis de les Lletres Falleres, i de qualssevol altres premis i concursos que es puguen establir; l'organització de congressos, seminaris, conferències, cursos, exposicions i altres activitats col·lectives; l'edició de documents, estudis i treballs de divulgació; la col·laboració amb altres comissions de falla, persones físiques o jurídiques, associacions i institucions



públiques o privades que tinguen relació amb els objectius d'esta federació i qualsevol altra activitat de promoció de la creació literària i plàstica en les publicacions falleres.

Així, ja des de la pròpia fundació de la plataforma quedava clara que enteníem el atorgar premis (i més abans tal i com hem dit abans) com una forma de valorar la promoció de la llengua i la cultura pròpia així com la importància d'aportar continguts culturals als llibrets de falla. També pensem que és la millor forma de reconèixer el treball que amb tant d'esforç duen a terme les comissions de falla per a fer dels seus llibrets uns productes editorials que recullen la creativitat literària i plàstica de la festa fallera. Perquè els llibrets són cultura en valencià, cultura valenciana.

ENTITATS AMB UN OBJECTIU COMÚ

Les entitats i premis que organitza Lletres Falleres son, l'AC Associació d'Estudis Fallers que gestiona el premi Soler i Godes, l'AC Falla Plaça Malva d'Alzira que coordina el premi Malva, l'AC Falla Mocador de Sagunt que impulsa el premi Mocador i el premi Emili Llueca, l'AC Amics del Mestre Ortifus que potencia la portada del llibret i la coherència del llibret amb la falla i Malalt de Falles que dirigeix el premi #PLF15. Tots junts reitem el nostre compromís amb la literatura en valencià i amb els llibrets de falla com un instrument d'expressió de la cultura popular i un element patrimonial més de la festa.

I ho fem amb una festa literària, perquè, com deia el poeta Vicent Andrés Estellés, les Falles són el goig de la paraula i on tots ens assentem a la mateixa taula. Una festa que tornarà a aplegar comissions, autors i col·laboradors al voltant d'un objectiu comú: la promoció dels llibrets de falla com una valuosa manifestació literària, lingüística i artística, reflex d'una sociabilitat festiva diversa i plural.

El que a continuació es detalla es la relació de premis que atorguem any rere any amb la finalitat última d'aportar més cultura, més valencià, més creativitat i més participació a la nostra festa:

PREMI PSIG

El Premi Soler i Godes de l'Associació d'Estudis Fallers va ser convocat per primera vegada en 2004,

fent-se entrega del diploma de reconeixement del mateix al seu guanyador en febrer de 2005, dins de l'acte de presentació de la *Revista d'Estudis Fallers*, editada pel mateix col·lectiu, com és costum des de llavors.

Des d'aquella primera convocatòria, amb tretze participacions de les quals va resultar premiada la presentada per José Luís Font Barona per la Falla Manuel Candela-Beatriz Tortosa *Un tramvia anomenat desig (el simbolisme de les falles tramviàries)* fins a la darrera edició de 2014 amb el vigent guanyador Joaquim Requena Piles i el seu article ¿Hi continua havent censura en els falles? publicat en el llibret de la comissió Ramón y Cajal de Torrent d'entre déneu participants, la filosofia del Premi Soler i Godes no ha variat un àpex.

Amb el nom del professor en Enric Soler i Godes pedagog, erudit i estudiós del folklore i els costum populars valencians, fundador i primer President de l'Associació d'Estudis Fallers quan aquesta va constituir-se en 1990, es reconeix el Millor Article publicat en un Llibret de Falla de la Comarca de l'Horta, perquè aleshores -2004 com hem citat- va considerar-se per part dels organitzadors que era en les comissions falleres de València ciutat i poblacions limítrofs com Alaquàs, Alcàsser, Alfafar, Burjassot, Mislata, Païporta, Paterna, Picanya, Picassent, Silla, Torrent i Xirivella (per citar les localitats les falles de les quals major nombre de participacions han tingut en la trajectòria del Premi), on més calia incentivar l'apertura de les planes dels seus llibrets a l'acolliment d'articles que contribuïren a la creació de continguts; sent establertes les premisses del Premi Soler i Godes com són propiciar estudis i reflexions breus sobre qualsevol àmbit al voltant de la Festa de les Falles des de la perspectiva que es considera, la promoció i ús del valencià i fer literatura de qualitat des d'aquestes publicacions en la comarca circumscrita, reconeixent-se l'esforç editorial que duen a terme les comissions de falla i la participació de col·laboradors individuals.

PREMI MALVA

Al millor poema satíric d'un llibret de falla de la Comunitat Valenciana

El Premi Malva Alzira busca potenciar una major presència de la poesia satírica, de llarga tradició històrica i popular entre els valencians, en els llibres de les comissions falleres, ja que la ironia, la



crítica i la sàtira són aspectes que han estat sempre associats al món de les Falles. Així, es pretén evitar la progressiva desaparició, en els últims anys, de les explicacions en vers del monument faller o d'aquells poemes solts que fan un repàs en clau d'humor de totes aquelles notícies, successos i fets ocorreguts als nostres pobles o al món que ens envolta.

PREMIS MEL

La plataforma Lletres Falleres, i en el seu nom l'Associació Cultural Falla El Mocador i L'Arxiu Camp de Morvedre, impulsen el Premi Mocador i Premi Emili Llueca d'Assaig sobre Falles i Cultura Popular Valenciana, publicat en un llibret de falla, amb l'objectiu de premiar el treball que fan les comissions falleres en els llibrets en la promoció de l'ús del valencià.

El Premi Mocador està destinat a premiar els assajos publicats en llibrets de falla de qualsevol localitat de la Comunitat Valenciana. El Premi Emili Llueca està dedicat al millor assaig publicat en un llibret de falla de la comarca del Camp de Morvedre.

Actualment és la VI edició. De d'aquell any 2010 on Josep Vicent Frechina amb "Els dracs de foc valencians. Notícia històrica i usos actuals" publicat en el llibret de la Falla Arrancapins (València) guanyava la I Edició del premi Mocador i Òscar Pérez Silvestre amb el treball: «Una falla per a un barri: els orígens de la Falla Santa Anna (1936) publicat en el llibret de la Falla Santa Anna de Sagunt guanyava la I Edició del premi Emili Llueca.

PREMIS MESTRE ORTIFUS

En les Lletres Falleres no només som de lletres,



també som coherència i disseny. Per això, l'Associació Cultural Amics del Mestre Ortifus potencia la portada del llibret i la coherència del llibret amb la falla.

Antonio Ortiz i Fuster, "Ortifus", ha plantat cinc il·lustres falles, l'última per a la Falla Na Jordana de València, i totes amb l'objectiu de criticar, d'opinar, de fer sàtira dels esdeveniments quotidians: "Les falles han de parlar". Des d'este principi, l'associació potencia els premis als llibrets per a donar coherència entre el contingut del guió de la falla i l'estructura i continguts del llibret que les comissions fan per a "l'explicació i relació de la falla".

Si cada volta més els llibrets van argumentant amb continguts de qualitat la temàtica de la falla, este premi intenta potenciar que estos tinguen relació amb la crítica i complementen, amb informació, història i narrativa, l'objecte que les comissions volen cremar a l'inici de la primavera.

També és ben cert que la imatge és important, que el producte es compra per la vista, que una portada invita a llegir el llibret i que la maquetació ens ajuda a la lectura. D'això, Ortifus en sap molt pel seu treball diari, concretant en una única imatge

l'actualitat informativa: "Les meues vinyetes són una falla diària". La participació en el premi de portada resulta prou senzilla, només cal tindre una portada amb els textos escrits en valencià, fàcil!!

L'associació d'amics del mestre creu en el projecte de les Lletres Falleres, des de l'inici col·laborant amb la Falla Borrull Socors o la de Na Jordana, potencia la cultura valenciana i la consolidació del valencià com una de les nostres senyes d'identitat, i així, junt amb l'Associació d'Estudis Fallers organitza estos premis donant-los un revulsiu econòmic perquè les comissions continuen apostant pels llibrets de qualitat.

A més, els companys de la Federació de les Lletres Falleres, mitjançant els col·laboradors, complementen amb dotació econòmica els premis de poesia i narrativa, per a potenciar més l'edició dels llibrets en valencià. Què més podem demanar?

PREMI #PLF15

Es premia a un text satíricofaller breu.

El Premi #plf15 a un text satíricofaller breu vol visualitzar la creativitat satírica en els nous canals de comunicació que ofereixen les xarxes socials Twitter, Facebook i Google+. A banda del caràcter satíric (i també faller), es té en compte la cohesió, la creativitat i el valor literari del text obtingut.

Per a més informació estan totes les bases en:
www.lletresfalleres.info

I ens podeu seguir en:
www.facebook.com/lletresfalleres
twitter.com/lletresfalleres
[gplus.to/lletresfalleres](https://plus.google.com/u/0/lletresfalleres)



8. L'estima pel paper XAVIER SERRA

El paper sempre ha estat el mitjà físic majoritari en el qual s'ha publicat el llibret de Falla. Des d'unes poques fulles fins a volums considerables el derivat de la cel·lulosa sempre ha sigut el protagonista en allò de l'explicació i relació de la Falla. I amb els nous temps?

L'arribada dels mitjans digitals i les noves tecnologies podien aventurar un canvi en el format de publicació i difusió del llibret. La realitat ens ha demostrat que eixos vaticinis no han encertat del tot, per no dir que han enganyat el tir.

Malgrat que ja ens podem trobar llibrets en format digital en les plataformes més conegudes de la xarxa, el panorama del llibret 'electrònic' dista molt de ser esperançador.

Els factors de la poca o inexistent implantació digital tenen molt a veure amb els costums més arrelats dels col·leccionistes fallers o les normatives obsoletes dels guardons i ajudes institucionals atorgats als texts fallers.

D'una banda, al col·leccionista faller li agrada tocar, sentir, fullejar el llibret físic. Li encanta acumular en les seues prestatgeries exemplars i exemplars any rere any. Defensa el format digital en la boca xicoteta, però difícilment es negarà a tindre un format físic tot i que coneix l'existència de la versió digital en la xarxa.



D'altra banda, les bases del concurs de llibrets de la Generalitat Valenciana (o de qualsevol altre similar) exigeix per poder participar la impressió d'una





quantitat exagerada per poder optar a la màxima puntuació en apartats de difusió. Aquesta puntuació no sol ser tan alta en l'apartat de promoció digital. Sembla absurd que hui en dia aquestes normatives no s'adaptin a la realitat d'un entorn cada dia més digital. O la institució valenciana insinua que la difusió és major en paper que en format electrònic?

Com podem comprovar el món faller i les institucions tenen una excessiva estima pel format paper per al Llibret de Falla. Un percentatge reduït de comissions aposten regularment per la xarxa a l'hora de publicar. Escasses dues o tres associacions falleres han apostat per aprofitar xarxes socials com Facebook per publicar el seu Llibret 2.0...

Amb aquesta situació difícilment farem que la publicació fallera anual per excel·lència viatge més enllà de les fronteres falleres. Caldrà doncs reflexionar per posar-nos al dia i donar els passos per aconseguir en uns anys una veritable 'digitalització' del Llibret de Falla.

Blog Malalt de Falles.



EL NOSTRE PROCÉS DE PRODUCCIÓ



9. L'evolució del nostre llibret: del programa de festeigs al codi QR
CARMEN TORRENT
10. Llibret ric, llibret pobre MANOLO S. JARDÍ
11. La figura del editor o com fer-se invisible CARMEN TORRENT
12. La traducció, la correcció i l'adequació lingüística
JOSÉ MARÍA RAMÓN
13. Les impremtes poc tenen de poètiques
MARÍA COMES



9.

**L'evolució del nostre llibret: del programa de
festeigs al codi QR CARMEN TORRENT**

Quaranta anys de llibrets en la nostra falla. Vint anys d'aposta clara per la promoció i ús del valencià mitjançant la presentació als premis que convoca la Conselleria de Cultura. Divuit guardons assolits en les dues dècades en que ens hem presentat al concurs. Deu anys de llibres dedicats a una sola temàtica de forma íntegra. Amb aquestes quatre xifres es podria resumir de forma concisa el significat que el llibret de falla té a la nostra comissió.

Però estariem deixant de costat altres moltes que il·lustren a la perfecció el viatge emprès per la nostra comissió des del 1976 fins a hui. Del quadríptic de 11 x 21 cm escrit en castellà que es repartia als carrers d'una Eliana rural al llibre en valencià de tapa dura i unes mides de 23 x 35 cm i 212 pàgines que va formar part de la major exposició de llibrets a la Comunitat Valenciana han passat moltes coses: aventures, alegries, nervis, treball dur, innovació, desesperança i també il·lusió, com no.

Tot això amb la fi de que el que es considera típicament un llibret (una publicació anual de les comissions falleres on editen l'explicació de les falles que planten i els seus esbossos, les fotos de les falleres majors, el llistat de fallers, els components de la junta directiva i altres informacions sobre l'exercici faller en curs, a més de les pàgines de publicitat de negocis locals que ajuden a finançar l'edició) quedara només en una part –informativa i de gran utilitat– al servei d'uns objectius més grans: col·laborar des de la nostra comissió i de manera activa en la creació literària en la nostra llengua, recuperar la memòria i les històries de la nostra falla i del nostre poble i aprofundir de la mà d'experts en temàtiques diverses des del nostre punt de vista

ja bé siga parlant de l'Àfrica com a continent o del trenet de Lliria.

I sembla que ho hem aconseguit. Més enllà del premis assolits, la veritable raó de seguir apostant fortament per un llibret de qualitat és poder seguir donant veu i espai a aquells que tenen alguna cosa interessant a dir. Articles històrics, investigacions precises, recerques amb interessants descobriments, històries humanes... Uns llibrets, que si m'ho permeten dir, estan considerats de gran nivell i que van començar a passejar pels carrers un dia de març de 1976.

I ací ve la primera disculpa. Perquè a l'any 1976 no hi havia ni tan sols el que més amunt hem definit com a llibret. El que a poc de començar la transició espanyola presentaven era només una fulleta en format quadríptic i en la qual figurava sols el programa de festeigs i les comissions falleres. En un castellà normatiu de l'època es parlava de "comisiones femenines, asesoras de Festejos y Relaciones Públicas, es distinguia clarament entre "señoras" i "señoritas" i teníem fins i tot Reina de la flor i Reina de foc! El primer llibret de veritat, però, no arribaria fins dos anys després. En aquesta ocasió ja es comença a barrejar tímidament en castellà amb el valencià i tant el saluda del president com un article sobre l'origen de les falles estan escrits en valencià. A més s'inclou la primera descripció de la falla. Sense dibuix de falla.

I així, van passant els anys fins a arribar al primer llibret íntegrament en valencià. Va ser en 1995 i ens vàrem presentar als esmentats premis de la Conselleria de Cultura per a la promoció de la nostra





llengua. Ja hi ha color a les cobertes, es fa recull del que va passar l'exercici anterior i comencen els articles més elaborats, com la història del trage faller. Ens donaren el premi número 30, l'últim dels quals es concedien.

Des d'això moment la qualitat dels llibrets comença a créixer fins a arribar al 2005, any en el que fem el nostre primer monogràfic: la seda. Per què? Per a nosaltres era important, i segueix sent-ho, unir en una publicació el món faller i el món del nostre poble. I la seda, d'una manera elegant, ho feia: de seda es fan els trages de valenciana, i aquest tèxtil

ve dels criadors de cucs de seda, una activitat que fins no fa molt era característica de L'Eliana. Tot quadrava.

2005, la seda. 2006, la novel·la cavalleresca, 2007, la cuina. Fins que arribem al 2011, la música. I el nostre premi més alt, el 3r. Amb un llibret que incloïa per primera vegada l'experiència multimèdia a través de codis QR amb els que podies escoltar una peça musical al temps que llegies l'article per al qual s'havia escollit la cançó, aconseguíem el nostre guardó més alt. Guardó que seguim pretenent igualar o superar any rere



any. Encara que com comentava abans, no és l'únic objectiu.

La nostra missió en aquest moment és la de col·laborar en la normalització i difusió de la nostra llengua valenciana, amb uns bons nivells de qualitat literària i obrir nous horitzons tant en el que comporta a la festa de les falles així com altres temes que puguem donar a conèixer i mitjançant ells aconseguir despertar il·lusions i sentiments en totes aquelles persones que llegeixin la nostra feina.

I així es com hui en dia els nostres llibrets consten de dues parts ben diferenciades. Una dedicada íntegrament a la nostra festa i la nostra gent, i l'altra, de temàtica monogràfica que varia anualment i en la que treballem intensament per a aconseguir interessar i il·lusionar a col·laboradors especialitzats escollits d'entre persones i organitzacions relacionades amb el tema seleccionat i que, amb la seua aportació afegeixen interès i qualitat al resultat final d'este esforç col·lectiu.

La importància dels llibrets de falla, però, també radica a més a més en la seua perdurabilitat en el temps, cosa que xoca frontalment amb l'essència del monument faller: la fugacitat. L'arxiu faller és la nostra biblioteca, el llibret la nostra història. La memòria del que ha esdevingut en un any faller: els qui érem, el que vàrem fer, què vàrem plantar, com ho vam celebrar, qui va nàixer aquell any... Perquè

els monuments passen, però els llibrets romanen. És responsabilitat de tots seguint fent-ho possible.

Tots aquests llibres no haguessen estat possible sense la col·laboració de fallers, amics de la falla, professionals o experts dels temes dels diferents llibrets... a tots ells vull donar les gràcies ja que sense ells tot això no seria possible. Agradeix la seua col·laboració a:

Raúl Abeledo, Carmen Alborch, Maria Alcantud, Javier Alcoriza, Jose M. Àngel, Alfredo Aragones, Pascual Arnau, Elvira Asensi, Ruth Bardisa, Yayi Bayam, Dani Borrás, Joan Borrás, Trinidad Ballester, Paula Carrión, Isabel Castelló, Jesús J. Catala, Paco Coll, Maria Comes, Voro Contreras, Vicen Córcoles, Vicente Cortés, Rafa Desco, Clara Espiago, Modesta Ferré, Amparo García, Ariel Garcia, Jordi Garcia Villar, Janto Gil, Llorens Giménez, Carmen Gregori, Gil Manuel Hernández, Jesús Huguet, Manuel S. Jardi, Juan Manuel Játiva, Antonio Lastra, Juan Lluís Llop, Isabel Lujan, Josep Lluís Marín, Irene Mateu, Pepe Mateu, Francisco Molina, Hugo Morte, Juan Navarro, Juanjo Olaizola, Ong Al-AMAL, Ong PLAN, Ong MUSOL, Ong Infancia sin Fronteras, Bernardo Ortin, Benito Pajares, Elkin Palacios, Rafael Prats, Pilar Pedraza, Monica Perales, Jose M^a Ramón, Pau Rausell, Xavier Richart, Pau Rodrigo, Susana Rodrigo, Vicent Roncero, Vicent Rubio, Xavi Serra, Carles Subiela, Jose Tomás, Carmen Torrent, Josep Torrent, Pedro Uris, Aitor Zabalzogeazkoa.

40 ANYS D' HISTORIA ESCRITA



1976

President: Vicente Moñinos i Escribá.

Fallera Major: Amparo Espinosa i Chisvert

President Infantil: Juan Espinosa i Aguilar

Fallera Major infantil: Inma Cruz i Aguilar

Falla Gran: no tenim constància

Autor: fallers i falleres de la comissió

Llibret: quadríptic en castellà on sols figura la comissió i el programa de festeigs.



1977

President: Vicente Moñinos i Escribá.

Fallera Major: Xelo Prósper i Silvestre

President Infantil: Juan Espinosa i Aguilar

Fallera Major infantil: Yolanda Moñinos i Pellicer

Falla Gran: sols una falla però no hi han fotos

Artista: Jose Antonio Oltra

Llibret: Triptic amb les falleres en la portada i contraportada.



1978

President: Vicente Moñinos i Escribá.

Fallera Major: Mercè Blat i Pons

President Infantil: Juan Espinosa i Aguilar

Fallera Major infantil: Inma Marco i Andrés

Gran: La sopa boba

Artista: Jose Antonio Oltra

Llibret: portada a color en el dibuix de la falla, aquest llibret està barrejat d'idiomes, les poesies estan escrites en valencià i el programa de festeigs en castellà.



1979

President: Vicente Moñinos i Escribá.

Fallera Major: M^a Jose Albors i Blat

President Infantil: Juan Espinosa i Aguilar

Fallera Major infantil: Pilar Fons i Camara

Falla Gran: Els valencians

Falla Infantil: L'estudi

Artista: J. Carrero Pont

Llibret: portada a color en el dibuix de la falla, tot escrit en castellà.



1980

President: Vicente Moñinos i Escrivá.

Fallera Major: Carmen Martínez i Pròsper

President Infantil: Antonio López i Coll

Fallera Major infantil: M^a Carmen Camps i Miguel

Artista: No es te constància de qui va fer les falles.

Llibret: portada a color verd amb la fallera major i la fallera major infantil en la contraportada, el contingut que està escrit en castellà i consta del programa de festeigs i les poesies a les falleres majors.



1981

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Reme Silvestre i Camps

President Infantil: Jose Luis Montaner i Blat

Fallera Major infantil: Isabel Luján i Marco

Artista: No hi ha constància.

Llibret: portada i contraportada en les falleres majors, com anys abans sols conta amb el programa de festeigs i les comissions.



1982

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Empar Badia i Sanchis

President Infantil: Juan Carlos Luján i Marco

Fallera Major infantil: Eva Santafé i Miguel

Artista: no hi ha constància.

Llibret: portada i contraportada en les falleres majors, com anys abans sols conta amb el programa de festeigs i les comissions.



1983

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Pilar López i Coll

President Infantil: Natxo Marco i Andrés

Fallera Major infantil: Cristina Ramos i Miguel

Artista: no hi ha constància

Llibret: portada i contraportada en les falleres majors, com anys abans sols conta amb el programa de festeigs i les comissions.



1984

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: M^a Jose Marco i Andrés

President Infantil: Vicent Silvestre i Camps

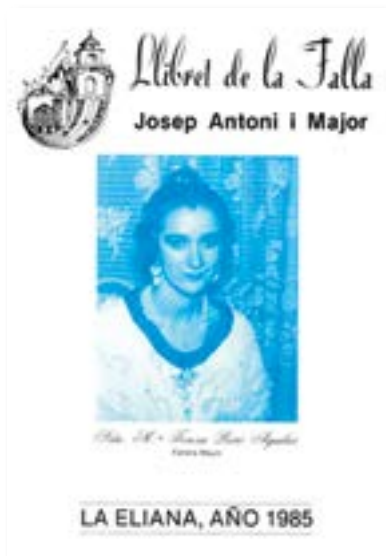
Fallera Major infantil: Cristina Zacarés i Montoliu

Falla Gran: La fortuna

Falla infantil: Fantasia

Artista: Jose Carrero Pont

Llibret: portada a color amb falla. En el llibret estan escrites les poesies en valencià i la resta en castellà. Apareixen les falles i els seus títols així com el nom de l'artista faller.



1985

President: Jose Escrivá i Martínez

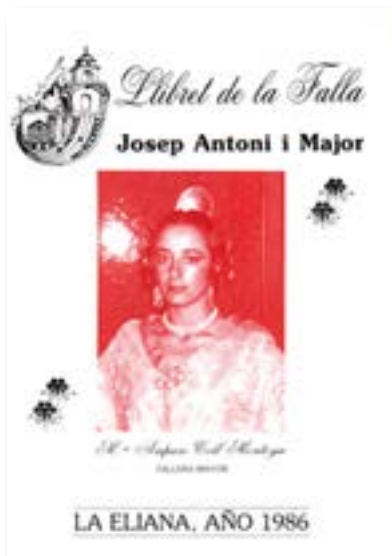
Fallera Major: Teresa Peiró i Aguilar

President Infantil: Jose Marco i Badia

Fallera Major infantil: Marian Marco i Badia

Artista: Jose Carrero Pont

Llibret: portada i contraportada amb les falleres majors en blau. Varen tornar a fer els llibrets en castellà i sols portaven les comissions falleres i el programa de festeigs, a més de la necessària publicitat.



1986

President: Jose Escrivá i Martínez

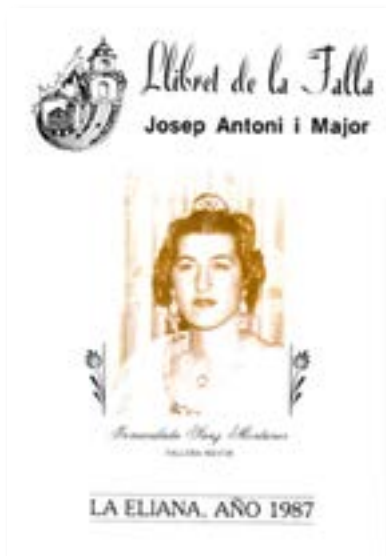
Fallera Major: Amparo Coll i Montoya

President Infantil: Ramón Marco i Camps

Fallera Major infantil: Cristina Valero i Marco

Artista: José Carrero Pont

Llibret: portada i contraportada amb les falleres majors en bordeus. Varen tornar a fer els llibrets en castellà i sols portaven les comissions falleres i el programa de festeigs, a més de la necessària publicitat.



1987

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Inma Sanz i Montaner

President Infantil: Julio César Ferrer i Giner

Fallera Major infantil: Ana Belen Mira i Sirvent

Falla Gran: España Castiza

Falla infantil: Acuarium

Artista: Mario Seguer Rodrigo

Llibret: portada i contraportada amb falleres majors en una sola tinta i com habitual en estos anys el llibret està configurat per les comissions falleres, programa de festeigs i s'afegeix una breu explicació de la falla.



1988

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Amparo Zacarés i Montoliu

President Infantil: Ramón Gimeno i Espinosa

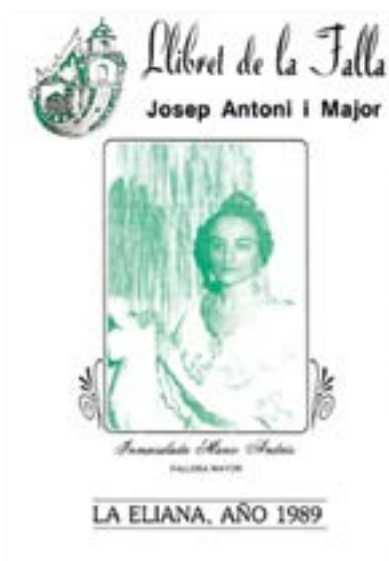
Fallera Major infantil: Marta Andrés i Peiró

Falla Gran: Juegos Olímpicos

Falla infantil: El Circo

Artista: Mario Seguer Rodrigo

Llibret: portada color amb dibuix de la falla gran. Escrit com tantes altres vegades una part en valencià i l'altra en castellà.



1989

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Inma Marco i Andrés

President Infantil: Xesco Comendador i Espinosa

Fallera Major infantil: Verónica Escrivá i Leal

Falla Gran: La procesión es larga y los cirios cortos

Falla infantil : Desperdicios no, gracias.

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: portada i contraportada amb les falleres majors en color verd i escrit íntegrament en castellà.



1990

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Tere i Gela Molina i Gimeno

President Infantil: Salvador Contreras i Marco

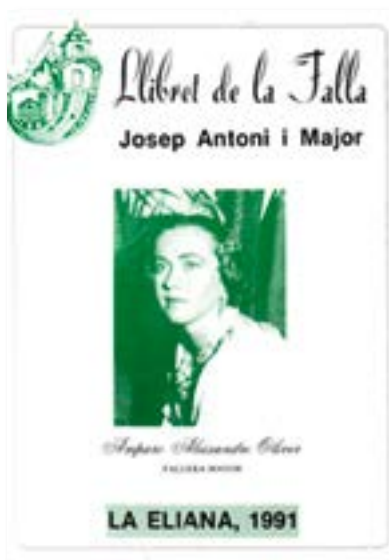
Fallera Major infantil: Inma Marco i Viana

Falla Gran: Fantasia y Teatro

Falla infantil : El Castillo encantado

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: portada i contraportada amb les falleres majors en color bordeus i escrit íntegrament en castellà.



1991

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: M^a Amparo Aleixandre i Oliver

President Infantil: Daniel Romero i Cabedo

Fallera Major infantil: Pilar Cotanda i Montaner

Falla Gran: El turismo

Falla infantil : Fiesta fallera

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: portada i contraportada amb les falleres majors en color verd i escrit íntegrament en castellà.



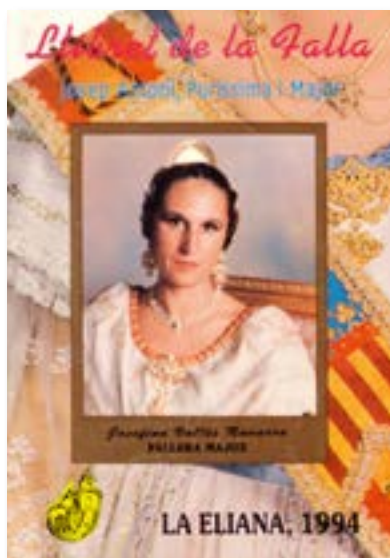
1992

President: Jose Escrivá i Martínez
 Fallera Major: Encarna Garcia i Romero
 President Infantil: Francisco Ricart i Lluna
 Fallera Major infantil: Laura Raga i Moran
 Falla Gran: La evolució de la vida
 Falla infantil : Blancanieves
 Artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: portada i contraportada amb les falleres majors en color
 bordeus i escrit íntegrament en castellà.



1993

President: Jose Escrivá i Martínez
 Fallera Major: Mª Amparo Romero i Cabedo
 President Infantil: Daniel Carrión i Torrent
 Fallera Major infantil: Paula Carrión i Torrent
 Falla Gran: La Música
 Falla infantil : La Primavera
 Artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: portada i contraportada amb falleres majors en color, escrit
 íntegrament en castellà.



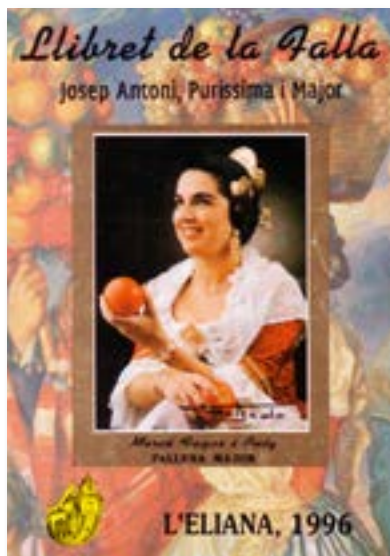
1994

President: Jose Escrivá i Martínez
 Fallera Major: Pepa Vallés i Navarro
 President Infantil: Andrés Andrés i Peiró
 Fallera Major infantil: Rosa Marco i Hernández
 Falla Gran: Cuidemos la tierra
 Falla infantil :La naturaleza
 Artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: portada i contraportada amb falleres majors en color, escrit
 íntegrament en castellà.



1995

President: Jose Escrivá i Martínez
 Fallera Major: Clara Espiago i Ballester
 President Infantil: Rafa Desco i Espiago
 Fallera Major infantil: Andrea Desco i Espiago
 Falla Gran: la violència
 Falla infantil : les quatre estacions
 artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: Ens presentem per primera vegada als premis de l'ús del
 valencià i guanyem el nostre primer premi. El llibret que està escrit
 tot en valencià consta de la part íntegrament dedicada a la falla i
 una breu història del trage faller.
 Premi nº 29



1996

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Mercé Fayos i Puig

President Infantil: Nacho Peñalver i Martínez

Fallera Major infantil: Maria Comes i Fayos

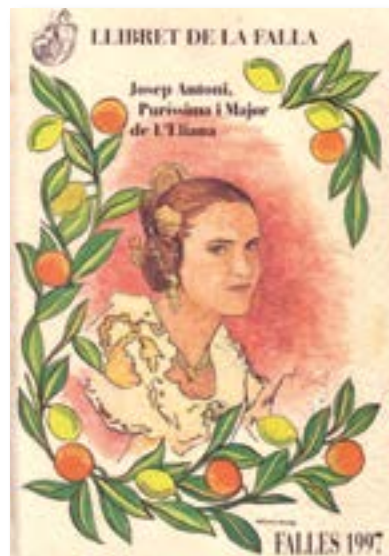
Falla Gran: L'Estavi

Falla infantil : Escrivint Música

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: portada i contraportada amb falleres majors en color, escrit íntegrament en valencià. Xicotet text sobre l'elaboració dels bunyols.

No tenim premi de llibret



1997

President: Jose Escrivá i Martínez

Fallera Major: Marta Andrés i Peiró

President Infantil: Juan Andrés i Peiró

Fallera Major infantil: Rocío Betoret i Naranjo

Falla Gran: L'hora de...

Falla infantil : il·lusió nadalenca

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: portada amb fallera major en color. El llibret consta d'un article sobre el pentinat de la fallera, ben il·lustrat amb fotografies dels passos a seguir de com es fa este difícil pentinat. També té un article sobre "els deu senzills i pràctics consells per tal d'afonar una falla", crítica del que no ha de fer un faller que estime la seua falla.

Premi nº 30



1998

President: Rafael Desco i Coll

Fallera Major: Carmen Comendador i Espinosa

President Infantil: Vicent Cabanes i Miquel

Fallera Major infantil: Verónica Rubio i Soriano

Falla Gran: La Mar

Falla infantil : Aventures infantils

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: en aquest any el llibre es dedica a un recull de jocs infantils i la pilota valenciana, també es va dedicar un article a Ausiàs March. La portada deixa de ser la foto de la fallera i ja comencem a fer portades mes acordes en la nova idea del llibret.

Premi nº 28



1999

President: Rafael Desco i Coll

Fallera Major: Mª dels Àngels del agua i Morales

President Infantil: Natxo Peñalver i Martínez

Fallera Major infantil: Carmen Marco i Hernández

Falla Gran: El bé i el mal

Falla infantil : La mar

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: articles del nostre poble, l'escut, els seus orígens, els seus edificis emblemàtics, costums del poble i refranys elianers configuren el llibret d'aquest any.

Premi nº: 17



2000

President: Rafael Desco i Coll

Fallera Major: Pilar Molina i Gimeno

President Infantil: Salvador Dàries i Torrent

Fallera Major infantil: Arantxa Aparicio i Albalat

Falla Gran: 25 aniversari

Falla infantil : any 2000, gran festa infantil

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: Aquest any celebrem el 25 aniversari de la comissió i tant la falla com el llibret va dedicar una part important als 25 anys complits, fent una ampla recopilació fotogràfica. També parla de la indumentària tradicional valenciana dels segles XVIII i XIX, de la seua evolució, de les joies que utilitzen les valencianes. Dedica un article a L'Eliana de fa uns anys donant-nos a conèixer tot un resum de les paraules i costums que van desapareixent.

Premi nº: 17



2001

President: Rafael Desco i Coll

Fallera Major: Ana Belen Benlloch i Checa

President Infantil: Angel Crespo i Estivaliz

Fallera Major infantil: Carmen cambra i Sanz

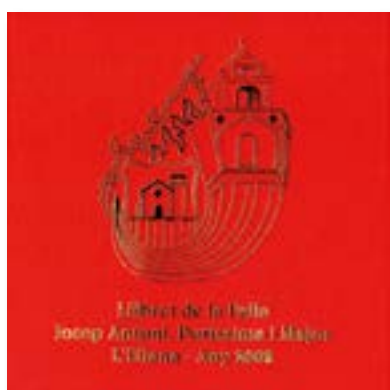
Falla Gran: El castell del terror

Falla infantil : Contes

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: aquest any van dedicar el llibre al Sainet valencià. S'inclou dins el nostre llibret un altre que és un sainet d'Eduardo Escalante i que s'anomena "la falla de Sant Josep". Inclouem un article de L'Eliana la sang altera que tracta de coses del nostre poble, també del nostre grup de danses i els balls que ballen.

Premi nº: 18



2002

President: Rafael Desco i Coll

Fallera Major: Mª Eugenia Herrero i Oliver

President Infantil: Javier Comes i Fayos

Fallera Major infantil: Laura Sebastià i Gómez

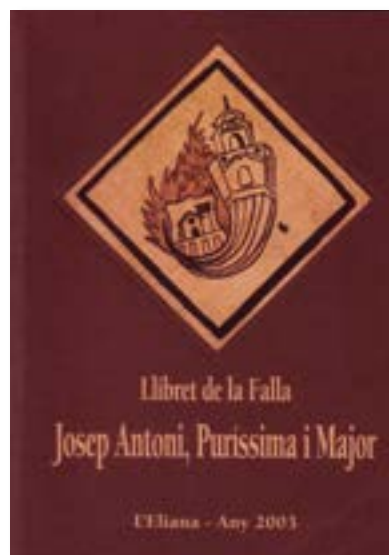
Falla Gran: Alimentació sana

Falla infantil : Un dia en la selva

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: les falles manifestació popular, el tribunal de les aigües i un escrit de Paco el Gros titulat "el fred estira la pell" són els continguts d'aquest any que no es prou per aconseguir premi, encara que van fer l'esforç d'incloure la reproducció de un plànol facsimil que l'Ajuntament ens va deixar reproduir corresponent a L'Eliana al 1829.

74



2003

President: Rafael Desco i Coll

Fallera Major: Paula Carrión i Torrent

President Infantil: Vicente Ruix i Puertes

Fallera Major infantil: Ana fuster i García

Falla Gran: El Turisme

Falla infantil : La mar

Artista: Salvador Espert Corachan

Llibret: Aquest any es van decidir per un llibret de tapes dures enquadernat en wire-o i que en la portada vam posar un socarrat artesà, el tema elegit va ser les masies del nostre poble, un recull de totes les masies que van existir a L'Eliana fa molts anys, quan el poble era molt més petit, aquest treball d'investigació va ser dut a terme per Vicent Rubio Miguel, a més vam escriure de la Tradició del Corpus a Valencia, completant amb unes il·lustracions de la processó de l'any 1800

Premi nº: 12



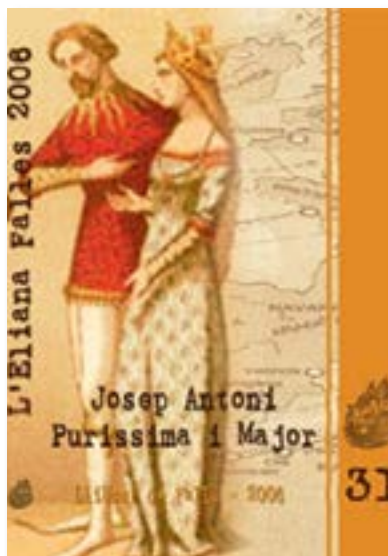
2004

President: Rafael Desco i Coll
 Fallera Major: Araceli Martínez i Portero
 President Infantil: Sergio Cortina i Molina
 Fallera Major infantil: Nuria Quiralte i Cases
 Falla Gran: Espectacles i diversions
 Falla infantil : Walt Disney
 Artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: en aquest any parlaven de "cavalls i carros al meu poble", tot tipus d'aparells que són necessaris per engalanar un cavall, el carro, les cadires de muntar.... i d'ahí vam passar al tir i arrossegament, un esport autòcton a la Comunitat Valenciana, finalitzàvem el llibre amb una sèrie de dites relacionades amb animals.
 Premi nº: 24



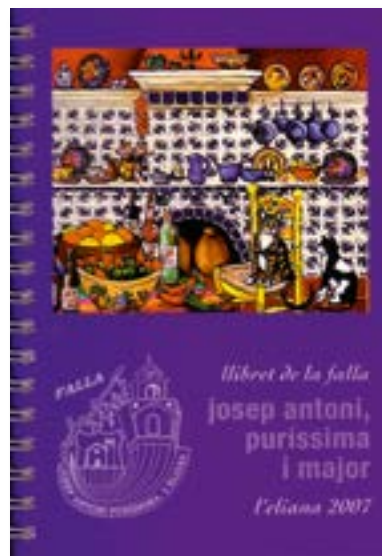
2005

President: Manuel Ricart i Lluna
 Fallera Major: Maria Faguas i Sebastian
 President Infantil: Adolfo Cambra i Sanz
 Fallera Major infantil: Raquel Coll i López
 Falla Gran: Els donyets
 Falla infantil : El circ
 Artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: La Seda.
 A partir d'aquest any una part del llibre es un monogràfic, des de la portada fins als escrits tracten del mateix tema, això no impedeix que també hi hagen articles dedicats a temes del nostre poble que en aquest any Paco el Gros va escriure.
 Premi nº 20



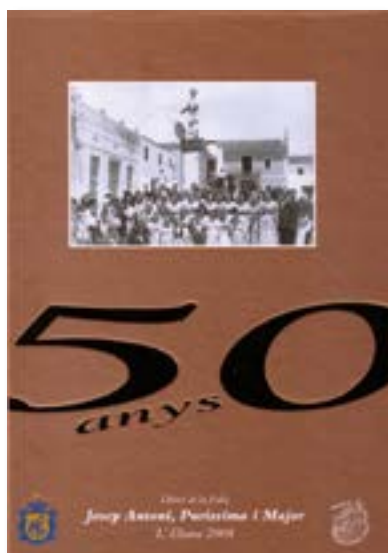
2006

President: Manuel Ricart i Lluna
 Fallera Major: Sonia Gil i Fogué
 President Infantil: Juan Espinosa i Gil
 Fallera Major infantil: Maria Mateu i Calero
 Falla Gran: Moros i cristians
 Falla infantil : Aladí
 Artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: la novel·la cavalleresca.
 És el tema que triem per aquest any, acostant-nos a Tirant lo Blan sense por. Incloem un retallable d'una armadura per als mes menuts i que d'eixa manera pugen aprendre les distintes peces que la componen.
 Premi nº: 27



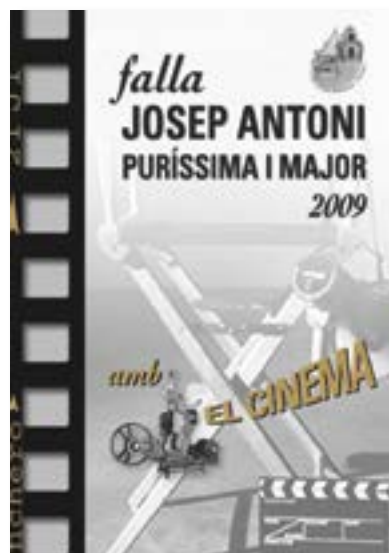
2007

President: Manuel Ricart i Lluna
 Fallera Major: Ana Escrivà i Marco
 President Infantil: Carlos Gil i Peiró
 Fallera Major infantil: Elia de la Cruz i Marco
 Falla Gran: Conta'm
 Falla infantil : L'època medieval
 Artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: la cuina.
 El llibre es dedica a la cuina valenciana, encara que comencem en una visió de la cuina al llarg del temps, per a seguir en un receptari on uns bons amics ens donen la seua recepta, la que a ells més es agrada.
 Premi nº: 26



2008

President: Manuel Ricart i Lluna
 Fallera Major: Natalia Santamaria i Armiñana
 President Infantil: Javier Álvarez i Lujan
 Fallera Major infantil: Amparo Plaza i Jorques
 Falla Gran: L'Eliana compleix 50 anys
 Falla infantil : La volta al mon
 Artista: Salvador Espert Corachan
 Llibret: 50 aniversari
 L'Eliana és un municipi jove i en 2008 celebrava el seu 50 aniversari i la nostra falla va aprofitar per unir-se a la celebració de tot el poble, la falla feia referència a l'aniversari i el llibret també, tot un recull de fotografies.....
 Premi nº: 38



2009

President: Manuel Ricart i Lluna
 Fallera Major: Begoña Balaguer i Andreu
 President Infantil: Alberto Fuster i Garcia
 Fallera Major infantil: Marta Contreras i Gardel
 Falla Gran: Xe quin desconcert!!
 Falla infantil : Un sonmi
 Artista: Enrique Garcia i Ibañez
 Llibre: El cinema. El llibre està dedicat al món del cinema fent un recorregut per ell, molt cuidat en la seua confecció i contant amb firmes de prestigi en la seua elaboració, amb una presentació de cine... el llibre el varen introduir en una caixa de les utilitzades per a guardar els rotllos de pel·lícules.
 Premi nº: 4



2010

President: Manuel Ricart i Lluna
 Fallera Major: Mª Eugenia Herrero i Oliver
 President Infantil: Josep Prat i Herrero
 Fallera Major infantil: Paola Prat i Herrero
 Falla Gran: Un món de festa
 Falla infantil : Xe!! Quina festa
 Artista: Enrique Garcia i Ibañez
 Llibre: Àfrica.
 És un llibre molt emotiu i una oportunitat de donar a conèixer altres realitats, a les quals els fallers no són aliens. Aprofitar la difusió de la nostra festa per poder polsar les emocions de la gent i fer arribar missatges que ajudaren a sensibilitzar a gent.
 Premi nº: 8



2011

President: Manuel Ricart i Lluna
 Fallera Major: Carmen Torrent i Badia
 President Infantil: Miquel comes i Fayos
 Fallera Major infantil: Aroa Barrera i Giménez
 Falla Gran: Xe quina gastronomia
 Falla infantil : La nit
 Artista: Enrique Garcia i Ibañez
 Llibre: La Música. Quan es van plantejar fer un llibre sobre la música en paper tenien el handicap de que no es podia escoltar, però després de fer un bon treball d'investigació el varen fer sonar. Sabeu com? Per mig de un codi QR. Aixó ens va permetre que mentre llegies podies escoltar la música seleccionada per l'escriptor.
 Premi nº: 3



2012

President: Manuel Ricart i Lluna
Fallera Major: Rosa Martínez i Grau
President Infantil: Daniel de la Cruz i Marco
Fallera Major infantil: Paula Sánchez i Molina
Falla Gran: Les falles, festa mundial
Falla infantil: Un estiu et
Artista: Enrique García i Ibañez

Llibre: "I conte contat..." la tradició oral valenciana. En el llibre parlem de l'important que és la transmissió oral, el contar històries, contes i demés, en la seua elaboració van participar conta-contes, periodistes i algun que altre professor, ja fora de l'escola on els menuts aprenen o d'universitat, ells ens presentaren tècniques noves de comunicació. Acompanya al llibre un CD en cançons i un conte.
Premi nº: 13



2014

President: Juan Espinosa i Aguilar
Fallera Major: Cristina Valero i Marco
President Infantil: Jose Reinal i Valero
Fallera Major infantil: Carmen Compte i Marco
Falla Gran: Un any d'il·lusió
Falla infantil: Angry Birds

Artista faller de la falla gran: Sergio Martínez
Llibre: "Tren, trenet..." 1888-2013: 125 aniversari del ferrocarril al Camp del Túria. Aprofitant l'efemèrides del 125 aniversari de la inauguració del trenet al Camp del Túria van fer este llibre, donant a conèixer els distints tipus de trens que hi havia i el que va suposar per a la gent de la comarca i per al nostre poble la posada en marxa del tren.
Premi nº: 15.



2013

President: Manuel Ricart i Lluna
Fallera Major: Sonia Gil i Fogué
President Infantil: Oscar Espinosa i Gil
Fallera Major infantil: Meritxell Llorens i de la Cruz
Falla Gran: A per la crisi!!
Falla infantil: Un dia de festa a L'Eliana
Artista: Enrique García i Ibañez

Llibre: Les falles, motor econòmic? La gent que no entén de falles, no té massa clar perquè un monument que ens consta tants diners i que és tan bonic el cremem. Segur que més d'un faller ha tingut que explicar en més d'una ocasió el perquè, nosaltres ho vam fer per mig d'aquest llibre explicant eixe motor econòmic que son les falles.
Premi nº: 12



2015

President: Juan Espinosa i Aguilar
Fallera Major: Marta Castera i Giménez
President Infantil: Hug Martínez i Castera
Fallera Major infantil: Lucía Reinal i Valero
Falla Gran: Xe, quin Circ!
Falla infantil: La naturalesa

Artista: Víctor Hugo Giner Blasco
Llibre: Quaranta anys fent falla.
Com podeu observar enguany el llibre va de la importància dels llibrets de falla fent un recorregut pels quaranta que té la nostra falla.
Premi: con que encara no ho sabem esperem un premi que estiga a l'altura del llibre...!!!



10. Llibret ric, llibret pobre MANOLO S. JARDÍ

Què és un llibret de falla? Fàcil. Una publicació amb un format indeterminat, més gran o més reduït en funció de les pretensions i les disponibilitats, que explica com són i de què van els monuments que es cremaran, el programa d'actes que organitza la comissió al llarg dels dies que durarà la festa, la relació de falleres i fallers, probablement les fotos de les falleres majors, la jerarquia de la falla, ocasionalment el relat d'algunes activitats realitzades al llarg de l'exercici, també els articles de caire literari encarregats dins o fora de la comissió per omplir i fer més atractiu el producte i, molt important, unes pàgines dedicades a la publicitat dels patrocinadors. En síntesi, el llibret, any rere any, és el DNI de la falla. Un record que la majoria dels integrants de la comissió guardaran, com van arxivar un dia les estampetes de la primera comunió. D'un temps ençà, però, la cosa s'ha complicat i el llibret, amb les excepcions que calga, és molt més que una publicació de consum intern. I si n'hi ha diverses categories segons la grandària i pressupost de la falla, en el cas dels llibrets la competència ha cobrat noves dimensions. A més a més, hi ha premi. No són molts diners, però la batalla que es dirimeix pertany més a l'àmbit del prestigi abans que a les alegries financeres.

Llibret pobre, llibret ric. En qüestió de llibrets, la processó també va per pobles i per barris. N'hi ha falles que compleixen amb l'expedient. Els continguts van en consonància amb la modèstia i el pressupost que acompanya tota la resta. Des de la grandària i disseny del monument, fins a la pirotècnia o la categoria de l'orquestra que animarà el ball la vigília de Sant Josep. Ah, però hi ha comissions que desapareixen amb pólvora de rei. De fet, i no és per assenyalar, n'hi ha llibrets –més aviat llibres- de falla que conciten més interès que els ninots, la desfílada de l'ofrena o la nit de la cremà. Es tracta de publicacions on la comissió fallera ha bolcat esforços per a destacar, atès que la competència per a conquistar un guardó –igualment efímer- per l'arquitectura i l'enginy quant a la composició de la falla, no brinda massa oportunitats per al pòdium. El llibret esdevé, per tant, un premi de consolació. A vegades, un reconeixement al talent, la imaginació i el bon gust en adobar una composició en què no han de faltar els ingredients imprescindibles de què parlàvem al principi. Arribats ací, el llibret primitiu s'ha quedat reclòs al si de les falles més modestes, de la mateixa manera que les falles d'ara tenen poc a veure amb les de fa un segle. Tornar als orígens, en un cas i en l'altre, és difícil. Ací s'acaba l'elogi del llibret pobre.



El llibret –el llibre- de la falla que ha bolcat esforços, ganes i recursos és un plaer per a la lectura. Ocasionalment també per al tacte i els sentits, com els que des de fa uns anys edita aquesta falla. Literatura, música, la commemoració del trenet... Una publicació que competeix en la categoria "Champions" d'aquest segment faller i, conseqüentment, celebra els èxits i lamenta la circumstància quan queda relegat. Passa que de tant en tant, en la competició, l'arbitratge no és tan estricte i neutral com ens agradaria. Finalment, n'hi haja premi o no, el lector i per descomptat els integrants de la comissió fallera, tindran motius sobrants per a presumir d'un producte ben fet. Que arribat el cas també representarà alguna classe d'ajuda, en la mesura que els visitants paguen uns drets per la publicació. L'arxiu de la falla, els fallers i les falleres, amistats i pròxims que hagen col·laborat, guardaran el llibre a casa, ordenat o perdut en alguna prestatgeria. I ací s'acaba la història del llibre ric fins a l'any que ve.

Els llibrets –els llibres- de falla amb continguts treballats, atractius, interessants... posen l'adjectiu que vullguen, comporten una part negativa, a la qual són aliens els seus promotors. Podem pensar que els fallers ja fan prou amb la producció,



distribució i venda del paper. D'acord. Però quan es fan publicacions com les que ha editat aquesta falla els darrers anys, no només interessants pel contingut diguem-ne literari, sinó per la recerca d'imatges històriques, la incorporació de peces musicals a través de tecnologies multimèdia, la col·laboració d'algunes firmes i testimonis que li atorguen valor afegit, etc., la publicació adquireix una categoria de certa rellevància. Vol dir-se que en altres circumstàncies, és a dir, si no fora un llibret de falla, assoliria un lloc a les biblioteques o als índex

bibliogràfics de referència. Conservarien la utilitat derivada de la consulta per a treballs o lectors encuriolats, interessats o encisats pel descobriment de tal o qual peça, de tal o qual testimoni, de tal o qual autor... en un llibret de falla. Dissortadament, això no és possible. Cada any el llibre té un format distint de l'anterior, un tema diferent. Al capdavant, és el pretext que dóna sentit a la falla. Els historiadors, posem per cas, no sempre podran trobar algun contingut ocasional o extraordinari que aquesta classe de publicacions els posen a

l'abast. Però és que el llibret de la falla no s'ha concebut per a ser consultat en les biblioteques. El fenomen no és exclusiu de les falles. Internet, sense anar més lluny, ha representat una revolució en l'accés a múltiples bases de dades, a gran quantitat de fons documentals. Tot plegat és un extraordinari viver de recursos. Tants, que és impossible abastar tota la producció acumulada a la xarxa. Abans era més senzill. Les fonts bibliogràfiques eren les que eren. Tot s'ha desbordat. En la immensitat d'Internet sempre hi haurà alguna cosa que se'ns escaparà entre tanta abundància. De la mateixa manera, els llibrets de falla, alguns llibres de falla, guardaran petits i grans tresors conservats en els arxius de la comissió i en prestatgeries familiars. D'abast restringit i reservat. Si fa no fa, salvant les distàncies, com gaudir d'un Kandinsky en la sala d'estar de casa. Grandesa i misèria del llibret de la falla.





11.

La figura de l'editor o com fer-se invisible CARMEN TORRENT

Un editor emmarca, dóna profunditat, subratlla i després calla, amagat després de les pàgines. Es converteix en algú transparent, que desapareix després del llibre que ha oferit al seu lector. Aquestes paraules, dites per l'editor català Jaume Vallcorba en una conferència poc abans de morir, reflecteixen, al menys per a mi, l'essència de la feina de l'editor de llibres. I també, si m'ho permeten, de qualsevol editor en general, ja bé siga de revistes, diaris, webs o fins i tot llibrets, com és el cas que exposem ací.

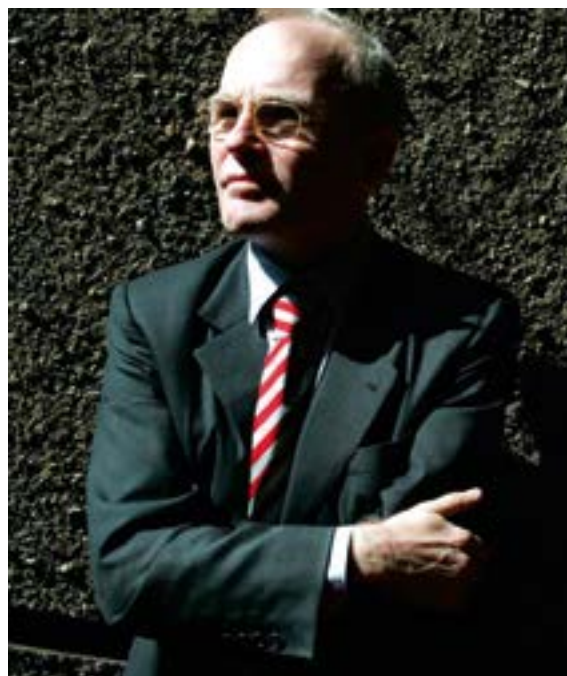
No li faltava raó al gran Vallcorba en aquelles paraules. I és que si be l'editor té una feina crucial a l'hora de presentar un contingut al públic, tan crucial com això és el fet de no ser visible als ulls dels lectors, d'aparèixer de passada en tot cas, de donar el mèrit als que de veritat ho tenen: el contingut per se i els autors de novel·les, contes, poesies o articles.

I què fa doncs un editor si la seua feina és invisible? En primer lloc definirem quina és la figura de l'editor i de què tracta la seua feina. Així, el seu treball consisteix en avaluar i seleccionar les obres i els autors, la lectura, avaluació i correcció dels textos per després convertir-ho tot a un format apte per a impremta i, després de la impressió (i correcció dels errors, si n'hi ha, de les proves d'impremta) la posterior posada en el mercat del llibre utilitzant els mitjans de promoció i distribució al seu abast.

Aquest treball, juntament amb el de veure acabat el llibret, és per a mi com una de les editores d'aquest llibret de falla, el més emocionant que existeix.

En la nostra falla aquesta figura correspon a diverses persones que des del mes d'abril es reuneixen per a pensar sobre què tractarà eixe any el llibret, amb qui haurem de contactar, etc ... és sempre un treball ardu i complex. Hem d'aconseguir que es complisquen els terminis (una feina titànica en moltes ocasions, he de dir), que tot arribe a temps i que al final puguem comptar amb l'exemplar que presentarem a la nostra comissió i als premis de l'ús del valencià de la Generalitat Valenciana.

Així que en el nostre cas els editors trien un tema, busquen com fer-ho visible i finalment el publiquen, ho fan públic amb l'interès d'aportar alguna cosa dins l'àmbit de la nostra comissió, però també dins l'àmbit de la llengua, de les tradicions i en últim termini de la cultura valenciana.



Jaume Vallcorba.

I ho fan primer treballant amb els autors, ajudant-los a millorar els seus manuscrits, tant estilística com gramaticalment. Utilitzant després el disseny gràfic, els acabats i la promoció com ara a través del lliurament dels premis de la Generalitat.

Pas a pas i des del principi. Com seleccionem un tema?

La temàtica central del monogràfic que acompanya l'explicació de les falles, les comissions i la memòria de l'any faller no sempre ix d'una gran reflexió, però sí d'una acurada selecció. És important que el tema a tractar tinga interès per als nostres fallers i veïns (que és a qui va dirigit en primera instància), és per això que a més dels aspectes generals del tema que tractem, incloquem articles relacionats amb el nostre poble, L'Eliana.

Durant tots aquests anys s'han escrit articles sobre la seda, el cinema, la cuina, la tradició oral, la música, el trenet... i molts més. En ells, a part de la temàtica general, hem escrit sobre els nostres orígens i tradicions com a poble i com a falla. Això ha fet que el llibret siga esperat pels fallers i ciutadans de L'Eliana amb il·lusió i que passe a formar part, en alguns casos tal i com algú ens ha confessat, de la seua biblioteca personal. En arribar ací, just ací, és quan la feina de l'editor cobra tot el seu sentit.



Bé, ja tenim seleccionat el tema i el següent pas és trobar qui ens explicarà totes aquestes històries que faran que el nostre llibret tinga contingut. És important saber a qui dirigir-se i fer-ho bé. Busquem gent experta en la temàtica que hem triat: professors d'Universitat, especialistes en la matèria, amics amb un gran interès pel tema I també, i sempre, a amics que els agrada col·laborar amb les falles i els seus fallers i que nosaltres els tenim en gran estima i consideració.

Faig un incís per a destacar l'ajuda desinteressada de tots ells que han de fer un forat en els seus treballs quotidians, per posar-se a escriure sobre el tema que els hem proposat. No sempre és tasca fàcil, ja que les seves ganes de col·laborar poden ser moltes però el temps de què disposen no sempre és el suficient per lliurar els seus treballs en el temps estipulat, cosa que entenem i agraïm profundament encara i tot d'haver de fer la tasca no molt agradable de recordar la urgència que té el complir amb les dates acordades. Des d'ací, autors, gràcies per l'esforç i enteneu que la nostra feina és sempre la de reclamar. No és res personal. Promesa.

Un vegada contactats tots els nostres escriptors ens reunim amb el nostre amic i dissenyador Joan, ell serà l'encarregat de dissenyar la coberta, la identitat gràfica general i l'interior del llibret. Una identitat que sempre clava a la perfecció, conjuntament amb la seua companya Susana i després d'hores i hores de conversació a tres, a quatre i fins i tot a cinc bandes. El resultat és sempre magnífic i sorprenent: un llibret de comptabilitat per a explicar l'economia de les falles, un forat a la portada que sintetitza l'essència dels contes per als mes menuts, per a explicar la importància dels contents a la cultura valenciana...

Bé, ja tenim les tasques repartides, només falta esperar i veure com arriben les diferents parts que configuren el llibret... Els saludes, les fotos, els llistats de la comissió, els esbossos de les falles i els seus versos... Un anar i tornar de fulls, i van passant els dies. Tic, tac, tic, tac. L'hora del tancament s'apropa. Jose M^a ens envia les poesies de les falleres i els encarregats de festejos fan el mateix amb el programa de les activitats que realitzarem en falles. Tic, tac, tic, tac. Només ens queden dues coses: que



ens arriben els articles i que Paula ens faça el pròleg del llibret. I arriba.

Us heu adonat? Ja ho tenim tot. Només queda anar a la impremta del nostre col·laborador Xano Vernetta!. Allí ens maqueten el llibre amb una professionalitat sublim. Després toca corregir galerades o proves finals i incloure-ho a la maqueta. Ara ja sí, ara és l'hora de donar al botó: imprimir.

“L'editor ha de saber callar i no fer-se massa visible. Sovint ha de fer el que en el teatre es deia el mutis”, deia també Vallcorba a aquella conferència. Els editors d'aquest llibre així ho farem a partir d'ara. Hem parlat del que fem. Ja no ho farem més, ja no toca. Ens anem al nostre lloc i des d'allí farem mutis. Esperem que us agrade el que veieu. Gaudiu de l'espectacle.



12. La traducció, la correcció i l'adequació

lingüística JOSÉ M^a RAMÓN

Des de fa uns quant anys que vinc col·laborant en l'elaboració del llibret de la falla Josep Antoni, Puríssima i Major. Falla a la qual estic adscrit des de que es va fundar, ara fa quaranta anys.

Doncs bé, la meua tasca en la confecció del llibret consisteix en traduir aquells articles que, per un motiu o altre, vénen escrits en castellà i de revisar i corregir aquells que estan escrits en valencià.

Enguany, i debut a la temàtica de la qual parlem, m'he decidit a escriure un article tractant aquestos dos temes que per a molts passen desapercebuts a l'hora de llegir qualsevol escrit.

Personalment no em considere traductor ni corrector professional, faltaria més, però sí que vull donar a conèixer les figures d'aquestes persones tan necessàries perquè un llibre o un text isca a la llum con Déu mana.

LA FIGURA DEL TRADUCTOR.

Quan s'escolta per primera vegada l'explicació del significat del verb "traduir", realment no se és conscient de la complexitat que comporta el fet de que traduir consistisca, res més i res menys, que en "traslladar un missatge d'una llengua origen o d'eixida a una llengua meta o d'arribada".

Les tendències de traducció més actuals parlen "d'adequació" en lloc de "trasllat". Es tracta, efectivament d'una adequació d'un enunciat d'una llengua a una altra, de manera que el missatge final, fins que arriba a convertir-se en el resultat desitjat, va sofrint una sèrie de transformacions de diversa índole. Resulta quasi impossible en la majoria dels casos mantindre, per eixample, la forma lingüística fonètica i gramàtica sintàctica del text original i el que generalment es transfereix d'una llengua a altra és el sentit pragmàtic, és a dir, traslladem sentits adequant conceptes d'una cultura a una altra. Perquè este cabdal no es perda, el traductor deu ser fidel tant a la llengua origen com a la llengua d'arribada, o millor dit, a la cultura origen i a la cultura d'arribada, adequant de la forma més aproximada possible el sentit expressat en la llengua origen marcada per una cultura origen a una llengua meta marcada per una cultura meta. Al cap i a la fi, tota llengua no és més que l'expressió d'uns determinats parlants immersos en una determinada cultura.

Per tot açò, el traductor es converteix en una anella



Ferrer Pastor.

intercultural que actua de mediador entre la cultura origen i la cultura meta.

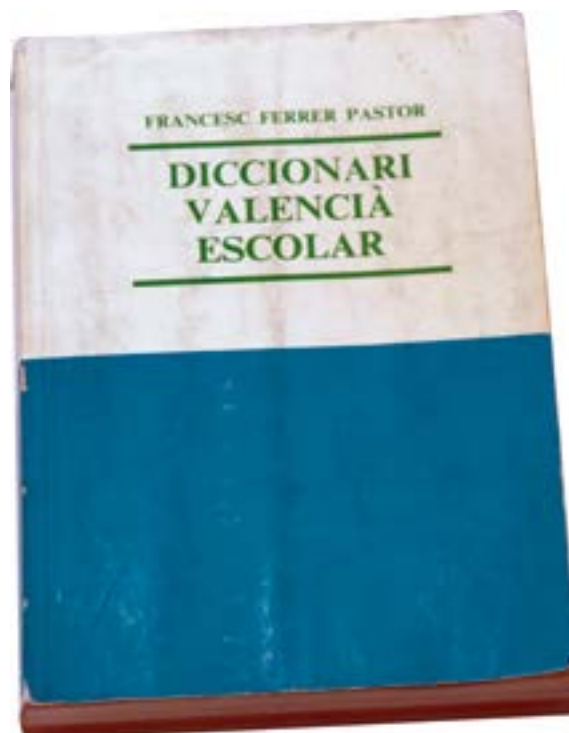
Reialment la tasca del traductor consisteix en un poc més que produir un trasllat adequat (traslladar idees d'un text a un altre, o d'una cultura a una altra). El traductor ha d'arribar a ser capaç de produir este trasllat i convertir-lo en una construcció (el traductor participa activament en la construcció d'un nou text).

Per a aconseguir este objectiu, es parteix de la base de que el bon traductor deuria contar amb la suficient competència lingüística i cultural en estes dues llengües, a la qual cosa caldria afegir la suficient competència traductora, és a dir, aquelles qualitats que li permeten traduir correctament.

L'experiència ens arriba a comprovar que no existeix el traductor ideal. El que existeixen són traductors reials, tots amb les seues limitacions, tant personals com externes, o un desconeixement total del tema. Estos traductors el que deuen pretendre és adequar al màxim el sentit pragmàtic del text origen a una cultura meta.

EL CORRECTOR I L'ADEQUACIÓ LINGÜÍSTICA

El corrector és la persona encarregada de corregir les proves, que són els textos abans de ser impresos definitivament, entenen corregir com perfeccionar tant la forma com l'estil. El corrector s'encarrega de



que el text siga totalment llegible, que es comprenga i estiga ben presentat. Hi ha diferents tipus de correcció: per una banda està la correcció d'estil, que afecta al lèxic, la semàntica, la gramàtica i l'ortografia; per altra està la correcció tipogràfica que se centra en l'ortografia i la tipografia (i els seus diferents elements: cursives, negretes, espais...). És necessària la figura del corrector? No sols és necessària, sinó que deuria ser obligatòria. Ninguna editorial (ni ninguna publicació periòdica) deuria ignorar la figura del corrector.

La correcció segueix distintes fases o moments:

a.- Correcció tipogràfica.

El corrector deu desenvolupar un control integral de la qualitat de la composició: detectar i corregir les errates errors tipogràfics i la partició incorrecta de paraules, així com les línies soltes al final i principi de pàgina (viudes i òrfenes), els espais mal col·locats, els guions en filera...

Els correctors reflecteixen el seu treball en signes de correcció universals i anotacions clares i concises que faciliten la millora de l'obra i la revisió del procés d'edició. Totes les correccions i esmenes s'anoten sobre la primera galerada, que simultàniament es confronta amb el manuscrit original amb la fi de comprovar que no s'ha perdut o trastocat ningun

fragment del text original durant el procés de bolcat. Tot el procés de correcció deuria recolzar-se en les normes que dicta el Diccionari de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana i una vasta literatura de suport.

b.- Correcció gramatical.

Es tracta ací de problemes d'ortografia i/o morfologia. Cal saber distingir entre error gramatical i error d'estil. L'ortografia, la gramàtica i la puntuació dels textos deuen ser en tot moment les correctes, en base a un adequat ús del llenguatge; açò inclou la comprovació de que no es produïsquen errors tipogràfics. La correcció ortogràfica consisteix en la minuciosa revisió del text amb la fi de comprovar que s'adequa a les normes ortogràfiques.

c.- Correcció d'estil.

No s'ha de perdre de vista que el corrector no és l'autor. A partir d'ací es tindrà en compte l'ús dels manuals d'estil, la qual cosa permetrà definir un mètode de treball: revisió i correcció atenent a criteris de coherència i cohesió exacta, evitant reiteracions innecessàries i atenent constantment a la finalitat, precisió i bon sentit del text. La correcció d'estil consisteix en una revisió general de tots els elements que componen l'obra: l'estil, la



correcta elecció dels termes empleats, la correcció o l'adequació de localismes, estrangerismes i modismes, l'aplicació de les normes establides en els manuals d'estil...Amb tot açò es pretén no sols polir la qualitat general de la publicació, sinó donar-li a més una coherència global.

Abans hem parlat del Diccionari de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana com a mitjà de correcció, però seria totalment injust no incloure en este apartat la figura tan representativa en favor de la nostra llengua de Francesc Ferrer i Pastor.

Vicent Ferrer i Pastor.

(Font d'En Carròs 1918- València 2000)

Nascut a la Font d'En Carròs entrà al món de les arts gràfiques quan tenia onze anys.

A la guerra, concretament al front de Castelló, i pel seu interès per la llengua, *"observava i anotava les paraules i variants valencianes d'altres comarques no conegudes per mi"* declarava ell mateix.

Quan va acabar la guerra, va començar a fer un fitxer *"de les paraules que sentia cada dia i que no es trobaven en els vocabularis valencians que havia pogut arrebregar"*

Quan el 1948 Carles Salvador va organitzar el primer curs de valencià a Lo Rat Penat, Ferrer Pastor es va matricular com a alumne tenint com a professors al mateix Carles Salvador i a Enric Valor, entre altres. L'any següent ja va participar com a professor del primer curset que organitzà Lo Rat Penat per a correctors i periodistes. En les classes s'utilitzava com a material de text el llibre Ortografia Valenciana de 1937, de Carles Salvador.

Ferrer Pastor començà a confeccionar el Diccionari de la Rima entre 1953 i 1956, i el Vocabulari Valencià-Castellà, que aparegué el 1960. Col·laborà també amb el món de les falles, pel fet que podia utilitzar el valencià. El 1966 aparegué el vocabulari Castellà-Valencià i el 1967 el vocabulari Castellà-Valencià i Valencià-Castellà, que han utilitzat milers i milers de xiquets. El 1985 tragué el Diccionari General, *"l'obra lexicogràfica més important del segle XX"* tal com digué el professor de la Universitat de València Antoni Ferrando.

El record de Ferrer Pastor ens encoratja a continuar la seua tasca a favor de la normalització de la nostra llengua i de la vertebració de la comunitat. La seua obra, el seu treball, està present a les escoles, on milers i milers de xiquets utilitzen el seu vocabulari com una eina fonamental per aprendre valencià.



13.

Les impremtes poc tenen de poètiques

MARÍA COMES

Les impremtes poc tenen de poètiques. Són grans espais plens de màquines, ordinadors, caixes, palès, papers, gent treballant a ritme frenètic, telèfons sonant...

...és curiós, no obstant això, que de les seues portes sí que isca poesia en estat pur, això sí, convertida en informació, literatura i, en definitiva, en art. És on les idees es fan físiques. On els fulls, ja escrits i editats, troben el seu suport i les fotos el seu lloc per a eixir al món en forma de llibre, diari o revista.

El nostre llibret passa cada any per una d'elles, concretament, per Gráficas Vernetta, una impremta amb la qual treballem des de fa quasi 15 anys. Més de 12 llibrets han acabat de gestar-se en el seu interior. Més de 12 llibres fets a base d'il·lusió han vist la llum gràcies al treball de la seua *alma mater*: Chano Vernetta.

Però... com el que comença com un simple mar d'idees acaba convertint-se en el que teniu ara en les mans? La primera cosa que es tria és el tema que es va a tractar: gastronomia, història, música, cine... Una vegada decidit, els col·laboradors comencem a documentar-se, a fer les entrevistes i, al final, a escriure. El que queda són un munt de fulls sense ordre acompanyades de fotos òrfenes. Després, un document ordenat i digitalitzat, però sense forma. Ací és on entra el treball del dissenyador i de Gráficas Vernetta.



Chano Vernetta.

Chano, el seu propietari, porta en el negoci de la impressió des de 1960. Els anys i les moltes experiències que porta a les seues esquenes l'han convertit en la persona perfecta a qui acudir a l'hora d'iniciar el procés d'impressió. "Tot comença amb





una reunió, concretament amb la coordinadora del llibret, Carmen Torrent. Junts estudiem els textos i les fotografies que els acompanyen. Li donem forma i decidim quin serà el resultat final”, explica Vernetta. Format, colors, tipus de paper, de tapa, tipografia... Cada xicotet detall conta.

“Este és el procés més llarg”, reconeix Chano. “De vegades les fotos són analògiques i els textos no arriben, però al final sempre ix bé”, assegura, ahora

que recorda com ha canviat el llibret en més de deu anys. No oblida quan era de tapa blana, senzill, amb el programa de festes i la publicitat dels xicotets comerços.

Però no ha canviat només el llibret, també ho ha fet la tècnica: el procés s’ha modernitzat, s’ha digitalitzat, el que fa més senzilla la impressió. “Però açò no significa que no tinga una part artesanal”, puntualitza Chano. Trien personalment els colors,





cusen els llocs dels llibres i comproven que tot estiga perfecte abans de que arribe al públic. És una barreja d'ordinadors, plom i tinta. "Ens superem any rere any i presentem un llibre d'alta qualitat pensat per a guanyar premis", diu.

Un tercer premi pel llibret dedicat a la música valenciana, un quart pel dedicat al cine, un dotzé en què es va parlar dels contes... Molts són els guardons que hem aconseguit amb l'esforç, el treball i la

il·lustració posada en cadascun d'estos exemplars. "La clau per què la publicació isca perfecta no depèn només d'una bona impressió gràfica, també del contingut visual i de la força dels articles", assenyala Chano, convençut de que el més important és que el conjunt d'impressió, textos i imatges siga sempre impecable. "I ho aconseguim any rere any", assegura, en tant que diu que és impossible explicar com funciona una impremta. "El bonic és vendre i veure-ho", conclou.



QUÈ FAREM ESTES FALLES?

Programa de festeigs 2015

DISSABTE 14 DE FEBRER

Recollida de les Falleres Majors i presidents.

Presentació de nostra Fallera Major Infantil, LUCIA REINAL I VALERO, del President Infantil, HUGO MARTINEZ I CASTERA i de la Fallera Major MARTA CASTERA I GIMÉNEZ a l'Auditori de L'Eliana.

En acabar l'acte de la Presentació, es servirà "xocolata amb panous" al nostre casal.

DISSABTE 21 DE FEBRER

A les 17:30 h. Concentració de tota la comissió al nostre casal per assistir a l'acte de "LA CRIDA".

A les 18:00 h. "CRIDA" a la Plaça del País Valencià. En acabar este acte, Cercavila pels carrers de la població.

A les 21:00 h. Paelles de Confraternitat Fallera al Carrer Major, organitzades per La Junta Local Fallera. (Cada Falla haurà de portar les paelles i els ferros, plats i coberts. Els ingredients "pollastre, conill, verdura, arròs, oli, pimentó, sal i aigua, així com la llenya", correrà a càrrec del organitzadors).

DIUMENGE 22 DE FEBRER

A les 11:30 h. Concentració al nostre Casal de les comissions masculina i femenina per a iniciar "L'ARREPLEGÀ" i l'entrega del Llibret a tots aquells que col·laboren amb les seues aportacions.

A les 14:00 h. Dinar al parador

A les 18:00 h. Gala Fallera i concurs de "PLAY.BACKS" a L'Auditori del Centre Soci Cultural de L'Eliana, organitzat per la Junta Local Fallera.

DISSABTE 28 DE FEBRER

A les 18:30 h. Concentració al Parador per a formar les diferents comparses que participaran en la cavalcada.

A les 19:00 h. GRAN CAVALCADA de carrosses i comparses, amenitzada per unes quantes bandes de música de renom de la comarca de Camp de Túria.

A les 21:30 h. Sopar al Parador per a tots els fallers i falleres. Sopar preparat per les nostres bunyoleres.

A les 23:30 h. Després actuarà una **Orquestra** en la Plaça del País Valencià, organitzat per la Junta Local Fallera.



DIUMENGE 1 DE MARÇ

A les 10:00 h. Visita a l'exposició del Ninot en Valencia

A les 14:00 h. Dinar al parador

DISSABTE 7 DE MARÇ

A les 18:30 h. Concentració al Parador per a formar les diferents comparses que participaran en el "Tren Faller".

A les 19:00 h. TREN FALLER de comparses, amenitzat per unes quantes bandes de música de renom de la comarca de Camp de Túria.

A les 21:30 h. GRAN TORRÀ, a càrrec dels Fallers.

A les 22:30 h. Gran Disc Mòbil

DIUMENGE 9 DE MARÇ

A les 10:00 h. Tercer campionat de "FUTBOLÍ", acompanyat per un gran esmorzar preparat per Juan Espinosa.

A les 14:00 h. Dinar al parador

A les 16:00 h. Continua el campionat de "FUTBOLÍ"

DIVENDRES 13 DE MARÇ

A les 18:00 h. Tallers per a decorar la falleta infantil

A les 20:00 h. I Concurs de Xarangues Falla Josep Antoni Purissina i Major

A les 20:30 h. Començament de "LA PLANTÀ" de la nostra falla gran.

A les 21:30 h. Les nostres tradicionals paelles de LA PLANTÀ. En acabar, cercavila per la nostra demarcació amb els ninots de les nostres falles.

DISSABTE 14 DE MARÇ

- A les 11:00 h. Unflables al Carrer Major.
- A les 17:00 h. Unflables al Carrer Major.
- A les 17:15 h. Jocs populars i tallers per als més menuts al nostre parador.
- A les 21:00 h. Sopar al Parador per a tots els fallers i falleres. Sopar preparat per les nostres bunyoleres.
- A les 23:00 h. Ball amb l'afamada ORQUESTRA TITANIC.

DIUMENGE 15 DE MARÇ

- A les 09:00 h. Segon campionat de Pàdel Falla Josep Antoni
- A les 12:00 h. Visita a les altres falles de la localitat
- A les 14:00 h. Dinar al parador
- A les 18:00 h. Tallers per els infants amb monitors de KARKALLA
- A les 19:00 h. Berenar-sopar infantil ofert per les nostres falleres majors i president infantil, després a les 20:30 serà el berenar dels majors.
- A les 22:00 h. Disc Mòbil per a tots.

DILLUNS 16 DE MARÇ

- A les 12:00 h. Jinkana per als joves de la falla.
- A les 17:00 h. Berenar per als infants
- A les 17:30 h. "Tú sí que vales"
- A les 19:00 h. II Concurs de Truites de Creïlles Falla Josep Antoni
- A les 20:30 h. Actuació del grup de danses "LES ARRACADES".
- A les 21:30 h. Sopar al Parador per a tots els fallers i falleres. Sopar preparat per les nostres bunyoleres.
- A les 23:00 h. GRAN CORREFOCS
- A les 24:00 h. Ball fins a les tantes a càrrec d'una "DISC MÒBIL".

DIMARTS 17 DE MARÇ

- A les 13:00 h. Concentració al nostre parador per a fer un pasacarrer
- A les 13:45 h. MASCLETÀ de les comissions infantil dispara el pirotècnic Vicent Caballer
- A les 17:00 h. Berenar per als infants
- A les 17:30 h. KARKALLA balla
- A les 21:00 h. Sopar al Parador per a tots els fallers i falleres. Sopar preparat per les nostres bunyoleres.
- A les 23:00 h. Actuació de "**SIT DOWN MANOLITO**"
- A les 24:00 h. Disc Mòbil Remember per a tots.

DIMECRES 18 DE MARÇ

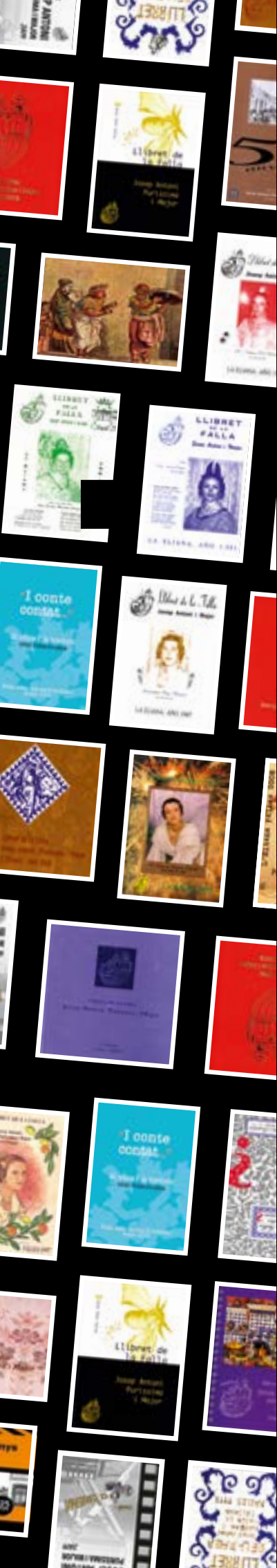
- A les 13:00 h. Concentració dels fallers al parador per a fer un pasacarrer
- A les 13:45h. MASCLETÀ de les comissions majors
- A les 18:00 h. Concentració al nostre casal de les Falleres Majors i Presidents per a anar a recollir la imatge de LA MARE DE DÉU DEL CARME.
- A les 19:00 h. Concentració al nostre casal faller de les Comissions Infantil i Major per a assistir a l'acte de L'OFRENA A LA MARE DE DÉU DEL CARME. Falleres i Fallereses hauran de portar mantellina en aquest acte.
- A les 19:30 h. OFRENA a la MARE de DÉU del CARME.
- A les 21:30 h. Sopar al Parador per a tots els fallers i falleres. Sopar preparat per les nostres bunyoleres.
- A les 00:00 h. Ball amb l'afamada ORQUESTRA CAPITAL SHOW .

DIJOUS 19 DE MARÇ

- A les 08:00 h. Extraordinària DESPERTÀ i XOCOLATÀ.
- A les 11:30 h. Concentració al nostre Casal de tota la Comissió per a assistir a la missa en HONOR DE SANT JOSEP. En acabar la missa, PASSACARRER.
- A les 13:45 h. MASCLETÀ a càrrec de LA FALLA DEL MERCAT.
- A les 15:30 h. DINAR DE SANT JOSEP. (Els tiquets es posaran a la venda anticipadament). Aquest dinar estarà preparat pel nostre gran cuiner i president Juan Espinosa.
- A les 21:00 h. Sopar d'AIXELLA al parador.
- A les 00:30 h. Actuació del grup RITMO2000

NIT DEL FOC

- A les 22:00 h. Després d'un bonic castell de focs d'artifici, la nostra Fallereta Major, LUCIA REINAL I VALERO, acompanyada pel President Infantil HUGO MARTINEZ I CASTERA, encendran la traca que li pegarà foc a la nostra Fallereta Infantil.
 - A les 23:00 h. A ballar una estona amb música al parador.
 - A les 00:30 h. Després d'un castell de focs d'artifici, la nostra Fallera Major, MARTA CASTERA I GIMÉNEZ, acompanyada pel president de la falla JUAN ESPINOSA I AGUILAR encendrà la traca que li pegarà foc a la Falla Gran.
- Després de la CREMÀ, continuarem amb el ball fins que les nostres forces s'esgoten.



QUÈ FEM EN LA FOLLA?

FESTA DE L'ESTIU



HALLOWEEN









REPORTATGE FOTOGRÀFIC DE LES FALLES 2014

1. COMENÇA L'ANY FALLER



2. PRESENTACIÓ



3. CRIDA



4. CAVALCADA



5. REPLEGÀ



6. TREN FALLER



7. AL CAP I CASAL



8. PLANTÀ



9. SETMANA FALLERA





10. VISITA A LA MARE DE DEU DELS DESAMPARATS

El passat dia 5 de Juliol vam tindre l'honor a L'Eliana de rebre a la patrona de Valencia, la Mare de Déu dels Desemparats, i la gent de la nostra falla i tot el veïnat van eixir a rebre-la, tots ataviats amb el mocador de la falla i el nostre grup de ball, davant el nostre casal van fer-li els honors, li van ballar dues boniques peces de música valenciana. Va ser un emotiu dia del qual gaudírem tots.



COL·LABORADORS

BUNYOLERES

Carmen Aguilar i Ballester, Maruja Gimeno i Molina, Veva Marco i Chisbert,
Maria Marco i Marco, Amelia Montoya i Piqueras.

ARTISTE FALLER

Victor Hugo Giner Blasco

ORQUESTRES

Blasfemia

Producciones Egido

FLORS

Flors Maria

MAQUETACIÓ I IMPREMTA

Gráficas Vernetta, S.A.

LOTERIA

Administración 13 "Santa Catalina"

"UNO PARA TODO"

CENTROS PRIVADOS DE EDUCACIÓN INFANTIL, PRIMARIA, SECUNDARIA Y BACHILLERATO



Campanilla

CENTRO DE
EDUCACIÓN INFANTIL

- De 4 meses a 3 años.
- **Iniciación al inglés.**
- 6 aulas con amplios ventanales, puerta directa al jardín y aseo adaptado a los niños.
- Comedor: menú elaborado en la misma Escuela.
- Patio interno para invierno con luz natural.
- Patio con jardín externo para juegos educativos.



RIVAS~LUNA

CENTRO CONCERTADO

- **Infantil II**
- **Primaria**
- **ESO**
- **Bachillerato**

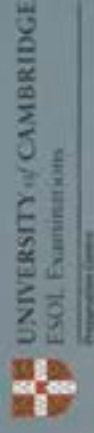
100%
aprobados
en
selectividad



CENTRO EXAMINADOR

del TRINITY COLLEGE y preparador para
exámenes de CAMBRIDGE Y TRINITY.

TRINITY
COLLEGE LONDON
Registered Examination Centre



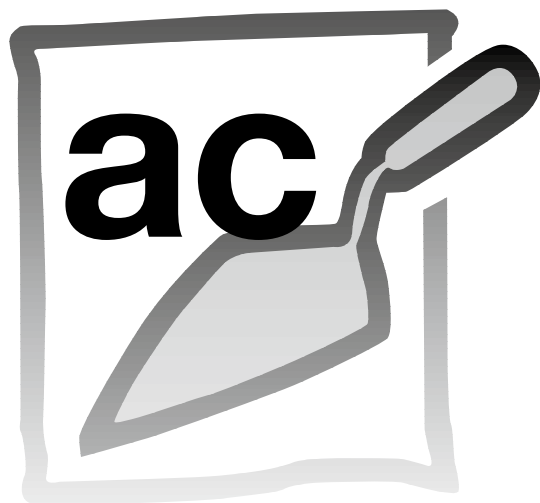
Av. de Italia, 2 y 4 · Urb. Santa Mónica · Ribarroja

Eustaquio Segrelles, 7 · Urb. Montealegre · L'Eliana

Información: 96 275 07 05 · rivasluna@telefonica.net · www.rivasluna.es

Guia Comercial





- CONSTRUCCIONES
- REFORMAS
- PISCINAS

CONSTRUYE
adolfo cambra, s.l.

C/. Molino, 23 • 46183 L'ELIANA

Teléfonos: 962 74 35 57

660 386 766 - 660 386 773

andrés
EQUIPAMIENTO INTEGRAL

en el hogar

COCINAS | BAÑOS | PUERTAS | EMPOTRADOS



Fabrica y Exposición. Avd. del Recreo, 3 · L'ELIANA
46183, (Valencia) Tel/Fax: 96 274 07 04

Le Petit Détail

Bisutería y Complementos

c) Mayor nº 24 bajo izda
L'Eliana

*Darte un capricho
No cuesta tanto...*



C/Molí, 2 - 1º
46183 L'ELIANA (València)
Tels. 96 274 17 05 - 96 274 08 23
Fax 96 275 09 97
E-mail: torrent@astorrent.com

HELADOS Y GRANIZADOS

Bar TORRENT

CAPRICHITOS MUY SABROSOS

Especialidad: Merengada

PLAZA PAÍS VALENCIÀ, 16
Tel. 962 74 01 10
46183 L'ELIANA - VALENCIA

Bar Bocatería
Miguel

Prueba nuestro
ESPECIAL DE
LA CASA



ABRIMOS A PARTIR
DE LAS 18 H.
C/Villamarchante,2
L'ELIANA(Valencia)
☎ 96 274 41 75

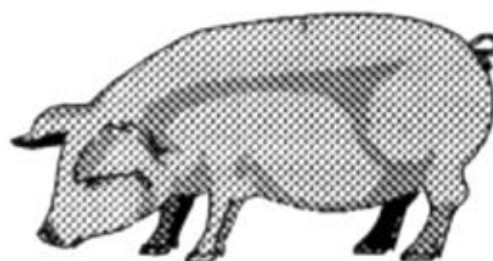
Peluquería

*Sandra
Valladolid*

Horario:
Martes a Jueves de 10,00 a 19,30
Viernes de 9,30 a 19,30
Sábados de 9,00 a 14,00

Plaza País Valenciano, 6 bajo
Tel. 96 274 15 62
L'ELIANA (Valencia)

Carnicería



Ramón Marco

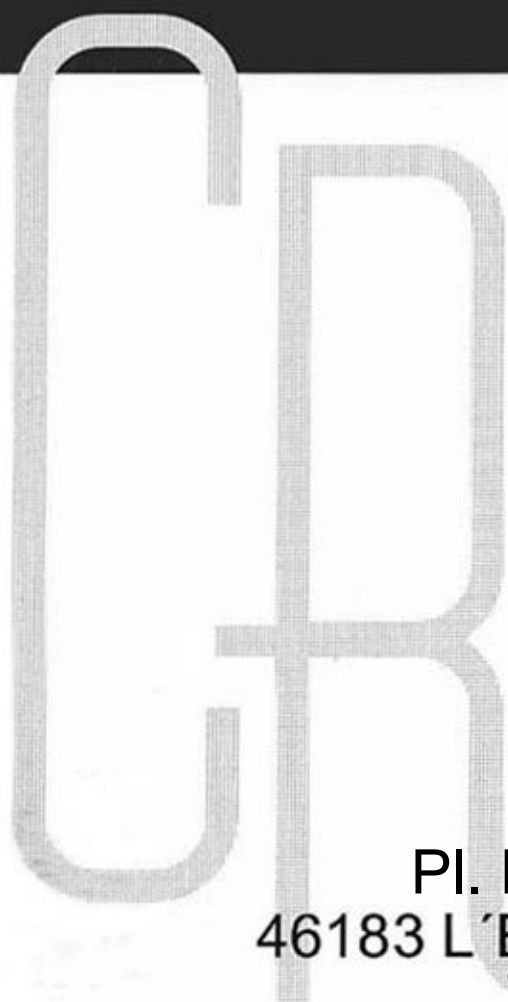
Especialidad en CORDERO y EMBUTIDOS CASEROS

C/. Palacio, 23 • Tel.: 96 165 63 67 • L'Eliana • Valencia



CARMEN ROMÁN

CORREDOR DE SEGUROS
Autorización D.G.S. VP-2008-02



Pl. País Valencià, 4
46183 L'Elia - Valencia
Tlf. 962 758 650
Fax 962 741 381
M. 658 807 146
carmen@seguroscroman.es
www.seguroscroman.es



Medicina General · Pediatría / Puericultura ·
Análisis clínicos · A.T.S. · Rehabilitación · Alergia ·
Cardiología · Dermatología · Endocrinología · Nutrición ·
Ginecología / Obstetricia · Otorrinolaringología ·
Oftalmología · Psicología · Podología · Traumatología ·
Urología · Cirugía General · Ecografías · Ecocardiograma

Benisanó, 11 - 46183 La Eliana (Valencia)

Tel. 96 165 64 04 · Fax 96 165 64 44

www.centromedicopasarela.es





CENTRE ÒPTIC **L'ELIANA**

Belén Valero Marco
OPTICO DIPLOMADO

**PROFESIONALES DEL CUIDADO DE TU VISIÓN
CON LENTES PROGRESIVAS VARILUX**

VARILUX®
una lente Essilor

C/ Marqués de Cáceres, 20
46183 L'Eliana - 961 656 902
centropticleliana@hotmail.com



Les Palmeres

C/ FUERZAS ARMADAS, LOCAL 9 L'ELIANA (VALENCIA) TELF: 96 275 84 84

blac
Rose

AVDA. CORTS VALENCIANES
Nº 24 L'ELIANA (VALENCIA)



COMES

Pâtisserie i forn

ESPECIALITAT:

PÂTISSERIA SALADA

TARTES I REPOSTERIA

www.comespatisserie.com

Dimecres i Dissabte Pans Especials
Pa Gallec i de Sègol



Pâtisserie i cafeteria:

AVINGUDA ALCALDE ENRIQUE DARIÉS, 2-Tel. 961 65 56 34

Puríssima, 4 - Tel. 962 74 01 15 - L'ELIANA (València)



CLINICA DE FISIOTERAPIA

M.^a Carmen Velasco Carrasco

DIPLOMADA EN FISIOTERAPIA

NºCOLEGIADO 805

- Unidad Patología Vertebral
- Unidad Traumatológica
- Unidad Reumática
- Unidad Neurológica
- Unidad Respiratoria
- Unidad Vascular

**TERAPIA MANUAL Y OSTEOPATÍA
ELECTROTERAPIA**

c/ Las Nieves 15
46183 L'ELIANA (Valencia)

Tel. 96 274 38 75
Previa petición cita.

deXora *muebles*

www.dekoramuebles.com

C/Valencia, 41, L'Eliana - 96 272 51 73

Desde 2003



DEPURADORES V. MATA

PISCINAS Y FONTANERÍA EN GENERAL

- DESCALCIFICADORES
- RIEGOS
- ÓSMOSIS
- ACCESOL
- CALEFACCIÓN
- SANITARIOS
- FONTANERÍA
- BOMBAS PRESIÓN
- BOMBAS PISCINA
- CALENTADORES
- PISCINAS

C/ General Pastor, 29 bajo - 46183 L'ELIANA (Valencia)

Tel. **96 202 95 66**

ART OLIVA



Gran variedad en aceitunas y salazones
Venta directa al consumidor y mayorista
Calidad suprema y buen precio

C/General Pastor, 20

Abrimos de lunes a domingo

(Edif. Pasarela)
C/F. Armadas s/nº
La Eliana
Reservas 96.274.34.92

**DAIKIN**

ELICLIMA, S.L.
CLIMATIZACIÓN LÓGICA

- **CLIMATIZACIÓN PISCINAS**
- **AIRE ACONDICIONADO**
- **FRIO INDUSTRIAL**
- **SISTEMAS DE CALEFACCIÓN**

AVDA. DE LES CORTS VALENCIANES, 39 L'ELIANA
TEL. 962 74 22 22 - FAX 962 75 09 90 - Mòvil 669 857 891



Escrivá

Taller, Exposición y Ventas

Av. La Pobla de Vallbona, 39

46183 L'Eliana

Teléfono 96 274 06 51

Fax 96 272 52 19

E-mail autosescriva@terra.es



ENRIQUE DESCO.COM

DESATASCOS 24H

677 123 123





Espectáculos
FOSATI

espectaculos@fosati.com

You Tube **www.fosati.com** 

6 2 9 6 5 2 4 3 1

blaumar
CONGELADOS



Especialistas en:

- | | |
|------------------------------------|---------------------|
| - pescados y mariscos | - pizzas y pastas |
| - precocinados y platos preparados | - helados y postres |
| - verduras | - carnes |
| - ensaladas y arroces | - etc. |

También nos encontrareis en :
MISLATA -C/ Cardenal Benlloch 45
Tel: 963832079

C/ General Pastor, 25
46183 - L'Eliana (Valencia)
Email: congeladosblaumar@gmail.com
www.facebook.com/Blaumar Congelados

Información y pedidos:
Telf. 96 275 88 17
Móvil: 638 49 29 59



Victor Hugo

Tel. 962 422 069
M. 661 426 495
C/. Capella, n° 38 - 1ª
46680 Algemesí
(València)

Giner Blasco

carrozas

CASTI
LLOSA

Poligono Les Eres - C/ Camp Rodat, 3
46180 BENAGUASIL (Valencia)

E-mail: info@carrozas-castillosa.com

www.carrozas-castillosa.com

Tel.: 96 273 70 21

Angel 609 905 032 - Jose M^a 650 201 976



El jardín de Chelo
Arte Floral

- Flor natural
- Plantas
- Decoración
- Jardinería
- Aromaterapia
- Eventos
- Bodas
- Celebraciones
- Iglesias, Masías, Etc....
- Restaurantes
- Espacio Exteriores
- Trabajos en grandes dimensiones

C / Valencia N^o23 Bajo 46183 L 'Elia (Valencia)
667 710 784

eljardindechelo@gmail.com

c/ de la Reina, 94 (Esq. Calle Mediterráneo) VLC

SE LIBERAN Y REPARAN MOVILES

**SE ACTUALIZAN CONSOLAS
PARA COPIAS DE SEGURIDAD
PS3, WII, 360, ETC..**



IPHONES, ANDROID, BLACKBERRY, etc...

**SE PASAN
CINTAS DE VIDEO
Y AUDIO A CD Y DVD**



**SUPER8
VHS
VIDEO 8
VIDEOS AMERICANOS NTSC
CINTAS CASSETTE
VINILOS
MINI DV
VIDEOS BETA**



CARTUCHOS DE NINTENDO



Ds, Dsi, Dsi XL y 3ds

**AMPLIA LAS POSIBILIDADES DE TU
CONSOLA NINTENDO.**

CARTUCHO M3I ZERO
Ds, Dsi, Dsi XL y la nueva
3ds. Los mejores
cartuchos del mercado

servicios
Experiencia
+10
años
Garantizados



REPARACIÓN MÓVILES CONSOLAS ORDENADORES

**Respondemos a tus dudas desde
nuestra web www.ofertasdelocura.com**



666 03 33 33



Proyectos de
Arquitectura

Criscaje
Decoración

**Cortinas,
Tapicerías
y Mueble Auxiliar**



C/ Cristo del Consuelo, 7 L'Eliana
Tels. 96 132 57 57 / 722 18 52 23
www.criscaje.com info@criscaje.com

dispel.es

Tienda on line de productos de Peluquería y Estética a los mejores precios.

www.dispel.es Telf: 96 105 9841

* Promoción portes Gratis en L'Eliana (introducir para envíos gratis Eliana 13 en la casilla de vale descuento) resto consultar condiciones





**CLÍNICA DENTAL MARÍA DEVESA
DESDE 1974**

- ▶ **PERIODONCIA E IMPLANTES**
- ▶ **ESTÉTICA GENERAL O CONSERVADORA**
- ▶ **ORTODONCIA Y ORTOPEDIATRÍA**

- ▶ **- 15% ESTÉTICA Y ODONTOPEDIATRÍA**
- ▶ **- 16% EN IMPLANTOLOGÍA**

- ▶ **BLANQUEAMIENTOS CON LUZ LASER
150 € (2 SESIONES)**

**REVISIONES, VISITAS Y PRESUPUESTOS
¡GRATIS Y SIN COMPROMISO!**

**CALLE FRANCISCO ALCAYDE
NÚMERO 43 BAJO 46183
LA ELIANA (VALENCIA)**

962028780 / 620868522



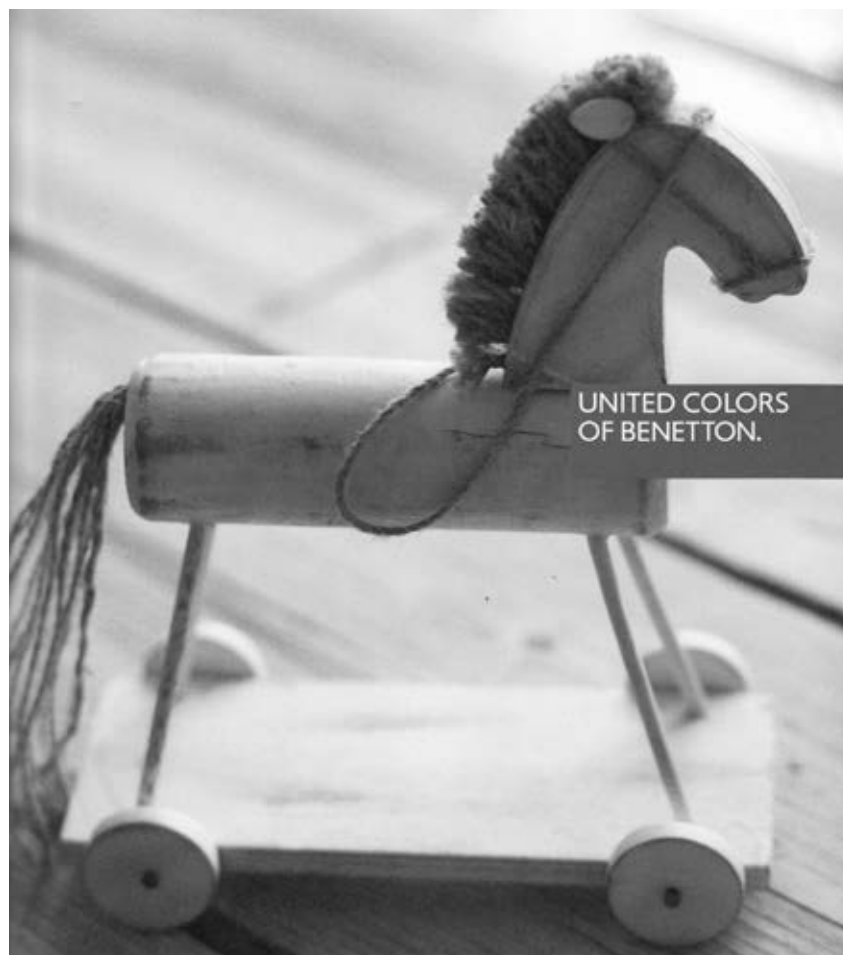
BURGER RESTAURANT ♦ LOUNGE BAR

HAMBURGER HILL



**SOLO ENTIENDE MI LOCURA
QUIÉN COMPARTE MI PASIÓN**

Avda. Constitución - Ricardo Andrés. 46183.. La Eliana **Tel. 627748 020**



MUEBLES AUXILIARES **WENCESLAO**



- CAJONERAS - ESTANTERÍAS
- COLCHONES - SOMIERES
- ARMARIOS DE INTERIOR
- PINO MEXICANO

Fuerzas Armadas n 34 - Teléfono 961 65 51 26 - 46183 L'ELIANA (Valencia)



*Tu Comunidad
en las mejores manos*

MODERNIDAD

Global Urbis es una de las más modernas y actuales entidades de toda Valencia, centrando su actividad, de forma exclusiva, en la Gestión Integral Urbana y en la administración y gestión de Comunidades y Residenciales, fincas rústicas, urbanas y zonas de uso industrial.



CALIDAD

En todos nuestros servicios, al proporcionar a las Comunidades de propietarios, un equipo de profesionales al servicio de las mismas y divididos en departamentos lo que supone que las tareas a realizar sean más rápidas y eficaces.



GESTIÓN PERSONALIZADA

En Global Urbis damos por hecho que las Comunidades de propietarios necesitan de una constante atención y un seguimiento personalizado, ya que entendemos que las Comunidades son entes vivos en constante cambio, necesitando por ello, de una gestión personalizada, eficaz y diferente.



CONTACTO:

96 202 83 25 / 697 708 858

E-mail.- administracion@globalurbis.com

OFICINAS:

C/Molino, 1 46183

L'Elia (VALENCIA)

C/Doctor Marañón 22

46920 Mislata (Valencia)



Avda. Alcalde Enrique Daries, 14 Bj • 46183 L'Eliana



Arqmap
arquitectura + diseny

Marta Andrés Peiró
arquitecta

Francisco Alcaide, 11- 9ª
L'Eliana (Valencia)

mandrespeiro@gmail.com
tel. 96 111 58 80

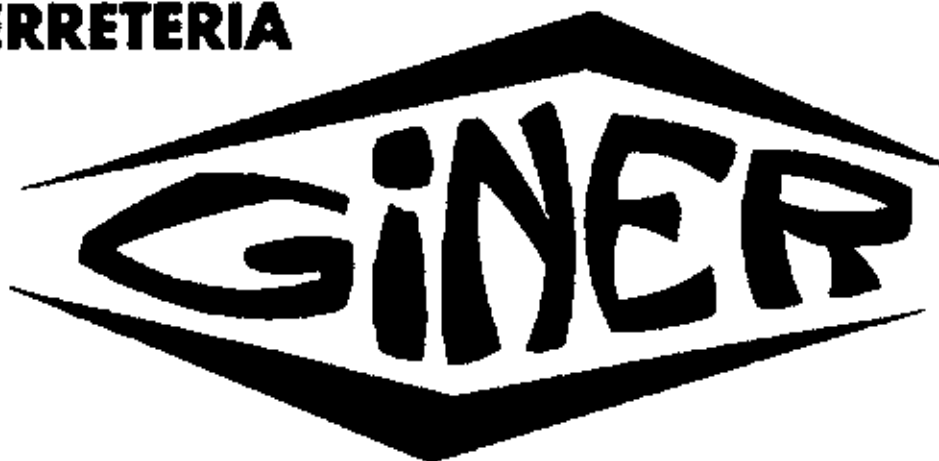


C/ Tuéjar, 43

Tel.: 962 74 39 11 • Fax: 962 74 39 51

48183 LA ELIANA (Valencia)

FERRETERÍA



ARTÍCULOS DE JARDINERÍA – ELECTRICIDAD – MENAGE

PINTURA – COPIAS DE LLAVES

www.ferreteriahermanasginer.es

C/ AVE MARÍA, 4 - Tel. / Fax. 962 74 13 40 - LA ELIANA



- ARREGLOS IGLESIAS.
- GRAN VARIEDAD RAMOS DE NOVIA.
- DECORACION DE INTERIORES EN FLOR NATURAL, FLOR NATURAL PRESERVADA, SECOS Y TELA.
- GRAN SURTIDO ARTICULOS DE REGALO.
- PLANTAS NATURALES, ETC.

C/ Marqués de Cáceres, 38
46183 L'ELIANA (Valencia)

Teléfono 962 740 892
690 397 766
www.florsmaria.es

HERBORISTERIA HERBASANA

- Alimentación ecológica, verduras biológicas.
- Cosmetica natural.
- Hierbas.
- Musica

C/ Mayor, 4 Tel. 96 274 11 94 - 46183 L'Eliaana

GISAN



Papelería
Librería
Artículos de regalo



Estamos en la calle Gesmils, nº 33, junto a Consum, delante del colegio L'Oliveral (Virgen del Carmen) • Tel.: 96 274 40 40 - Móvil: 663 845 766

Ven a vernos !!!



gráficas **vernetta**

PARQUE TECNOLÓGICO - Calle Sir Alexander Fleming 7 - 46980 PATERNA [VALENCIA]
T 961 340 409 - F 961 341 130 - EMAIL vernetta@graficasvernetta.com - www.graficasvernetta.com

IMPRESIÓN DIGITAL • LONAS • CARTELERÍA • ESCANER GRAN FORMATO
TARJETAS • TALONARIOS • SELLOS • SOBRES • PLASTIFICADOS GRAN FORMATO

GRÁFICAS

LA ELIANA

- Escáner para profesionales y empresas hasta 90 cm. de ancho.
- Plastificados hasta 1 metro de ancho.
- Cartelería en color desde A3 hasta 1 metro de ancho.
- Impresión de fotografías hasta 1 metro de ancho.
- Páginas web personalizadas y auto-gestionables
- Talonarios de facturas, albaranes, partes de trabajo, personalizados desde 1 talonario con 50 juegos.

**Calidad,
Servicio
y Rapidez**

**LA MEJOR EN
CAMP DE TÚRIA**

- Cartas membretadas, sobres, carpetas para su empresa a todo color a precios sin competencia. Cantidad desde 100 u. para cartas y sobres y desde 50 u. para carpetas.
- Tarjetas de visita en b/n y a todo color desde 100 unidades.
- Flyers en A5, A6, tercios impresión en negro sobre papel de color o a todo color en papel couché de 150 gr.

PIDA PRESUPUESTO SIN COMPROMISO

info@graficaslaeliana.com www.graficaslaeliana.com

C/ Mayor, 74 bajo. 46183 - L'Eliana (Valencia) **TEL 96 202 90 99**



**JAVIER
ALVAREZ
MAINERO**

⇒ Grabaciones



Trofeos



Bandejas



Copas



Placas Conmemorativas



Medallas



Trofeos Falleros

AVDA. GASPAR AGUILAR, 19 - TEL. Y FAX (96) 380 58 88 - 46007 VALENCIA

jam@javieralvarez.e.telefonica.net

www.trofeosjavieralvarez.es



**Helados artesanos, horchata, granizados,
chocolate, churros y buñuelos**

General Pastor, 10
Avda. de las Cortes, 16
Calle Mayor, 29
L'Eliana

Tel. **96 165 52 06**

ADMINISTRACIÓN DE LOTERÍA **L'ELIANA**

www.loteriaaeliana.es

C/ GENERAL PASTOR, 11
C. POSTAL 46183
TEL. 962 75 04 56

Administración de Lotería nº 13

Su fortuna soñada S.L.U



Plaza Santa Catalina, 1
Tel. 963 922 411 - 963 913 952 · Fax: 963 916 460
www.loteria13.com · 46001 VALENCIA

M G M PROYECTOS
INGENIERIA

OFICINA TECNICA DE PROYECTOS

MIGUEL GIL MURGUI

Calle Valencia, 3, 9.^a 46183 L'ELIANA
Tel. 96 274 35 37 – Móvil 629 056 533 (Valencia)

MODA

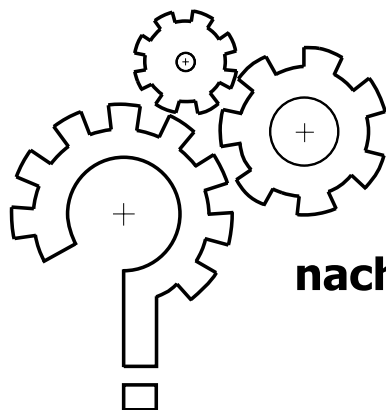


INFANTIL

FACEBOOK: MONMENUT LA ELIANA

FRANCISCO ALCAYDE, 43
L'ELIANA (VALENCIA)

TEL. 96 165 64 21



nacho timón_diseño industrial

diseños singulares forja
diseño de producto
mobiliario
iluminación
prototipos
maquetas
logotipos

...

www.nachotimon.com
nachete@nachotimon.com
687 37 06 14 _ l'eliana







KANALLAS

BRANDSTORE

C/ General Pastor, Nº17 - Bajo. L'Eliaana

Instagram / facebook: kanallasbs





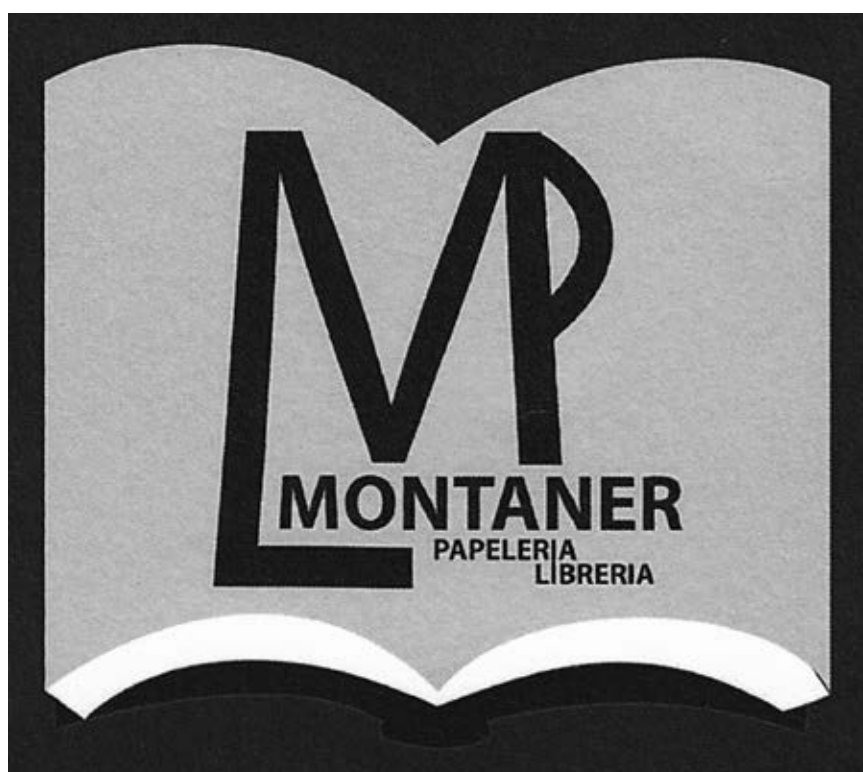
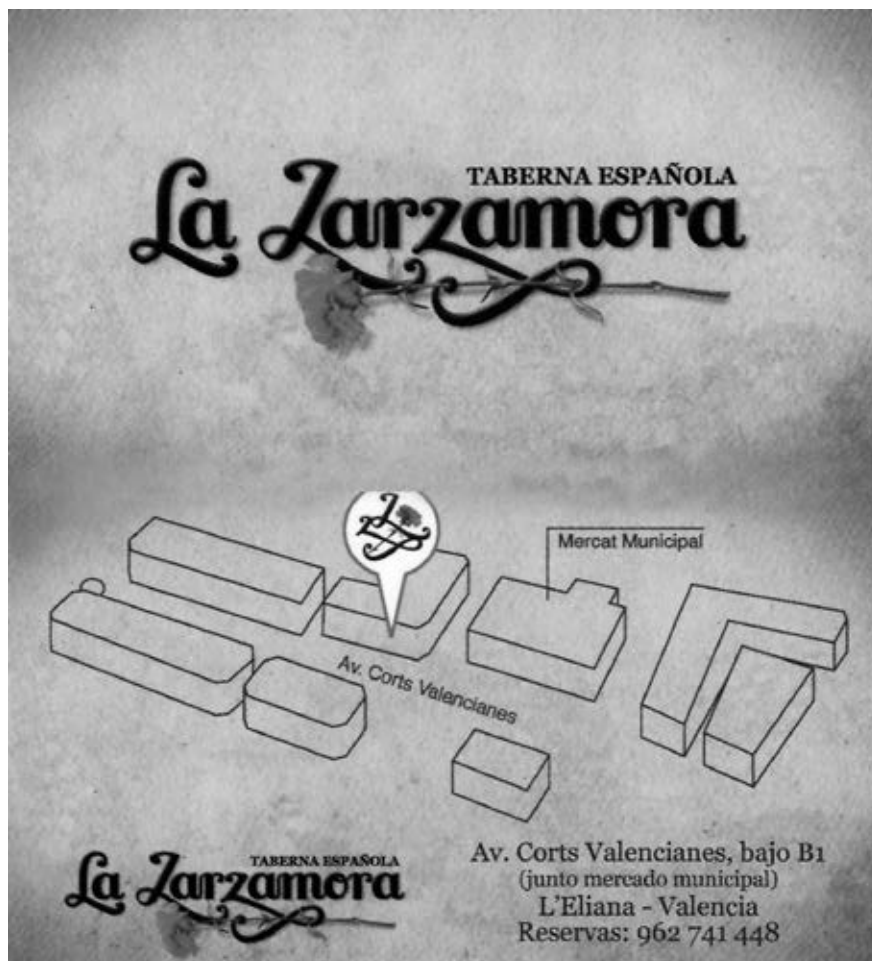



HORNO PASTERÍA



Especialidad en:
Pastas caseras
Magdalenas
Tartas

Calle Mayor, 14 - Teléfono 962 74 02 07
Sucursal: Valencia, 47 - 962 74 33 57
LA ELIANA (Valencia)



PAPERERIA LLIBRERIA
MONTANER

Desde 1978

C/ Major n°56 b. 46183 L'Eliana Valencia
tel: 962740992 tel/fax: 962742405
pmontanercb@gmail.com

www.pilarvalverde.com · info@pilarvalverde.com

vestidos de novia, comunión y fiesta · diseños propios



Pilar Valverde

C/ Virgen del Rosario, 3
Tel. 96 165 61 70 · 615 32 62 68
46183 L'ELIANA (Valencia)

INDUMENTARIA VALENCIANA

Hombre - Mujer - Niño/a



PILAR VALVERDE
N.º de artesana 4730

C/ Virgen del Rosario, 3
Tel. 96 165 61 70
46183 L'ELIANA (Valencia)
www.pilarvalverde.com
info@pilarvalverde.com



Pescado y marisco fresco del día
En C/ Valencia, 19 (esquina Molino)
Martes y jueves a partir de las 7 de la tarde
Pescado de Lonja
Tel.: 962 740 805

Atenderemos con gusto sus encargos

crespopaya@yahoo.es



Pirotecnia **CABALLER**

Apartado de Correos, 39
46110 GODELLA (Valencia) SPAIN
Tel. 34 962 728 100 - Fax 34 962 728 118

Fábrica: Partida Baseta de la Guillema, s/n
46160 LLIRIA (Valencia)
p.caballer@vlc.servicom.es



— APERITIVOS — RAFA



Especialidad en
frutos secos, aceitunas,
salazones y encurtidos

Tfno. Encargos
David - 651 657 676

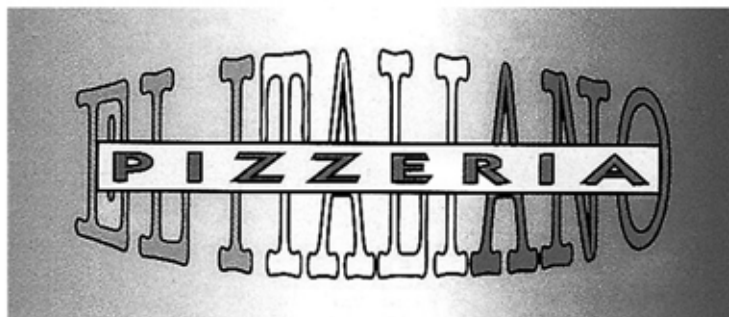
C/ Santa Teresa, 3, bajo
46183 L'Eliaana - Valencia

díaz tous

Assesoria

Fiscal Contable Laboral Jurídic

C/Benissanó, 3, 46183 L'Eliaana
Telf. 962 742 925
Fax. 962 758 411
Email: diaztous@gmail.com



R E S T A U R A N T E

Calle San Vicente, 16
☎ 96 279 27 89 · LLÍRIA

C/ Vilamarxant, nº 1
☎ 96 202 60 08 · L'ELIANA



DIRECCIÓN
Anselmo Barrón

COCINA MEDITERRÁNEA

COMEDORES PRIVADOS

Autovía de Ademuz, salida 16. Urb. Montesano
Apdo. Correos 26 - Tel. 962 74 00 56
46183 LA ELIANA (Valencia)

 **DECORACIÓN**
TODO - TEXTIL
Gral. Pastor, 13 - Tel. 96 165 51 39 - Mov. 670 66 85 89 - L'ELIANA
e-mail: todo-textil@hotmail.com

CORTINAS
TEJIDOS DE DISEÑO
CORTINAJES
PANEL JAPONÉS
ESTORES
PAQUETOS Y ENROLLABLES

VESTIMOS HOTELES, APARTAMENTOS
Y HOGARES..... A SU MEDIDA

ROPA DE HOGAR
COLCHAS - NÓRDICOS - SÁBANAS - TOALLAS - MANTELERÍAS



SERVICIO TECNICO

L'ELIANA, S.L.

VENTA Y REPARACIÓN

T.V. • VÍDEO • SONIDO • TELEFONÍA

ANTENAS • RELOJERÍA

PEQUEÑO ELECTRODOMÉSTICO

ORDENADORES

C/ Mayor 54 B

Tel. y Fax 96 165 63 76

46183 L'ELIANA

VALENCIA

Marco

CALIDAD EN ALIMENTACION

***SERVICIO A
DOMICILIO***

Plaza País Valenciano, 8 - Tel. 962 74 01 22 - 46183 L'ELIANA (Valencia)

● de ENCUENTRO

THE

CLIFFS

Irish TAVERN

C/ Begoña, 3 46183 L'Eliana (Valencia)



PO Box 169 · E46183 L´Eliana (Valencia) SPAIN
Phone +34 962 740 932 · Fax +34 962 740 249
www.tigernuts.com | info@tigernuts.com





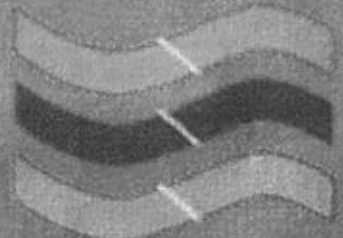
Joyeros Gemólogos

San Vicente, 71, 1º, 2ª (Esquina C/Játiva)

Telf.: 96 394 21 17

Fax.: 96 394 47 00

46007 VALENCIA

 **PRODUCCIONES EGIDO, S.L**

www.produccioneseqido.com

eqido@produccioneseqido.com

Easy English Center



Profesores

Nativos y Licenciados

Tu Centro de Inglés en L'Eliana

- Clases de Inglés a todos los niveles
- Centro Trinity College of London
- Actividades de Inmersión lingüística
- Viajes y Cursos a Irlanda

C/ Fuerzas Armadas nº20

VEN Y PRUEBA GRATIS

96 202 67 07 / 639 20 92 34

TECNIAUTO

Reparación del Automóvil

Juan Nobre Silva



Calle del Molino 13 - 15 · 46183 L'Eliana · Valencia
Tel. 96 275 12 21 · tecniauto@hotmail.es



Tevás

Travel

AGENCIA DE VIAJES

Fernando Ferrer Giner
C/ Molino 17, bajo-derecha
46183 La Eliana

Teléfono: 962027352
tevastravel@tevastravel.com



CAMISETAS PERSONALIZADAS REGALO PROMOCIONAL

96 151 29 86



AUTOMATISMOS LUIS MOLINER

T. 671 62 63 82

96 275 84 79

luismoliner@live.com

C/. Catarroja, 11

46183 L'Elia





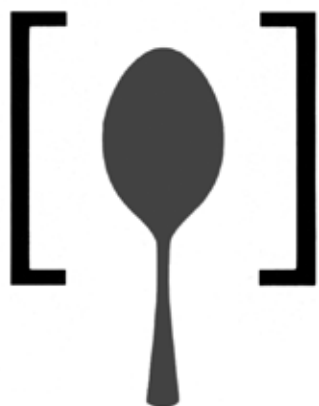
Bar - Restaurante
L'ELIANA

**Especialidad en carnes,
tapas y ensaladas.
Fabulosísimo Café Irlandés.**

Calle Mayor, 11 y Calle El Molino 3
Teléfono 962 741 045
LA ELIANA (Valencia)

landia

Cuina valenciana des de 1968



Virgen del Carmen, 2 (Junto a Iglesia)
L'Eliaana | Valencia | 96 202 64 34
www.restaurantelandia.com



***Disfruta de tus mejores momentos
en un espacio nuevo y diferente***



Batidos - Helados
Cócteles - Copas - Mojitos...

Desayunos - Almuerzo Popular
Comidas - Cenas
Tapas - Platos combinados
Bocadillos

También para llevar!

Cl. Mayor, 25 L'Eliaana Reservas 96 202 87 51

¿Necesita ayuda en casa?



LLÁMENOS AL
96 202 97 17



HACEMOS MÁS FÁCIL SU VIDA

Limpieza . Colada y plancha . Geriatria

Atención y cuidado de bebés y niños

Atención a enfermos . Internas

Ahora cuidamos y paseamos a su mascota



Nueva Dirección

Calle Francisco Alcalá, 25
46183 LA ELIANA (Valencia)

T: 96 202 97 17

www.serhogarsystem.com

RAMON-NET

LAVADO MANUAL



**SI VOLS EL COTXE
NET, VINE A CA
RAMONET**

**Teléfono:
607 772 634**

**Marqués de Cáceres, 14
L'Eliana**

★
EN EL
RESTAURANTE

★ **MARCO** ★

LOS PLATOS
A TU MEDIDA
★

CONFECCIONAMOS
EL MENÚ A TU GUSTO

DESDE HACE MÁS
DE MEDIO SIGLO



c/ PURÍSIMA, 11
46183 L'ELIANA
-VALENCIA-

TLF: 962 74 01 07





C/Mayor nº 19 - L'Elia tel 962725328



Grupo CIVERA

- Marisquerías Restaurantes
- Servicio a domicilio a toda España
- Cocinero & Camarero in situ
- Cocktails, eventos y celebraciones...

Mossen Femades, 10 · Valencia · Tel. +34 963 529 764
www.marisqueriascivera.com

CLIPPING



Trajes ceremonia hombre.

Estilo italiano.

www.clipping.es



Flores Nuevas.com

La nueva floristería de L'Elia



"Con las fallas de L'ELIANA"

Tel: 960702187

Tel. Urgencias: 697512030

C/ Cristo del Consuelo, 15 (Calle de la iglesia) L'ELIANA

Compra online en

www.floresnuevas.com

info@floresnuevas.com

Bar-Cafetería



Siete Notas

¡ Nueva Gerencia !

Cenas Jueves, Viernes,
Sábados y visperas de
festivo

Menú diario mediodías

C/ Begoña, 1 (Casa De La Música) - 46183 L'Elia
696 69 8387 - 669 38 36 01



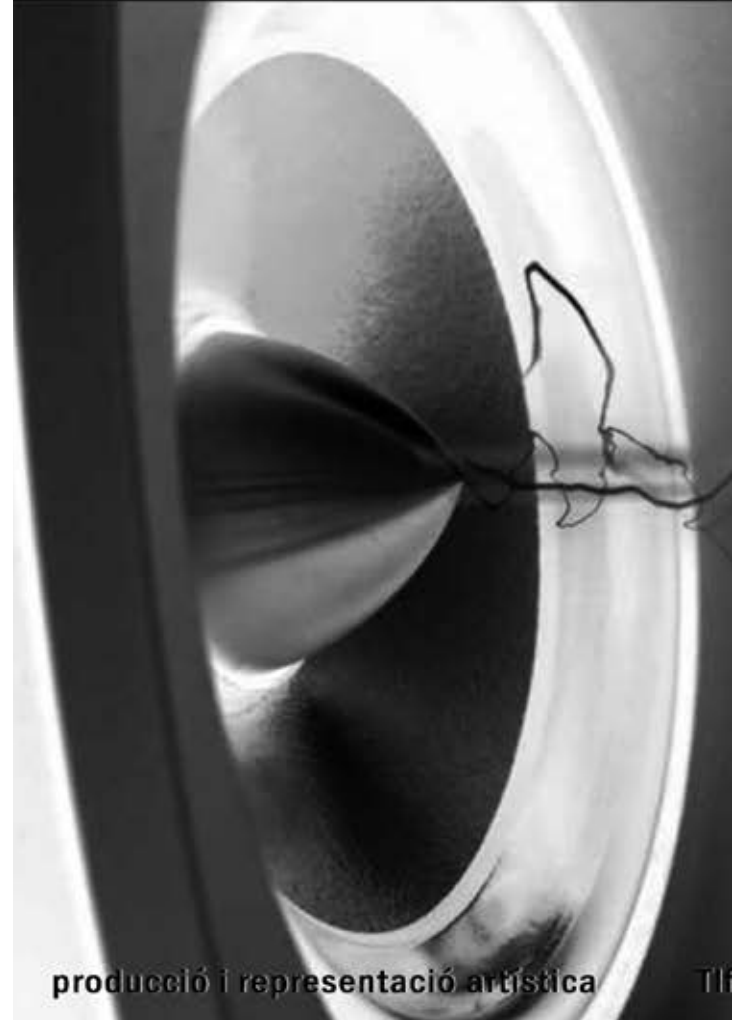
**BLAS
FEMIA**

El só de la festa!!

producció tècnica i artística

Tlf: 607926107

pacoferrer@basfemia.info



LACSEN
produccions audiovisuals

producció i representació artística

Tlf: 607926107

pacoferrer@basfemia.info

the garage
vehículos clásicos para eventos

Bodas



TheGarageVlc



@TheGarageVlc



TheGarageVlc



+TheGarageVlc

www.thegaragevlc.com • info@thegaragevlc.com • tel. 638 615 885

61284

Índex Comercial



ALIMENTACIÓ

Abordo	14
Art Oliva	11
Carniceria Ramon Marco	3
Carniceria Vicente Marco	6
Herboristeria Herbasana	26
Manito Wok	-1
Pescateria J.M.	35
Rafa	37
Supermercado Marco	40
Tigernuts Traders	42

AUTOMOCIÓ

Escriva	13
The Garage	57

CERVESSERIA-BAR-GELATERIA-CAFETERIA

Bar - Bocateria Miguel	3
Bar 7 Notas	55
Bar Landia	50
Bar Restaurante L'Eliana	49
Bar Torrent	3
Blac Rose	21
Buen Café	23
Café Bar Nit y Dia	50
Cerveceria Bar Les Palmeres	8
El Celler	12
La Caseta	29
The Cliffs	41

CONSTRUCCIÓ

Adolfo Cambra,S.L.	1
Enrique Desco, S.L.	13
Global Urbis	22
M.G.M Proyectos Ingenieria	31
Marta Andres	23

DEPURADORS

Depuradores V Mata	10
--------------------	----

ELECTROMESTICS

Servicio Técnico L'Eliana	39
---------------------------	----

ENSENYAMENT

Easy English	45
Rivas Luna y Campanilla	-1

FERRETERIA-FONTANERIA-CRISTALERIA

Ferreteria Giner	24
------------------	----

FLORS

Flores Maria	25
Flores Nuevas	55
Jardin de Chelo	16

FORNS-PASTISseries

Comes	9
Ntra. Sra.de las Nieves	33

GESTORIES-ASSESORIES

Assessoria Torrent	2
Carmen Roman	5
Diaz Tous	37

IMPRENTES-INFOGRAFIA

Gráficas la Eliana	28
Graficas Vernetta	27
Serigrafia Luna	47

JOIERIES

Vicente Biendicho, S.L.	43
-------------------------	----

MOBLES I DECORACIÓ

Andres equipamiento integral	1
Criscaje	18
Dekora	10
Muebles Auxiliares Wenceslao	21
Todo Textil	39

OPTIQUES

Centre Optic L'Elia	7
---------------------	---

ALTRES

Automatismos Luis Moliner	48
Carrozas Castillosa	16
Eliclima, S.L.	12
Espectaculos Fosati	14
Falomir Juegos	24
Javier Alvarez Mainero	28
Nacho Timón	32
Loteria nº 2 L'Elia	29
Loteria nº13	30
Ofertas de Locura.com	17
Pirotecnia Caballer	36
Producciones Egido	44
Producción Técnica y Artística Paco Ferrer	56
Ramon Net lavado de coches	51
Serhogar System	51
Tecniauto	46
Texas Travel	46
VH GB Artesà Faller	15

PERRUQUERIES-PERFUMERIES

Dispel	18
Estilistas L & K	48
Sandra Valladolid	4

QUIOSC-REGALS-PAQUETERÍA-PAPERERIA

Gisan	26
Papeleria Montaner	34

RESTURANTS

Ca Santi	53
Grupo Civera	54
Hamburguer Hill	20
Pizzeria El Italiano	38
Restaurante Marco	52
Restaurante Zarzamora	34
Santa Creu	38

ROBA I MODA

Clipping	54
Benetton	21
Kanallas	32
Le Petit Detail	2
Monmenut	31
Pilar Valverde	35

SALUT I BELLESA

Centro Medico Pasarela	6
Clinica Devesa	19
Clinica de Fisioterapia	9



